

OSNIVAČ:

Hrvatsko nacionalno vijeće

IZDAVAČ: Novinsko-izdavačka ustanova »Hrvatska riječ«,
Trg cara Jovana Nenada 15/II, 24000 Subotica**UPRAVNI ODBOR:**Vesna Prčić (predsjednica)
Slaven Bačić, Ljiljana Dulić
Ivan Gregurić, Dražen Prčić,
Zvonko Sarić, Josip Stantić,
Thomas Šujić, Tomislav Žigmanov**DIREKTOR**

Ivan Karan

ODGOVORNA UREDNICA:

Jasminka Dulić

**POMOĆNIK I ZAMJENIK
ODGOVORNE UREDNICE:**

Zvonko Sarić

REDAKCIJA: Ivan Andrašić (Podunavlje)
Davor Bačić Palković (kultura)
Dušica Dulić (novinarka)
Slavica Mamužić (novinarka)
Zvonimir Perušić (ekonomija i redaktura)
Dražen Prčić (sport i zabava)
Zoran Vukmanov Šimokov (fotografije)
Željka Vukov (društvo)
Mirko Kopunović (dopisništva i korektura)
Jelena Ademi (tehnički prijelom)**TEHNIČKI UREDNIK:**

Thomas Šujić

ADMINISTRACIJA: Zdenka Sudarević
Ljubica Vujković-Lamić**LEKTORICA:** Katarina Vasiljčuk**TELEFON:** ++381 24/55-33-55

++381 24/55-15-78

++381 24/53-51-55

ŽIRO RAČUN: 355-1023208-69**E-MAIL:** hrvatskarijec@tippnet.rs**WEB:** www.hrvatskarijec.rs**TISAK:** »Rotografika« doo SuboticaList je registriran kod Tajništva za
informiranje Skupštine AP Vojvodine
pod rednim brojem 73.CIP - Katalogizacija u publikaciji
Biblioteka Matice srpske, Novi Sad
32+659.3(497.113=163.42)

Pesimistične poruke

U Subotici je samo posljednjeg tjedna i samo u nekoliko poduzeća skoro 300 radnika ostalo bez posla. Stotinjak radnika nekad poznate tvrtke za proizvodnju šinskih vozila štrajka već dva i pol mjeseca, jer od listopada još nisu primili niti dinara. U ovom gradu od oko 150.000 stanovnika trenutno je bez posla 14.959 ljudi, u okvirima Vojvodine skoro je 200 tisuća nezaposlenih, dok u Srbiji ta brojka iznosi 760 tisuća.

Prema predviđanjima sindikalista broj nezaposlenih bit će i dalje u porastu, jer se očekuje da posljedice svjetske ekonomske krize tek slijede. »Za dva-tri mjeseca doći će do velikih problema, masa ljudi će ostajati bez posla, socijalne tenzije će narasti i pitanje je samo hoće li prosvjedi biti organizirani ili spontani, ali neće biti dobro«, ocijenio je naš sugovornik iz Saveza samostalnih sindikata Stevan Huđi.

I ministar za rad i socijalnu politiku Rasim Ljajić poručio je kako za radnike »nema optimističnu poruku« povodom 1. svibnja. Jedino što on očekuje i čemu se može nadati, rekao je ministar, jest početak suštinskog socijalnog dijaloga i traženja zajedničkih rješenja za ublažavanje posljedica krize.

A, kako će taj dijalog izgledati kada se i sami sindikati međusobno češće prepucavaju, nego li vode dijalog? Tako je i pretpraznični prosvjed bio povodom razmjene ne baš solidarnih poruka između onih sindikalista koji su organizirali prosvjed 29. travnja u Beogradu i onih sindikalista koji na tome prosvjedu nisu željeli sudjelovati.

Prema riječima predsjednika Saveza samostalnih sindikata Srbije Ljubisava Orbovića, koji je prosvjed organizirao, prosvjedom je iskazano nezadovoljstvo Vladinim mjerama koje su usmjerene na punjenje proračuna, a ne na pomoć gospodarstvu Srbije, kao i time što nisu dotaknuti oni koji su se obogatili devedesetih godina i tijekom privatizacije i koji bi trebali podnijeti najveći teret krize. S druge strane, predstavnici sindikata koji nisu podržali prosvjed smatraju kako za njega nema dovoljno razloga, da je Vlada novim mjerama stvorila manevarski prostor za vođenje socijalnog dijaloga sa sindikatima te da »nije jasno definirano« što se želi postići tim prosvjedom i da sindikati više »nemaju pravo na pogrešku«.

J. D.

Stevan Huđi, dopredsjednik Saveza samostalnih sindikata u Subotici

DRŽAVA NE VODI RAČUNA O SVOJIM RADNICIMA 18,19

Plavna se prisjetila svojih velikana

BAŠTINJENO BOGATSTVO 28,29

Međunarodni okrugli stol »Zemlja, šuma, Šokci i Bunjevci« održan u Osijeku i Somboru

SUDBINSKI OKVIR ŠOKACA I BUNJEVACA 32

Davor Štefanek, hrvač

AMERIČKE PRIPREME ZA MEDITERANSKE IGRE 46

Iz intervjuja Istvána Pásztoru portalu Vojvodina danas

Pronađeno rješenje za 7 posto proračuna

»Uspjeli smo naći odgovarajuće rješenje za koje zastupnici Mađarske koalicije u parlamentu Srbije mogu dati svoj glas prilikom usvajanja prijedloga izmjene proračuna Republike ukoliko se to rješenje nađe u prijedlogu«, izjavio je za portal VajdasagMA (Vojvodina danas) potpredsjednik Izvršnog vijeća Vojvodine i predsjednik Saveza vojvodanskih Mađara (SVM) *István Pásztor*, nakon što je prošlog petka održan razgovor u Beogradu kod premijera *Mirka Cvetkovića* kojemu su bili nazočni i predsjednik pokrajinske vlade *Bojan Pajtić*, predsjednik Lige socijaldemokrata Vojvodine *Nenad Čanak* te *István Pásztor*.

U intervjuu je Pásztor objasnio kako su se »iza kulisa« dogovorili da će se prvobitni proračunski okvir

namijenjen Vojvodini povećati za 6,5 milijardi dinara, što znači da će Vojvodina umjesto ranije planiranih 46 milijardi, raspolagati s 52,5 milijardi dinara, što je nešto više od Ustavom zajamčenih 7 posto republičkog proračuna.

»Ja to doživljam kao nevjerovatan uspjeh, jer smo se iz pozicije manjinskog politiziranja uspjeli izboriti za poštovanje ustavnih jamstava, dok smo istodobno pokazali i spremnost za kompromise s obzirom na tešku ekonomsku situaciju... a suština je da ću nakon odluke, sljedećega tjedna inicirati razgovore kod predsjednika *Borisa Tadića*, kako bismo pregledali u kojoj je fazi prihvaćanje Statuta Vojvodine i Zakona o nadležnostima pokrajine, kao i Zakona o nacionalnim vijećima«, rekao je u intervjuu Pásztor i naglasio kako se, što se tiče daljnjeg

Samo dvije stipendije za bruce iz Vojvodine u Hrvatskoj

Povodom informacije da je od 13 bruceša iz Vojvodine koji studiraju u Republici Hrvatskoj, samo dvoje njih dobilo stipendije od Ministarstva vanjskih poslova i europskih integracija, članica Izvršnog odbora Hrvatskog nacionalnog vijeća zadužena za obrazovanje *Stanislava Stantić Prčić* uputila je pismo Generalnom konzulatu Hrvatske u Subotici u kojemu je zatražila što skoriji susret s *Petrom Barišićem*, načelnikom odjela za hrvatske manjine u inozemstvu pri Ministarstvu vanjskih poslova i europskih integracija.

»Neprijatno smo iznenađeni spoznajom da je od trinaest bruceša iz Republike Srbije stipendiju dobilo samo dva. Kako smo pripremu za upis studenata u R Hrvatskoj radili skupa s Generalnim konzulatom u Subotici, neshvatljivo nam je da ono što je svim brucešima prije upisa obećano neće biti realizirano«, stoji između ostalog u pismu. Navodeći kako su Hrvati u Vojvodini najveća nacionalna manjina izvan domovine, u pismu se navodi da će »nedobijanje stipendije za bruceše u mnogome narušiti i inače krhku nastavu na hrvatskom jeziku u Srbiji«.

S. M.

poštovanja ustavnih jamstava u parlamentu, on nada realizaciji onoga što je dogovoreno.

»Ukoliko će elementi dogovora biti uneseni u Zakon o rebalansu proračuna, mi ćemo glasovati za njega, a u slučaju zanemarivanja ovog

dogovora, mi ćemo glasovati protiv. Treće alternative nema. Istodobno, skoro je sigurno da bez naša četiri glasa nema parlamentarne većine za prihvaćanje ovog zakona«, naglasio je *István Pásztor*.

KOMEMORACIJA U SPOMEN PODRUČJU JASENOVAC

Zločin se ne smije zaboraviti

Komemoracijom kod spomenika Cvijet u Spomen području Jasenovac 26. travnja je obilježena 64. godišnjica proboja zatočenika iz koncentracijskog logora Jasenovac, 22. travnja 1945. i odana počast žrtvama i zatočenicima. Predsjednik Republike *Stjepan Mesić* u svom je govoru rekao kako je ustaški režim bio zločinački u svojoj srži, zločin u ideji i ostvarenju te ideje, a režim uspostavljen poslije Drugog svjetskog rata, iako krut i autoritaran, nije bio zločinački.

Potpredsjednica Vlade *Jadranka Kosor* je kao izaslanica premijera naglasila kako Vlada najoštrije osuđuje zločine počinjene u Jasenovcu, »za vrijeme ustaškog režima, režima zla«. »Jednako tako osuđujemo svaki zločin, bez obzira na vrijeme i mjesto počinjenja«, kazala je.

Izaslanica predsjednika Hrvatskoga sabora, potpredsjednica Sabora *Željka Antunović* upozorila je da su sva zla Jasenovca »počinili ljudi ljudima«, te da je stoga ljudska zadaća »ne zaboraviti kako zlu treba malo nepažnje, ponekad neznanja ili neprepoznavanja njegovih javnih oblika da zaigra svoj krvavi ples«.

Prisutne je pozdravila i predsjednica Savjeta Spomen područja *Savjeta Spomen područja* *Zorica Stipetić*, članica Savjeta *Vesna Čulinović-Konstantinović* i preživjela zatočenica logora u Staroj Gradišci *Antika Štefanac*.

Svi su govornici naglasili kako je današnja Hrvatska utemeljena na antifašizmu, a višekratno je naglašeno da se na zločine iz prošlosti mora upozoravati kako se oni više nikada ne bi ponovili.

Na kraju je održana molitva predstavnika glavnih vjerskih zajednica u Hrvatskoj, položeni su vijenci i zapaljene svijeće.

Jasenovac je bio najveći sabirni i radni logor u NDH, osnovan u drugoj polovici 1941. Prema posljednjim podacima, poimenično su evidentirane 75.923 žrtve logora.

Proboj 22. travnja 1945. preživjelo je 60-ak zatvorenika, dok je većina poginula pod paljbom mitraljeza. Preživjeli su se uključili u jedinice Narodnooslobodilačke vojske.

Istoga je dana u Republici Srpskoj održana komemoracija za žrtve Jasenovca u spomen području Donja Gradina kojoj je nazočio i

premier Republike Srbije *Mirko Cvetković*. Predsjednik Republike Srpske *Rajko Kuzmanović* i premijer *Milorad Dodik*, zajedno sa srbijanskim premijerom *Cvetkovićem* položili su vijence i zapalili svijeće za duše žrtava na spomen-području Donjoj Gradini. Vijence su položile i obitelji žrtava jasenovačkih logora, izaslanstva lokalnih zajednica i predstavnici organizacija sudionika NOB-a i političkih stranaka u Republici Srpskoj, a točno u podne održane su pravoslavna, židovska i romska molitva.

Mirko Cvetković rekao je u Donjoj Gradini kraj spomenika žrtvama ustaškog logora da na tom »mjestu strašnih zločina, dok odajemo počast nevinim žrtvama, nemamo pravo na zaborav«.

»Ovo mjesto, jedno od nacionalnih simbola stradanja, opominje nas da iz sjećanja ne smiju nestati svi oni koji su izgubili život samo zato što su bili druge nacije i druge vjere«, rekao je srbijanski premijer koji je u Donjoj Gradini predvodio izaslanstvo Srbije.

SJEDNICA IZVRŠNOG ODBORA HNV-A

Kriza pogađa i manjinska nacionalna vijeća

Zeleno svjetlo za financiranje krovnih institucija manjinskih zajednica tek nakon usvajanja rebalansa državnog i pokrajinskog proračuna

Izvršni odbor Hrvatskog nacionalnog vijeća razmatrao je mogućnosti racionaliziranja troškova u situaciji financijske krize, jer se očekuje umanjeni priljev sredstava za daljnji rad HNV-a iz republičkog i pokrajinskog proračuna nakon usvajanja rebalansa u skupštinama.

Zbog teške financijske situacije u kojoj su se našla manjinska nacionalna vijeća, jer redovita

beni prijam kod premijera *Mirka Cvetkovića*, kako bi se ovaj problem što prije nadvladao, ali, po svemu sudeći, i uz ovakve inicijative dužnosnika nacionalnih vijeća krovna tijela nacionalnih manjina morat će pričekati usvajanje rebalansa državnog i pokrajinskog proračuna, čijim će usvajanjem, među ostalim, biti dano i zeleno svjetlo za daljnji priljev sredstava koja omogućuju rad ovih institucija.

čuna za rad ovih institucija«, rekla je predsjednica Izvršnog odbora HNV-a *Slavica Peić* na sjednici održanoj 24. travnja u Subotici. »Za sada još ne znamo hoće li ova sredstva biti umanjena i kojom će dinamikom biti doznačena. U slučaju umanjenja, morat ćemo izraditi rebalans ovogodišnjeg financijskog plana rashoda HNV-a.«

U radu ove sjednice sudjelovali su i članovi Izvršnog odbora

Slavica Peić je rekla kako je u program ovogodišnje Dužijance uvrštena i svečana akademija kojom će se obilježiti bunjevački nacionalni praznik »Dan Dužijance« i upitala – treba li HNV, kao do sada, dodjeljivati najveća sredstva Hrvatskom kulturnom centru »Bunjevačko kolo« prilikom raspodjele sredstava po natječajima, jer manifestacija »Dužijanca« ove godine po prvi put obuča i spomenutu proslavu, a zna se da Organizacijski odbor »Dužijance« niz manifestacija priređuje pod vodstvom HKC-a »Bunjevačko kolo«.

Stanislava Stantić-Prčić je rekla kako je krajnje čudno da HNV nema informaciju tko su sve članovi Organizacijskog odbora ovogodišnje Dužijance, te da joj nije jasno što znači navod u priopćenju Organizacijskog odbora da je radosna istina prihvaćanje bunjevačkih

Teško bez sredstava

sredstva za rad ne pristižu, najavljen je za ovaj tjedan sastanak koordinacijskog tijela nacionalnih vijeća u namjeri da se zatraži služ-

»Sva nacionalna vijeća su u teškoj situaciji, a bit će u još težoj, ako ubrzo ne pristignu sredstva iz republičkog i pokrajinskog prora-

Vlatko Čačić: Moramo biti pravodobno informirani

»Smatram da HNV treba biti informiran o svim važnim događanjima vezanim za hrvatsku manjinsku zajednicu, pa tako pravodobno i o članovima Organizacijskog odbora »Dužijance«. Moja je primjedba i to što nismo na vrijeme obaviješteni o manifestaciji Dani Vojvodine u Istri održanoj sredinom travnja, a smatram da su predstavnici gospodarstvenika iz hrvatske zajednice trebali biti u izaslanstvu vojvođanskih gospodarstvenika«, kaže za HR Vlatko Čačić.

Mato Groznica, Željko Pakledinac, Stanislava Stantić-Prčić, Vlatko Čačić, kao i tajnik HNV-a *Ladislav Suknović*.

Raspravljalo se i o priopćenju za javnost Organizacijskog odbora »Dužijance 2009.« u kojemu se, među ostalim, navodi kako su ove godine i bunjevačke institucije prihvatile aktivno sudjelovati u radu toga odbora.

institucija da sudjeluju u radu tog odbora, dok je *Ladislav Suknović* istaknuo kako bi trebalo utvrditi koje se sve manifestacije u okviru programa »Dužijance« financiraju iz proračuna ove manifestacije, jer se, primjerice, jedna od manifestacija, kakva je kolonija slamarki u Tavankutu, čija je organizacija u ovlasti HKPD-a »Matija Gubec«, ne pomaže niti jednim dinarom.

Željko Pakledinac je naglasio kako se od Organizacijskog odbora Dužijance treba zatražiti jasan uvid u pokazatelje koje će se manifestacije podržavati iz proračuna »Dužijance« i shodno tome treba odlučiti koje će manifestacije podržati HNV.

Zaključeno je da IO HNV-a zatraži od Organizacijskog odbora »Dužijance 2009.« uvid u sastav članova ovoga tijela, kao i da Organizacijski odbor dostavi podatke o tome koje će manifestacije biti financirane iz proračuna ovogodišnje »Dužijance«.

Z. Sarić

Mato Groznica: Nema razloga da se u Dužijancu uključuje proslava tzv. bunjevačkog nacionalnog praznika

»Daljnje financiranje manjinskih nacionalnih vijeća uveliko ovisi o tome kada će i kakav će rebalans državnog proračuna biti usvojen, nakon čega će prema tom globalnom-okvirnom dokumentu Izvršno vijeće AP Vojvodine izraditi financijski plan, a zatim će pokrajinska tajništva izraditi proračune koji se uklapaju u taj jedinstveni dokument pokrajinskog financijskog plana. Tada ćemo vidjeti koliki će biti priljev sredstava za daljnji rad nacionalnih vijeća, dakle i za HNV. Što se tiče »Dužijance«, ne vidim niti jedan razlog da se u program uključuje proslava tzv. bunjevačkog nacionalnog praznika, dakle manifestacija onih Bunjevaca koji ne priznaju da su dio hrvatskog naroda. Ako to ne žele biti, to je njihovo pravo, a otvoreno je pitanje na koji način hrvatska zajednica treba sudjelovati u nečemu što ima obrise »utemeljenja bunjevačke nacije?«, kaže za HR Mato Groznica.

USVAJANJE NOVOG ZAKONA O POLITIČKIM STRANKAMA NAJAVLJENO ZA SVIBANJ

Čišćenje političke scene

Piše: Dušica Dulić

Narodna skupština Srbije do sredine svibnja trebala bi odobriti novi zakon o političkim strankama, koji bi značajno mogao promijeniti političku scenu u Srbiji, odnosno bitno smanjiti broj stranaka koje postoje u registru. Prema najavama mjerodavnog ministra državne uprave i lokalne samouprave Srbije *Milana Markovića*, gotovo sve stranke u parlamentu podržavaju taj zakonski dokument tako da je njegovo usvajanje neupitno. Ostaje još samo da se odluči – hoće li se usvojiti amandman DSS-a, kojim bi se broj potpisa građana za registriranje

tek 20 stranaka. Neka područja imaju svoje prepoznatljive regionalne stranke s vijećnicima u pojedinim lokalnim skupštinama, tu su i stranke nacionalnih manjina, ali je nepobitna činjenica da je najveći broj političkih stranaka u Srbiji tek registriran, da se o njima ne zna ništa, a prije svega da se u njima i putem njih ne radi ama baš ništa. Ili bar do izbornih kampanja. Kao jedan od ciljeva novoga zakona u obrazloženjima političara vlasti i oporbe je ukloniti veliki broj neaktivnih političkih stranaka, stabilizirati političku scenu Srbije te uozbiljiti djelovanje političkih

Petar Kuntić

zna. U financijskim izvješćima su svi osim onih o kojima se špekulira da velikim izdvajanjima za pojedine stranke izravno utječu na njihove aktivnosti, a tako i na naknadne poslovne aranžmane svojih uspješnih tvrtki. Prema najavama, i ovaj dio djelovanja političkih stranaka trebao bi urediti novi zakon o financiranju političkih stranaka.

Prijedlog zakona o političkim strankama je na dnevnom redu tekuće sjednice Skupštine Srbije, a do ljetne stanke u radu parlamenta trebao bi biti donesen i novi zakon o lokalnim izborima, te zakon o državnoj izbornoj komisiji i zakon o jedinstvenom biračkom popisu.

Uskoro razotkrivanje stranačkih financijera

Političke stranke u Srbiji u sljedećih će godinu dana morati objelodaniti precizne liste svojih financijera. Grupa zemalja za borbu protiv korupcije (GRECO) Vijeća Europe poslat će evaluatora u Srbiju da utvrdi postoji li transparentnost u financiranju stranaka i dat će Vladi Srbije preporuku da se to u doglednom razdoblju osigura. »Ukoliko to ne ispunite, ulazak u Europsku Uniju zasigurno neće biti izvjestan«, izjavio je ravnatelj GRECO-a Drago Kos.

političkih stranaka u Srbiji povećao s predloženih 5.000 na 10.000, a za manjinske stranke s 500 na 1.000. Prijedlogom je predviđeno da samo one stranke koje u roku od šest mjeseci od početka primjene novog zakona usklade svoj statut i druge opće akte sa zakonom i podnesu prijavu za upis u Registar političkih stranaka mogu nastaviti djelovati. U registre je trenutno kao aktivno upisano 575 političkih organizacija – 442 u registru Ministarstva za državnu upravu i 133 u nekadašnjem saveznom registru.

Od gotovo 600 stranaka, u republičkoj Skupštini, sve skupa s malim koje su u koalicijama s velikim strankama, zastupnike ima

stranaka, kojih trenutačno ima previše. Očekuje se, kako kažu, da će preregistraciju doživjeti tek nekoliko desetina stranaka, što bi trebalo omogućiti i lakšu kontrolu financijskog poslovanja političkih organizacija. Novina je i da će za preregistriranje trebati priložiti ovjerene potpise punoljetnih i poslovno sposobnih državljana Srbije, koji će biti osnivači, i čija će imena biti javno dostupna na stranačkim internet prezentacijama. Pojedine političke stranke kritizirale su taj prijedlog da stranke na web stranicama moraju objaviti imena svih pet ili deset tisuća osnivača, statut, program, kao i informacije o lokalnim odborima, načinu izbora lokalnih dužno-

snika i mnoge druge detalje koji, po mišljenju dijela oporbe, državu ne bi trebali interesirati. Također, sve stranke će imati obvezu ponovno se registrirati na svakih osam godina, čime će dokazati svoj legitimitet, ili će u tom razdoblju steći status parlamentarne stranke u republici ili pokrajini. Osim broja potrebnih potpisa, u pojedinim amandmanima koji će tek biti razmatrani, traži se i da izborni zakon regulira da registrirane stranke ne moraju prikupljati potpise za kandidaturu na izborima. Ovo smanjenje broja političkih stranaka koje se očekuje, izravno bi se trebalo odraziti i na troškove o financiranju izbornih procesa. Osnivači i sva stranačka dokumenta bit će javni i svi koji se ubuduće budu željeli baviti politikom, u okviru stranaka, naći će se u novom položaju i trebaju računati na teret javnosti. Usvajanjem ovog novog zakona prestat će važiti aktualni Zakon o političkim organizacijama i Zakon o udruživanju građana u udruženja, društvene i političke organizacije, temeljem kojih je do sada za osnivanje stranaka bilo potrebno samo 100 neovjerenih potpisa.

O financiranju stranaka u Srbiji više se nagađa, nego što se o tome

PREREGISTRACIJA MANJINSKIH STRANAKA

Najavljene novine u novom prijedlogu zakona o političkim strankama mogu se značajno odraziti i na budućnost manjinskih stranaka. Ako se uzme u obzir da sve, ili bar većina njih, imaju dovoljan broj članova za preregistraciju, može se postaviti pitanje – hoće li ih isto toliko biti kada se uzme u obzir da će njihovo članstvo ubuduće biti potvrđeno ovjerenim potpisom u sudu, te stavljeno na internet i uvid cijeloj javnosti. Ne treba zabora-

1. svibnja 2009.

U Srbiji je u registru trenutačno kao aktivno upisano čak 575 političkih stranaka * Novim zakonom o političkim strankama predviđa se obvezna preregistracija političkih stranaka, koja podrazumijeva prikupljanje potpisa punoljetnih članova koji će morati biti ovjereni, te istaknuti na internetu * Ostaje još samo da se odluči hoće li se usvojiti amandman kojim bi se broj potpisa građana za registriranje političkih stranaka u Srbiji povećao s predloženih 5000 na 10.000, a za manjinske stranke s 500 na 1000

viti da su nacionalne manjine, bar kad je riječ o hrvatskoj, osobito u pojedinim područjima Vojvodine, imale iskustava koja će ih možda teže opredijeliti na javno potvrđeno članstvo u manjinskim strankama, osobito u sredinama gdje postoji veća etnička distanca prema Hrvatima.

Manjinskim strankama novi bi zakon o političkim strankama omogućio da, pokraj službenog naziva na srpskom jeziku, u registar budu upisane i na jeziku nacionalne manjine. No, za njihov opstanak važnija je odredba o prikupljanju ovjerenih potpisa, 500 ili sve izvjesnije 1.000.

Predsjednik Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini *Petar Kuntić* je stajališta da ovoj najstarijoj stranci vojvođanskih Hrvata odgovara ponovna registracija s više ovjerenih potpisa, te kako je korisna »jer će se tako moći ponovno analizirati kakva je snaga ove stranke«.

»Nama, kao velikoj manjinskoj stranci u okviru hrvatske manjinske zajednice, svakako više odgovara varijanta sa što više potpisa. Tako se tijekom prikupljanja potpisa pokreće cijelo naše biračko tijelo. Samim tim ulazimo u detaljnu analizu i doznajemo tko su zapravo naši glasači, pred veoma važne izbore za Hrvatsko nacionalno vijeće«, izjavio je o aktualnom pitanju predsjednik DSHV-a.

Istodobno, čelnici dviju manjinskih hrvatskih stranaka – Hrvatsko-bunjevačko-šokačke stranke (HBŠS) i Demokratske zajednice Hrvata (DZH), koje nemaju vijećnike ili, pak, pokrajinske i republičke zastupnike, kritiziraju prijedlog zakona o političkim strankama, osobito preregistriranje uz povećan broj osnivača i ovjerene potpise.

»Moje osobno stajalište, te stajalište Demokratske zajednice Hrvata je da se taj zakon o političkim strankama treba donijeti, ali ne tako restriktivan kako je predviđen. Ako želimo da u političkom životu Srbije sudjeluju i manjine, ne možemo im stvarati barijere i pre-

Đorđe Čović

preke da bi bili sudionici političkog života. Slobodna volja građana se mora izraziti, a doći ćemo u situaciju da će se politička scena svesti na desetak političkih stranaka. Po mom mišljenju, to nije sukladno međunarodnim standardima«, kaže predsjednik DZH-a *Đorđe Čović*, a sličnog je stajališta i predsjednik HBŠS-a *Blaško Temunović*: »Mislim da je donošenje tih novina u zakonu o političkim strankama nepotrebno. To je samo još jedan znak da stranke nacionalnih manjina nisu poželjne da sudjeluju u političkom životu ove zemlje. S tim što oni traže 500 ili 1.000 potpisa za preregistraciju priča nije završena. Kad dođu izbori, ako opet

budu tražili skupljanje potpisa kao uvjet za sudjelovanje na izborima, mi dolazimo opet na istu poziciju zbog koje smo prošle godinu uputili tužbu Strasbourgu da nisu poštovani Ustav i međunarodne konvencije na kojima se zasnivaju prava manjina, kao i većinskog naroda.«

Uz iznesene kritike i Čović i Temunović smatraju kako im sam broj potpisa neće biti problem za preregistriranje stranaka. »Mi se preregistracije ne plašimo, to za Demokratsku zajednicu Hrvata nije nikakav problem«, nedvojbena je Čović, a Temunović uspoređuje status hrvatskih stranaka u Srbiji, te srpskih u Hrvatskoj:

»Preregistrirat ćemo stranku ako mi to budemo željeli. Vidjet ćemo hoće li to biti opravdano. Mi ćemo potpise skupiti, to nije problem. Problem je u principu. Mi tržimo da budemo u situaciji kao Srbi u Hrvatskoj, koji ne moraju skupljati potpise. Neka oni i dalje ne skupljaju, ali i mi bismo trebali imati takav status«, zaključuje Temunović.

Ono što je zajedničko za sve tri stranke hrvatske zajednice – DSHV, DZH i HBŠS – to je da se javno ne izjašnjavaju o preciznom broju svojih članova.

STRANAČKI FINACIJSKI IZVORI

Najavljen je i novi zakon o financiranju političkih stranaka u Srbiji. Javnost u Srbiji malo zna o financiranju vladajućih i oporbenih stranaka, a najviše doznaju razotkrivanjem pojedinih afera ili veza s pojedinim velikim gospodarstvenicima, koji tako utječu na politiku i ostvaruju povlastice na kojima dobro profitiraju. Financijska izvješća rijetko se izlažu očima javnosti, a i ako se izlože u njima su imena isključivo nekih malih poduzeća, dok velikih imena, tj. »krupnog kapitala«, na koje se u špekuliranjima najviše ukazuje, nigdje nema. Ipak, radna skupina skupštinskog Odbora za financije, sastavljena od uposlenika u parlamentu i Ministarstvu financija, provest će u sljedećih 30 dana kontrolu financijskih izvješća stranaka za 2007. godinu. Kako se ovo pitanje aktualiziralo u javnosti, pojedini politički čelnici su braneći skrivene financijere isticali kako se u Srbiji mnogi plaše biti legalni donatori ili sponzori stranaka, zato što ih je strah političkog revanšizma, ukoliko na vlast ne dođe stranka koju su pomagali.

Parlamentarne stranke iz republičkog proračuna imaju svoja mjesečna sljedovanja, ali se i tu

najavljuje novina. Na ime jednog zastupnika u republičkoj skupštini DSHV ima mjesečnu uplatu iz republičkog proračuna u vrijednosti od 979.430 din, iako na izbore nije izašao samostalno, već na listi Demokratske stranke. Ubuduće, bar prema najjavama, pojedinci-zastu-

Blaško Temunović

pnici koji su u republičku skupštinu ušli na listi velikih stranaka više ne bi trebali imati redovitu mjesečnu dotaciju za svoju stranku. To bi se odnosilo i na DSHV. Druge dvije hrvatske stranke u Vojvodini, HBŠS i DZH, koje nemaju vijećnike ili, pak, pokrajinske i republičke zastupnike, svoj rad financiraju isključivo donacijama i simboličnim članarinama.

»Ne tražimo financijsku potporu od države, ali želimo svoj politički program zastupati kao neovisni, a ne da moramo u skupštine ulaziti kroz velike stranke većinskog naroda u kojemu ćemo samo služiti. Mi želimo biti ravnopravni, a to je moguće jedino ako se u Skupštini dođe do zaključka da mi nismo neprijatelji, nego lojalni građani ove države«, naglašava Temunović, dok Čović ističe kako se u DZH radi na »dragovoljnoj osnovi«.

»Sredstva koja smo trebali dobiti od države za posljednje izbore, dobili smo s dva mjeseca zakašnjenja, što je veoma neozbiljno. Rad naše stranke ne financira niti država, niti pokrajina, a ni lokalna samouprava. Imamo donatore koji nas pomažu«, kaže Čović.

U svim trima strankama postoji institucija članarine i jedinstvena je za svaku od njih. U DSHV-u je najmanja godišnja članarina 150 dinara, a sukladno mogućnostima, članovi mogu uplatiti i više. U HBŠS-u je godišnja članarina u protivrijednosti od 5 eura, dok u DZH-u ona iznosi 800 dinara godišnje.

STUDENTI U HRVATSKOJ I DALJE PROSVJEDUJU I TRAŽEĆI BESPLATNO OBRAZOVANJE

Energija promjena u pozadini pobune

Kao zaključak nameće se činjenica da je studentska pobuna sinkronizirana s dubokim nezadovoljstvom kojim je natopljeno hrvatsko društvo, da je zapravo riječ o dubokom neslaganju s tipom kapitalizma u kojem je sve veća nedostupnost visokog obrazovanja za široke slojeve stanovništva, odnosno činjenicom da stjecanje fakultetske diplome postaje moguće uglavnom privilegiranim i onima s dubokim džepovima

Veliki studentski prosvjedi u Hrvatskoj, koji su prije desetak dana započeli na Filozofskom fakultetu u Zagrebu, iz dana u dan poprimaju sve veće razmjere, još nevidene u samostal-

noj Hrvatskoj. Akademski prosvjed, čiju su energiju nezadovoljstva i domete mnogi podcijenili, započeo je kao aktivnost u sklopu svjetskog tjedna borbe protiv komercijalizacije obrazovanja, a prosvjedovalo se

i u Danskoj, Finskoj i Njemačkoj, dok su se zagrebačkim »filozofima« na samom početku priključile i kolege s Pravnog i Medicinskog fakulteta, te Fakulteta političkih znanosti. Nenasilni prosvjedi manifestirani su blokadom nastave, a osim u Zagrebu održavaju se i u Splitu, Zadru, Rijeci i Osijeku.

Trenutačno je u Hrvatskoj od ukupno 170.000 studenata u štrajku više od 2500 njih, što znači da ih je u štrajku manje od jedan posto. No, potporu dobivaju sa svih strana – od udruga sindikata, znanstvene zajednice, političara, a sa studentskim zahtjevima, koji su u svojoj biti shvaćeni kao prosvjed za jednako pravo na obrazovanje, solidarizirali su se brojni intelektualci, profesori, pa čak i predsjednik države *Stjepan Mesić*, koji je izjavio kako bi bilo »vrlo teško ne složiti se sa zahtjevom studenata da školovanje bude slobodno, jeftino ili besplatno«, te

ustvrdio kako se njegova generacija besplatno školovala i da ne može biti protiv onih koji traže iste uvjete. Predstavnici Katoličke crkve također su izrazili razumijevanje za studentske zahtjeve.

Na zadnjem studentskom plenumu više od 800 zagrebačkih studenata jednoglasno je odlučilo odbiti bilo kakvu varijantu pregovora ili razgovora s Ministarstvom znanosti, obrazovanja i športa, a na konferenciji za novinare pozvali su ministra *Dragana Primorca* i rektora *Aleksu Bjeliša* da prisustvuju njihovom plenumu.

»Blokada će trajati sve dok plenum ne odredi drugačije. Nama nije u interesu da ovo traje u nedogled, ali tražimo potpuno javno financiranje visokog školstva za sve koji zadovolje uvjete upisa«, poručili su predstavnici studentske inicijative uz napomenu, kako je jedini način da razgovaraju s predstavnicima vlasti i sveučilišta taj da ministar i rektor na njihov plenum dodu s konkretnim prijedlogom zakona za besplatno školstvo.

Međutim, upravo oko zahtjeva razdvojio se jedan manji dio studenata u štrajku, na Filozofskom fakultetu u Splitu. Na jednoj je strani Nezavisna studentska inicijativa, a na drugoj Studentski zbor i udruga Studenti za studente. Jedni traže svima dostupno obrazovanje bez obzira na imovinsko stanje, i to na svim razinama: preddiplomskom, diplomskom i poslijediplomskom studiju, a drugi smanjenje školarina,

Odgovore na pitanje što o studentskim prosvjedima misle i slažu li se s njihovim zahtjevima potražili smo od vođanskih studenata koji trenutačno studiraju diljem Hrvatske

Pavle Peić Tukuljac iz Subotice, student 3. godine Medicinskog fakulteta u Zagrebu

Podržavam studentske prosvjede i mislim da, ako se već studente ne može osloboditi sudjelovanja u troškovima participacije studiranja na fakultetima, svakako postoji realan prostor da se ti troškovi barem smanje.

Medicinski fakultet sam upisao na redovitom natječaju, živim u studentskom domu »Stjepan Radić« u Zagrebu i, bez obzira na povoljnu prehranu u našem studentskom restoranu, mjesečni su mi troškovi oko 2000 kuna. Za moj fakultet je sasvim sigurno otežavajuća okolnost i činjenica da su knjige enormno skupe, cijena jedne knjige kreće se u rasponu od 500 do 2000 kuna, što, naravno, znatno poskupljuje studiranje.

Tomislav Bašić iz Subotice, student 3. godine Ekonomskog fakulteta u Zagrebu

Mislim da su zahtjevi studenata u prosvjedu preradikalni, točnije nerealni, poglavito imajući u vidu gospodarsku krizu koja hara cijelim svijetom, a osobno bih bio presretan kada bi se samo jedan dio studentskih zahtjeva i želja ostvario.

Što se mene osobno tiče sretan sam, jer redovito dobivam stipendiju u iznosu od 700 kuna (oko 100 eura), a kako stanujem u studentskom domu »Stjepan Radić« na Savi mjesečni troškovi stanovanja su mi 112 kuna,

hranim se u studentskom restoranu u kojem ručak plaćam, zahvaljujući studentskoj »iksici« 10 kuna, a za doručak i večeru se uglavnom snalazim.

Doris Dobranić iz Hrtkovaca, studentica 2. godine Filozofskog fakulteta u Zagrebu

Studentica sam Filozofskog fakulteta u Zagrebu odakle je studentski prosvjed prije desetak dana i započeo. Apsolutno se slažem s našim studentskim zahtjevima jer će, ako se ovako nastavi, na kraju ispasti da će studirati moći samo oni koji imaju novca, a to znači koji imaju bogate roditelje. Obrazložit ću svoj stav činjenicom da sam iz obitelji u kojoj je nas troje djece, a osim mene studira i moj brat. Budući da ne živim u studentskom domu, nego u iznajmljenom stanu s cimericom i da ga plaćam 100 eura, plus režijski troškovi, meni mjesečno za hranu i tekuće troškove treba oko 3000 kuna. Kako moji roditelji još toliko trebaju izdvojiti i za moga brata, doista se postavlja pitanje – mogu li to oni, kao i ostali roditelji s prosječnim primanjima, financijski podnijeti? Osim toga, s obzirom da studiram slovački i poljski jezik, da bih mogla diplomirati moram jednom godišnje otputovati na tjedan dana odradujući terensku nastavu u nekoj od država čiji jezik studiram, i bez obzira što mi taj aranžman jednim dijelom plati fakultet, moram svake godine oko 2000 kuna platiti put i još pokriti troškove džeparca.

Studentski protest u Hrvatskoj

ali tek za 50 posto, jer smatraju da je besplatno školovanje za sve dugoročni cilj koji bi se trebao ostvariti u roku od pet godina. Za razliku od Splitsana, studenti na sveučilištu u Zadru i ostalim gradovima Hrvatske jedinstveni su i jednoglasno podržavaju blokadu nastave. Na prigovore da su im zahtjevi preradikalni, jer odlični studenti i danas dobivaju stipendije, pobunjeni studenti pojašnjavaju kako je istina da se izvrstnost nagrađuje stipendijama, ali ističu kako su i oni koji imaju samo dvojke u indeksima također dobri studenti i da su zaslužili besplatno školovanje. Naime, smatraju da lo-

šiji studenti nemaju dobre ocjene ne zato jer nisu dovoljno učili, nego zato jer moraju i raditi. »Znatan dio studenata nema novca za plaćanje studija pa su prisiljeni raditi i studirati, a u takvim je okolnostima nerealno očekivati da će svoje indekse puniti peticama«, objašnjavaju studenti u prosvjedu.

Iako već desetak dana predavanja nema, studenti ne odustaju od ispitnih rokova, pa se kolokviji i ispiti uredno održavaju, a najavili su kako neće odustati od svojih zahtjeva i po cijenu blokade nastave do kraja akademske godine, nadajući se u tom slučaju da će se profesori solidari-

zirati i, bude li to potrebno, dolaziti preko ljeta i odradivati nastavu. Potrebno je i naglasiti kako su svi sudionici ovih događanja suglasni u ocjeni da su pobunjeni studenti, oni koji su »preuzeli« fakultete, pokazali izuzetnu ozbiljnost, disciplinu i odgovornost, te da do sada nije bilo nikakvih izgređa i nasilnog ponašanja.

Kao zaključak nameće se činjenica da je studentska pobuna sinkronizirana s dubokim nezadovoljstvom kojim je natopljeno hrvatsko društvo, da je zapravo riječ o dubokom neslaganju s tipom kapitalizma u kojem je sve veća

nedostupnost visokog obrazovanja za široke slojeve stanovništva, odnosno činjenicom da stjecanje fakultetske diplome postaje moguće uglavnom privilegiranim i onima s dubokim džepovima. Zato je studentski bunt na jednoj dubljoj razini zapravo prosvjed protiv socijalne nepravde nadahnut idealima društvene pravednosti i ravnopravnosti, a kako energija promjena danas u Hrvatskoj pulsira isključivo izvan hrvatske stranačke scene, ovog puta je kanalizirana kroz epicentar aktualnog studentskog bunta.

Zlatko Žužić

Klara Mamužić iz Subotice, studentica 2. godine Filozofskog fakulteta u Rijeci

Podržavam studentski prosvjed, mislim da je on utemeljen na opravdanim zahtjevima i kada bih ja odlučivala riješila bih to na način uvođenja financijske motivacije, što znači da bih svakom studentu prve godine omogućila besplatno školovanje, a ako ne pokaže rezultate i padne godinu onda bi morao sam platiti troškove studiranja.

Živim u studentskom domu »Ivan Goran Kovačić« u Rijeci zahvaljujući Ministarstvu vanjskih poslova i europskih integracija, koje ima određen broj mjesta u studentskim domovima za nas studente iz Vojvodine. Troškovi studentskog doma u Rijeci su 345 kuna, a zahvaljujući mojim privatnim okolnostima ja ga plaćam 105 kuna mjesečno. Troškovi prehrane su mi oko 25 kuna na dan, a ukupni mjesečni troškovi se kreću negdje oko 300 eura, što je za moje roditelje razmjerno velik iznos.

Jelena Dulić iz Đurđina, studentica 1. godine Prirodoslovno-matematičkog fakulteta u Zagrebu, Istraživački smjer

Studentski prosvjed, odnosno studentske zahtjeve podržavam u onom dijelu u kojem se želi svima omogućiti dostupno obrazovanje, bez obzira na imovinsko stanje, i to na preddiplomskom, diplomskom i poslijediplomskom studiju, dakle besplatno školovanje, ali samo za one koji svojim

radom opravdaju ta očekivanja i završe godinu. U protivnom trebaju sami snositi troškove studiranja.

Studiram na Prirodoslovno-matematičkom fakultetu u Zagrebu, a budući da mi nije priznata »dijaspora« svaku godinu plaćam 1100 eura. Živim u studentskom domu »Stjepan Radić« na Savi, mjesečno plaćam 110 kuna smještaj, a troškovi prehrane su mi negdje oko 100 eura mjesečno.

Slobodanka Berberović iz Tavankuta, studentica 5. godine Medicinskog fakulteta u Osijeku

Budući da sam već na kraju studija, moram biti iskrena i reći da nisam detaljno upoznata sa zahtjevima studenata, ali s onim što sam čula se slažem i podržavam njihove zahtjeve. Primjerice, stanujem u studentskom domu i za hranu mjesečno trošim preko 100 eura, uz napomenu da uglavnom sama sebi kuham te da u studentskim trgovinama kupujem namirnice, u kojima je cijena 30 posto od prave ekonomske cijene, a moji roditelji mjesečno za moje studiranje, osim knjiga, izdvajaju oko 250 eura. Moram naglasiti kako je mojoj generaciji studenata iz Vojvodine bilo lakše, jer se tada o nama brinula Hrvatska matica iseljenika, konkretno Marija Hećimović je bila zadužena za nas, a glavni uvjet upisa na željeni fakultet bio je prelazak razredbenog praga. Tada smo uredno dobivali i stipendije, a za bruoše je bilo rezervirano i mjesto u studentskim domovima.

Mogućnosti su brojne, treba ih iskoristiti

Razgovor vodila: Dušica Dulić

Svjetska ekonomska kriza kroz financijsko propadanje poduzeća izravno se odražava na svakidašnjicu običnih građana, budući da su u velikom broju počeli ostajati bez posla. Konkretno, dnevno čak oko 2500 tisuće ljudi u Srbiji ostaje bez posla. Kako bi se izravno utjecalo na ovaj negativan trend i republička i pokrajinska vlast izdvojile su sredstva koja će putem natječaja usmjeriti na očuvanje postojećih radnih mjesta i sprječavanje novih otpuštanja. Aktivnosti na očuvanju broja postojećih radnih mjesta u AP Vojvodini i sprječavanju rasta nezaposlenosti bit će realizirane kroz šest prioriternih programa i osam dodatnih projekata. Novina je da više nema djelatnosti koje se ne financiraju, kao što je to važno do sada. Pokrajina je svojim proračunom za 2009. godinu osigurala sredstva neophodna za subvencioniranje u iznosu od ukupno pet milijardi dinara. Na web stranici Pokrajinskog tajništva za rad, zaposłjavanje i ravnopravnost spolova objavljeni su tekstovi svih natječaja koji će biti otvoreni tijekom cijele 2009. godine, tj. do utroška raspoloživih sredstava, a svi koji budu aplicirali dobit će odgovor u roku od 15 dana. Uskoro će tekstovi raspisanih natječaja biti prevedeni i na jezike nacionalnih manjina, te objavljeni u glasilima manjinskih zajednica.

HR: Pokrajinska je vlast donijela Program za očuvanje broja radnih mjesta u APV u 2009. godini. Kako će teći realizacija ovoga programa?

Osnovni cilj ovog programa je raditi na tome da broj radnih mjesta koje smo imali početkom ove godine sačuvamo i na kraju 2009. godine, tj. anulirati objektivnu činjenicu da nam u poduzećima zbog doista opravdanih ekonomskih poteškoća značajan broj ljudi ostaje bez posla. Mi želimo pružiti šansu ljudima koji su ostali bez posla da se kroz ove programe na drugoj strani uposle. To je osnovna ideja, a realizirat ćemo je kroz šest strateških, prioriternih programa i osam programa koje ćemo aktivirati, a koji se odnose na posebne grupe stanovništva, na posebne lokalne zajednice i drugo.

Prvi program bespovratno subvencionira samozapošljavanje, odnosno svaka nezaposlena osoba koja želi otvoriti

Pokrajina je u proračunu za 2009. godinu osigurala 5 milijardi dinara za sprječavanje porasta nezaposlenih i očuvanje postojećih radnih mjesta * Ovaj veliki projekt realizirat će se kroz šest prioriternih i osam dodatnih programa * Na web stranici Pokrajinskog tajništva za rad, zaposłjavanje i ravnopravnost spolova objavljeni su tekstovi svih natječaja * Natječaji će biti otvoreni tijekom cijele 2009. godine, tj. do utroška raspoloživih sredstava

vlastiti obrt ili poduzeće ima pravo na tu povećanu subvenciju koja je 130.000 dinara, odnosno u najvećem broju slučajeva 160.000 dinara – ukoliko se obrt otvara u nerazvijenim ili manje razvijenim sredinama u Vojvodini te ako je otvara netko iz ugrožene kategorije stanovništva – žene mlađe od 30 i starije od 50 godina, Romi, osobe s invaliditetom, raseljene, prognane i izbjegle osobe. To znači da će ogroman broj nezaposlenih u Vojvodini imati pravo na subvenciju od 160.000 dinara, što je značajno povećanje. Ono što je bitno u ovoj mjeri je da smo potpuno liberalizirali režim, pa se sada odobravaju subvencije za sve vrste djelatnosti, dok su do sada za to postojala ograničenja. Omogućili smo nezaposlenim osobama da taj novac od subvencije potroše po vlastitom nahođenju, znači, nismo ih vezali za namjensko trošenje sredstava, nego mogu sami reći za što će potrošiti i da na to potroše dobivenu subvenciju. Naravno, ostaju dva uvjeta – jedan je da obrt mora raditi dvije godine, a drugi da se najmanje dvije godine plaćaju porezi i doprinosi za tu osobu koja je otvorila obrt.

Drugi program je novo upošljavanje, prema kojemu poslodavac može dobiti 100.000 do 130.000 tisuća dinara za novo radno mjesto po nezaposlenoj osobi. Uglavnom će subvencija biti oko 130.000 dinara, što je značajno veća subvencija nego ranije. Već ima velikog zanimanja za ove subvencije, a jedina obveza je poslodavca dvije godine držati taj broj zaposlenih za koje je dobio subvenciju i da nije smanjivao broj zaposlenih u poduzeću od 1. travnja 2009. godine, osim u opravdanim slučajevima, kao što je odlazak u mirovinu, odsustvo zbog porođaja i drugo.

HR: Mlade u Vojvodini osobito zanima dio programa namijenjen pripravnici.

Izuzetno je značajna treća mjera namijenjena pripravnici. Mislim da će ova mjera imati najveće efekte. Ovom mjerom želimo zaposliti veliki broj mladih tako što za svakog zaposlenog pripravnika, mladog, s višom ili visokom stručnom spremom, koji prvi put zasniva radni odnos u svom stupnju stručne spremlje, a nalazi se u evidenciji nezaposlenih, odobra-

Miroslav Vasin tijekom prezentacije rezultata Studije izvodljivosti o mogućnostima obuke i zapošljavanja kadrova s tržišta rada na poslovima kućne njege i pomoći u kući.

vamo deset kompletnih mjesečnih zarada godišnje, a jedina je obveza poslodavca da isplati dvije preostale godišnje zarade. Tako poslodavcima omogućavamo besplatnu

stručnu radnu snagu u razdoblju od godinu dana, koja ih po osobi košta samo dvije mjesečne zarade. U isto vrijeme je i Ministarstvo ekonomije raspisalo sličan natje-

čaj, s nešto drugačijim detaljima, tako da ćemo skupa cijelu Srbiju pokriti ovim programima za pripravnike i tako zaposliti ogroman broj mladih. Ono što je važno u ovom natječaju je da poslodavac nema obvezu, što je ranije bio ograničavajući faktor, zadržati tu osobu u radnom odnosu nakon isteka godinu dana, nego mu se ostavlja mogućnost izbora. Naime, ukoliko smatra da mu ta osoba više nije potrebna, tada prestaje ugovor o radu, a ako smatra da mu je ona i dalje potrebna, onda mu se pruža mogućnost kroz subvenciju za novo zapošljavanje od 130.000 dinara zaposliti tu osobu i u sljedeće dvije godine. Očekujem da ćemo kroz kampanje uposliti velik broj mladih, a već smo pokrenuli neke kampanje u Vojvodini, primjerice: »svaki obrtnik jedan pripravnika«, »svaki sportski klub jedan trener mladih kategorija«, »svaka lovačka udruga jedan turizmolog«, i slično.

HR: Veliki broj građana Vojvodine očekuje naći posao kroz sudjelovanje u najavljenim javnim radovima.

Do kraja svibnja prikupljamo projekte javnih radova. Već imamo

Javni pozivi i natječaji za zapošljavanje

Na temelju Programa za očuvanje broja radnih mjesta u AP Vojvodini u 2009. godini, Pokrajinsko tajništvo za rad, zapošljavanje i ravnopravnost spolova raspisalo je javne pozive, odnosno natječaje za zapošljavanje: za dodjelu subvencija za samozapošljavanje nezaposlenih osoba, za poticanje registracije poljoprivrednih gazdinstava od strane nezaposlenih osoba, za nova zapošljavanja nezaposlenih osoba, javni poziv za prikupljanje projekata javnih radova, te javni poziv za financiranje zapošljavanja pripravnika na određeno vrijeme.

Više informacija o navedenim natjecajima može se naći na sajtu Pokrajinskog tajništva za rad, zapošljavanje i ravnopravnost spolova www.psrzrp.sr.gov.yu, ili od osoba zaduženih za programe u subotičkoj filijali Nacionalne službe za zapošljavanje, a to su: Dragana Stepanović-Čonka, ured broj 68, telefon 644-627, e-mail dstepanovic@nsz.gov.rs; Dragana Vranješ, ured 69, telefon 644-637, e-mail dvranjes@nsz.gov.rs, Ana Šoti, ured 69, telefon 644-609, e-mail asoti@nsz.gov.rs, te Ljiljana Kujundžić-Ivanković, ured 70, telefon 644-605, e-mail ljkujundzicivankovic@nsz.gov.rs.

informaciju da je po republičkom natječaju iz Vojvodine podnesen ogroman broj projekata, a još imamo i naš natječaj te očekujem kako ćemo javnim radovima uposliti velik broj ljudi u Vojvodini i obnoviti radna mjesta, uvesti, recimo, sustav njegovateljstva za sve stare u Vojvodini itd. Planira se u svakoj općini napraviti popis starih i nemoćnih osoba kojima je potrebna pomoć i onda ćemo putem nezaposlenih osoba financiranjem javnih radova tu pomoć omogućiti. Efekti su, tamo gdje je to već bilo rađeno, bili sjajni. Zadovoljni su bili i ljudi kojima je pomoć bila pružena, a i nezaposleni koji su ne samo radili, već i stekli certifikat da su obučeni za te poslove. A, nažalost, kako je u Vojvodini puno starog stanovništva, posla ove vrste ima. Možemo kroz javne radove sudjelovati, recimo, u akciji Ministarstva ekologije i prostornog planiranja »Očistimo Srbiju«, možemo urediti sela, zatim angažirati mlade diplomirane ekološke na terenu da podižu ekološku svijest stanovništva, kao što se možemo uključiti i u akciju Pokrajinskog tajništva za sport i omladinu da u svakom sportskom klubu uposlismo mladog stručnjaka, i slično.

Peta mjera je poticanje registriranja poljoprivrednih gazdinstava. To znači, da će svaka ona osoba koja je nezaposlena, a želi registrirati poljoprivredno gazdinstvo, a ima ih puno u Vojvodini, dobiti po prvi put u Srbiji subvenciju od 130.000 do 160.000 dinara. Mislim da će i ova mjera naići na veliki odaziv. Ovo je po prvi put da netko financira i stimulira ljude da registriraju gazdinstva. Do sada je to njima bila samo obveza.

Šesti program, za koji nismo objavili natječaj jer za to nema potrebe, je 130.000 dinara za svakog investitora koji otvara radno mjesto u Vojvodini, putem ugovora s lokalnom samoupravom. Ako otvara pogon, mi mu jamčimo subvenciju za svako otvoreno radno mjesto.

HR: Što obuhvaćaju sporedni programi?

Jedna od sporednih mjera je poticanje zapošljavanja srednjoškolaraca, a osobito visokoobrazovanih ljudi, potrebnih stručnjaka za život na selima. Ukoliko jedno selo iskazuje potrebu za veterinarom, naša je obveza naći ga, ali

Vojvođani najsiromašniji u Srbiji

U Srbiji je prosječna stopa siromaštva 7,9 posto, a u Vojvodini čak 9,2. Kao i svugdje u zemlji, i u Vojvodini su najsiromašniji nezaposleni i stariji od 65 godina. Najmanja je stopa siromaštva u Beogradu – 4,2 posto. Prema ovim, posljednjim podacima Nacionalne strategije o suzbijanju siromaštva Vojvodina je, iako to nekada nije bilo tako, postala najsiromašnija regija u zemlji.

ne u tom okrugu, nego na drugom kraju Vojvodine, i ukoliko prihvatiti posao u tom selu, platiti kompletnu jednogodišnju plaću, na razini prosječne plaće u Vojvodini. Jedina je obveza da ga poslodavac zadrži još dodatnih godinu dana u radnom odnosu. Mogu sela ukazati potrebu i za nekim srednjoškolcima, ali se uglavnom baziramo na visoko obrazovane. U svakoj mjeri prednost ima upošljavanje na selu, to je generalna odredba.

sredstava, ukoliko Izvršno vijeće Autonomne Pokrajine Vojvodine procijeni da projekt zaslužuje biti financiran.

HR: Kakva će biti uloga lokalnih samo-uprava u realizaciji Programa za očuvanje radnih mjesta?

Uloga lokalnih samouprava je odlučujuća. Lokalne samouprave imaju šansu zaposliti gotovo sve mlade sa svog teritorija, obnoviti

Među sporednim mjerama imamo i poticanje upošljavanja osoba s invaliditetom, isto godinu dana plaćamo zarade, zatim potičemo upošljavanje Roma, samohranih majki, a omogućit ćemo da se svi projekti lokalnih zajednica kojima se otvaraju nova radna mjesta financiraju iz ovih naših

sela, te organizirati javne radove. Ako lokalne samouprave ne shvate suštinu ovoga Programa za očuvanje radnih mjesta, on neće uspjeti. Odnosno, uspjeh će u onim zajednicama koje su agilnije i koje su mogućnosti ovoga programa ozbiljnije shvatile. Ovo govorim iz iskustva. Prošle godine, kad

samo radili akciju poticanja upošljavanja na selima, svi su bili oduševljeni kao i sada, nastala je cijela euforija, a na kraju je od 45 lokalnih zajednica u Vojvodini samo 18 uradilo analizu potreba u svojim selima. Ako sada svi shvate kako im se pruža šansa unaprijediti svoju zajednicu i uposliti puno ljudi, akcija će biti sjajna. U suprotnom, bit će sjajnih rezultata samo tamo gdje to budu ozbiljno shvatili. Mi smo u protekla dva tjedna održali već preko 15 tribina u Vojvodini, zanimanje ljudi na tribinama je bilo ogromno, kako poslodavaca, sportskih klubova, nevladinih udruga, tako i nezaposlenih. U Žablju ih je nedavno bilo čak 500 na tribini. Nadam se da će lokalni čelnici shvatiti kakva im se mogućnost pruža i koliko njihovi građani očekuju od ovoga.

HR: Gdje zainteresirani mogu doći do željenih informacija?

Natječaji su raspisani i mogu se pogledati na našoj web stranici, objavljeni su u Dnevniku, Politici, listu Poslovi, a dali smo ih i Pokrajinskom tajništvu za propise, upravu i nacionalne manjine da ih prevedu, tako da će oni biti objavljeni i u svim listovima nacionalnih manjina. Nadam se da ćemo tako doći do svih zainteresiranih.

HR: Kakva su Vaša očekivanja po pitanju ostvarenja ovog velikog pothvata?

Očekujem izuzetne rezultate te da ćemo kroz ovaj program pokazati kako se i u vrijeme najveće ekonomske krize, uz dobre ideje, mogu upošljavati radnici. Očekujem da ćemo u programu za pripravnike uposliti nekoliko tisuća mladih, a isto to očekujem i po natječajima za javne radove. Mislim na sedam do osam tisuća, a očekujem i da će se jedan dio ljudi prijaviti i na natječaj za samozapošljavanje. Pod uvjetom da svi shvate značaj ovoga programa, mislim da mi u Vojvodini možemo, kad sve zbrojimo, otvoriti 15 do 20 tisuća radnih mjesta, zajedno s natječajem koji je raspisala Republika. Riječ je o dvama kompatibilnim natječajima. Nas samo zanima koliko ćemo radnih mjesta otvoriti u Vojvodini. Uopće nam nije važno je li to republički ili pokrajinski program. Sve je to jedinstvena politika zapošljavanja.

I POKRAJ MALIH ZNAKOVA POBOLJŠANJA, EKONOMSKA KRIZA SE NASTAVLJA

Pesimizam i dalje nadvladava

Prošlogodišnja procjena o ukupnoj svjetskoj šteti od 2200 milijardi dolara u siječnju ove godine povećana na 2700 milijardi, da bi sada MMF objavio mogući svjetski gubitak od 4050 milijardi

Na globalnim tržištima pojavili su se znakovi poboljšanja, ali i pokraj toga neophodna je daljnja koordinirana akcija svjetskih vlada i banaka, izjavio je direktor Odjela za monetarna i kapitalna tržišta MMF-a *Jose Vinales*.

»Do sada nezabilježena reakcija, koja se pojavila kako u financijskoj tako i u makroekonomskoj domeni, postupno počinje vraćati povjerenje u tržište. Međutim, neophodno je nastaviti s odlučnim i efektivnim djelovanjem, kako bi se pojačali ovi prvi znaci oporavka i osigurala stabilna osnova za održivi globalni razvoj«, rekao je ovaj MMF-ov visoki dužnosnik.

OVOME vrijedi dodati i kako je ministar financija SAD-a *Timothy Geithner* ovoga tjedna objavio da američke banke imaju dovoljno kapitala, što je odmah utjecalo na rast akcija na Wall Streetu.

Upozorenja, međutim, upućuju na to da se globalni financijski sustav i dalje nalazi pod jakim stresom, a kriza ugrožava stanovništvo, korporacije i bankarski sektor u

razvijenim zemljama, ali i u onim čija se tržišta tek razvijaju. Šanse za oporavak europskih tržišta u razvo-

ju u 2010. i 2011. postoje, ali su male, tvrde u MMF-u. Financijski pritisci na središnju, istočnu i jugoistočnu Europu, uključujući i Srbiju i Hrvatsku, ogledaju se u mogućnosti da banke iz razvijenih zapadnih zemalja prodaju filijale kako bi sačuvala kapital za domaća tržišta. MMF podsjeća i kako je većina država središnje, istočne i jugoistočne Europe, među njima i Srbija i Hrvatska, izuzetno ovisna

o zapadnoeuropskim bankama, kod kojih prednjače one iz Austrije, Njemačke i Italije.

koje je MMF objavio prošli tjedan.

U tom se dokumentu procjenjuje da će gubici od svjetske krize do kraja 2010. narasti na 4050 milijardi dolara. MMF tvrdi kako će banke pretrpjeti dvije trećine od ukupne sume gubitaka, koja je skoro dvostruko veća od prvobitno projektiranog iznosa od 2200 milijardi dolara, koji je u siječnju korigiran na 2700 milijardi dolara. U izvješću se navodi kako razlog za drastično povećanje leži u trendovima ekonomskog rasta u svijetu koji su se u međuvremenu pogoršali.

MMF je procijenio kako bi globalna ekonomija u 2009. mogla zabilježiti pad od 1,3 posto, što je najveći pad od kraja Drugog svjetskog rata. U prethodnom izvješću iz siječnja ove godine procjena je bila da će pozitivan rast svjetske ekonomije iznositi 0,5 posto.

Stopa nezaposlenosti u Srbiji je u porastu, a u Nacionalnoj službi za zapošljavanje očekuju da bi ona do kraja godine sa sadašnjih 14 posto mogla dostići 17,18 posto.

Z. P.

Obavijest za poljoprivrednike

Uplata duga, pa zahtjev za subvencijom

Glavni dug za doprinos mirovinsko-invalidskom osiguranju za 2008. godinu poljoprivrednici moraju uplatiti u roku od 15 dana od dana primanja obavijesti o njegovom obračunu, obavještava Udruga poljoprivrednika Subotice. Po obavljenoj uplati, osiguranik treba Fondu za mirovinsko i invalidsko osiguranje dostaviti primjerak uplatnice i time dobiva potvrdu o plaćenom doprinosu za 2008. godinu, koju prilaže uz zahtjev za dobivanje subvencije u rokovima predviđenim Vladinom uredbom.

»Fond je dužan za osiguranike utvrditi obračun dužnog doprinosa i to kako za razdoblje od dana utvrđivanja svojstva osiguranika, do 31. prosinca 2008. godine, tako i poseban obračun samo za 2008. godinu«, kaže predsjednik Udruge poljoprivrednika Subotice *Miroslav Kiš*. »Oba ta obračuna Fond daje podnositelju zahtjeva radi uplate doprinosa prema njima. Naime, prema zakonu, kada mjerodavna organizacija za obvezno socijalno osiguranje utvrđuje svojstvo osiguranika zbog toga što prijava na osiguranje nije podnesena u roku ili iz drugih razloga, istovremeno se utvrđivanjem svojstva osiguranika utvrđuje i obveza plaćanja doprinosa. Podnositelj zahtjeva potpisuje prijem obračuna dužnog doprinosa, a ne izjave.«

Ovo je tumačenje, inače, Udruzi poljoprivrednika Subotice stiglo iz subotičke filijale Fonda za mirovinsko i invalidsko osiguranje, kao odgovor na upit u kojem je traženo razjašnjenje dvojbi na koje su poljodjelci nailazili na terenu.

Z. P.

Zahtjev triju poljoprivrednih asocijacija iz Vojvodine

Rebalans ne smije ići na štetu poljoprivrede

U postupku usvajanja rebalansa proračuna Republike Srbije za 2009. godinu prvobitno utvrđena razina proračuna namijenjena poljoprivredi mora se zadržati, stav je triju vojvodanskih poljoprivrednih asocijacija, usvojen na zajedničkom sastanku uoči početka skupštinske rasprave o rebalansu. Grupacija registriranih obiteljskih gazdinstava Gospodarske komore Vojvodine, Asocijacija poljoprivrednika Vojvodine i Centralna asocijacija proizvođača mlijeka, ovaj su zahtjev poslali premijeru *Mirku Cvetkoviću*, ministrici financija *Diani Dragutinović* i ministru ekonomije *Mladanu Dinkiću*, a o svemu su osobno obavijestili i ministra poljoprivrede *Sašu Dragina* kada su ga posjetili 21. travnja.

Ove tri asocijacije zemljoradnika posebice ističu kako je poljoprivreda jedino gospodarsko područje koje ostvaruje suficit u vanjskotrgovinskoj razmjeni, a da i dalje postoje neizmirene obveze proračuna prema poljoprivrednicima iz 2008. godine, te je neophodno osigurati ubrzane isplate iz proračuna i održati prvobitno predviđeni iznos novca za poljoprivredu u ovoj godini.

U ime Grupacije registriranih obiteljskih gazdinstava Gospodarske komore Vojvodine zahtjev je potpisao predsjednik *Draško Danilović*, Asocijaciju poljoprivrednika Vojvodine predstavlja predsjedavajući *Miroslav Kiš*, a Centralnu asocijaciju proizvođača mlijeka potpredsjednik *Jugoslav Dimitrijević*.

Z. P.

Blagoslovom žita započela ovogodišnja Dužijanca

Pouzdanje u Božju providnost

Niši su stari vjerovali kako je na njivi samo ono što nam Bog daruje * Oni su molili za rod, a na kraju bi zahvalili za sve darove i plodove, te nam tako ostavili običaj – Dužijanca

Blagoslovom polja i vinograda 25. travnja obilježen je blagdan Svetog Marka evangeliste, zaštitnika polja i lijepog vremena. Molitvom za plodnu zemlju, dobro vrijeme, uspješne usjeve i dobru žetvu započela je i ovogodišnja manifestacija »Dužijanca 2009«. Ove godine blagoslovljena njiva nalazi se u Ljutovu, i po dugoj tradiciji na toj će njivi biti održano i natjecanja risara.

Žetvene svečanosti započele su svetom misom, koja je služena u središtu Ljutova (kod križa), a predvodio ju je katedralni župnik

mons. *Stjepan Beretić* uz koncelebraciju tamošnjeg župnika preč. *Franje Ivankovića*, te župnika iz Male Bosne vlč. *Željka Augustinova* i pomoćnika u katedrali vlč. *Josipa Vogrinc*.

Svečanim defileom, uz pjevanje litanija, vjernici su skupa sa svećenicima, predvođeni barjakom Dužijance, išli do njive, gdje ju je blagoslovio mons. Stjepan Beretić po starom crkvenom obredniku. Blagoslov se na njive zaziva kako bi one bile zaštićene od nevremena i drugih nedaća i kako bi ih Bog podario blagom rosom, plodono-

snom kišom i po potrebi žarkim suncem, a blagoslivljaju se na sve četiri strane svijeta.

Ovaj blagoslov potječe iz VI. stoljeća. Nekada se također išlo na njivu, ali su se čitala četiri evanđelja, na sve četiri strane svijeta i obred je trajao prilično dugo. Kako je rekao preč. Ivanković, blagoslov žita je pouzdanje u Božju providnost, jer na polju bude samo ono što nam Bog daruje, odnosno, sve je u Božjim rukama, u što su oduvijek vjerovali naši stari. Zbog toga se uvijek moli-

lo na početku za dobar urod, a na kraju se zahvaljivalo Bogu – a to je Dužijanca.

Svake se godine blagoslov žita, kao i samo natjecanje risara, održava na drugom mjestu, u drugom selu. Ove godine blagoslov žita održan je na parceli koja se nalazi na cesti Subotica-Tavankut, u Ljutovu, a domaćin na natjecanju risara bit će *Josip Mačković*.

Prvo natjecanje risara i prva gradska Dužijanca održani su 1968. godine. Gradska i crkvena Dužijanca

Živa Crkva

Ikako u Ljutovu još nema crkve, postoji župa sv. Križa, za koju tavankutski župnik preč. Franjo Ivanković, kojem organizacijski pripada i Ljutovo, kaže kako je tu prisutna živa Crkva.

»Već osam godina zaredom u Domu kulture služi se sveta misa. Misa se kod križa služi samo kad je proštenje ili Dužijanca, ali inače svake nedjelje u 8 sati imamo sv. misu u Domu kulture. Ovdje postoji mala, ali lijepa zajednica koja je za mene veliko obogaćenje. Misno slavlje oni sami pripremaju, ono što je meni jako drago jest to što je nedjeljom na misi prisutno puno djece. Oni su aktivni i pod misom. Selo Ljutovo ima oko 700 vjernika-katolika«, kaže preč. Ivanković.

Planirana je i izgradnja crkve u Ljutovu. Temelji su izliveni, kao i namjenski podrum, no sama izgradnja je neizvjesna. Ona je sada u fazi čekanja, a jedini razlog tome jest nedostatak novca. No, kako kaže preč. Ivanković, crkva se gradi Božjom providnošću i dobrotom ljudi.

spojile su se 1993. godine i od tada se proslavljaju zajedno.

Za mlado žito vezano je više običaja, jedan od njih je i umivanje u mladom žitu, uoči Cvjetnice. I ovoga puta nazočni su vjernici kidali po koji struk blagoslovljenog mladog žita i nosili ga kući, svojim obiteljima, gdje se ono stavlja za svjetnjaču i tamo ostaje do sljedeće godine ili dok se s Dužijance ne donese zreli klas žita.

Cjelokupnu manifestaciju »Dužijanca 2009«, kao i prijašnjih godina, organizira HKC »Bunjevačko kolo«, a predsjednik Organizacijskog odbora i ove godine je *Davor Dulić*.

»Na blagdan Svetog Marka tradicionalno je započela velika manifestacija Dužijanca, koja čini kulturno ljeto Grada Subotice. Sada imamo kratku stanku, a o daljnjim događanjima čitatelje ćemo redovito obavještavati. Dužijanca je već 15 godina gradska manifestacija, gradonačelnik imenuje predsjednika i Organizacijski odbor. Sama organizacija povjerena je HKC-u »Bunjevačko kolo«, a novina je što su ove godine bunjevačke institucije prihvatile sudjelovati u ovome, te ćemo imati zajedničku Dužijancu.

Oni će uoči svog nacionalnog praznika imati svečanu akademiju, 15. kolovoza. Mislim da je Dužijanca napokon urodila spajanjem, a ne razdvajanjem, jer je ona gradska manifestacija iako je u organizaciji Hrvatskog kulturnog centra. Organizacijski odbor »Dužijance 2009« godine nije previše mijenjan, osim što su uključeni i ljudi koji su se prošle godine pokazali kao kreativni operativci u Dužijanci, kao već spomenuti članovi koje je predložila bunjevačka opcija«, rekao je Dulić.

Manifestacija koja je prošle godine po prvi put uvedena i zove se »Dječja Dužijanca«, ove će godine biti održana ranije, uoči natjecanja risara. Što se glazbenih nastupa tiče, Dulić navodi kako će ove godine najvjerojatnije izostati nastup popularnih glazbenih izvođača iz Republike Hrvatske, osim za natjecanje risara, kada će prisutne zabavljati *Čiro Gašparac*.

Kao i ranijih godina, manifestacije koje će biti održane u sklopu »Dužijance 2009« pridonosit će očuvanju običaja i tradicije, pa i kulturne baštine bačkih Hrvata.

Ž. Vukov

Započele pripreme za jubilarnu desetu Dužijancu **Blagoslov žita u Lemešu**

Na dan Svetog Marka evangeliste, 25. travnja, u mjesnoj crkvi Rođenja Blažene Djevice Marije u Svetožaru Miletiću služena je svečana misa te je blagoslovljeno mlado žito. Članovi HBKUD-a »Lemeš« donijeli su žito na oltar i time započeli pripreme za 10. jubi-

larnu Dužijancu u Lemešu. Svetu je misu predvodio mjesni župnik vlč. *Antal Egedi*, a u propovijedi se osvrnuo na životopis sv. Marka.

Ovom je prigodom, nakon svete mise izvedena repriza komedije »U gostima«, kada su glumci svojim sugrađanima prikazali svoje umijeće i osvojene nagrade na festivalu pučke drame u Ljutovu.

L. T.

Kod dva križa, na ulasku u Golubince **Blagoslov polja**

U petak, 25. travnja, na blagdan Svetog Marka golubinačka polja blagoslovio je vlč. *Ivica Damjanović*. Svake godine na ovaj dan blagoslivlja se žito u porti crkve sv. Jurja u Golubincima. Drugu godinu zaredom blagoslov je obavljen kod dva križa na ulasku u selo.

Poslije molitve za rodnu godinu i obreda blagoslova, vlč. Damjanović je rekao: »Mnoge lijepe stvari zapisane su u župnoj spomenici, tako će i ovaj dan biti upisan da je poslije mnogo godina obavljen blagoslov polja kao nekada.«

Za sve koji nisu mogli biti na blagoslovu polja kod križeva, održana je sveta misa u 19 sati u župnoj crkvi svetog Jurja.

I. R.

Stevan Huđi, dopredsjednik Saveza samostalnih sindikata u Subotici

Država ne vodi računa o svojim radnicima

Za dva-tri mjeseca doći će veliki problemi, masa ljudi će ostajati bez posla, socijalne tenzije će narasti i pitanje je samo hoće li prosvjedi biti organizirani ili spontani, ali neće biti dobro, smatra naš sugovornik

U Subotici je u samo posljednjih tjedan dana skoro 300 radnika ostalo bez posla u nekoliko poduzeća – Destiling, Sali, Panongrad. Stotinjak radnika Bratstva, nekad poznate tvrtke za proizvodnju šinskih vozila, štrajkaju već dva i pol mjeseca jer od listopada još nisu primili niti dinara plaće. U prva tri mjeseca ove godine na evidenciju je prijavljeno 3787 nezaposlenih, što je porast od 45 posto u odnosu na isto razdoblje prošle godine, odnosno u Subotici je trenutno bez posla 14.959 ljudi. Na razini pokrajine prema podacima Službe za zapošljavanje registrirano je skoro 200 tisuća nezaposlenih, a u Srbiji oko 760 tisuća ljudi nema posla. Broj nezaposlenih će i dalje biti u porastu, jer se očekuje kako posljedice svjetske ekonomske krize tek slijede.

»Poanta je natjerati državu da sjedne sa sindikatima i kaže: tu i tu imamo loš zakon, hajmo to mijenjati. Vlada je prošle godine potpisala sporazum o razvoju socijalnog dijaloga sa sindikatima i poslodavcima po kojem neće biti otpuštanja. O čemu mi pričamo kada danas imamo više otpuštanja nego bilo kada? Zašto je uopće tako nešto potpisano, a pritom se tražilo da se iz općeg kolektivnog ugovora izbace financijski dijelovi koji se odnose na jubilarne nagrade, otpremine i tako dalje. Apsolutno je država ta koja ne vodi računa o svojim radnicima. Mi ne možemo na prosvjedu u Beogradu (29. travnja) rušiti Vladu, ali iskazat ćemo nezadovoljstvo i ukazati na to da će neminovno za dva-tri mjeseca doći veliki problemi, masa ljudi će ostajati bez posla,

socijalne tenzije će narasti i pitanje je samo hoće li prosvjedi biti organizirani ili spontani, ali neće biti dobro«, kaže *Stevan Huđi*, dopredsjednik Saveza samostalnih sindikata u Subotici.

POSLODAVCI KORISTE EKONOMSKU KRIZU

On ističe kako se poslodavci najčešće ponašaju poput robovlasnika, jer smatraju da mogu raspolagati s radnicima i raditi s imovinom što hoće, u utrci za što većim profitom beskrupulozno krše zakone, izdaju se retroaktivna rješenja o sporazumnom raskidu radnog odnosa, zaposleni nerijetko mjesecima ne primaju plaće, a štrajkovi postaju sve radikalniji.

»Ljudi više nemaju drugi način skrenuti pozornost na sebe i svoj

problem. To ukazuje na agoniju u kojoj se društvo nalazi. Sindikat svakako ne podržava samoozljeđivanje ili štrajk gladu. Predsjednik štrajkačkog odbora Bratstva također je od utorka najavio štrajk gladu. Zamolio sam ga da to ne čini i da pričekamo do kraja sljedećeg tjedna razgovore sa zainteresiranim kupcima, a ako oni ne urode plodom – to znači da možemo raditi što hoćemo. Na kraju krajeva ti ljudi i njihove obitelji već gladuju«, kaže *Stevan Huđi*.

Veliki broj poslodavaca svoju nemoć i nesposobnost sada koristi i kroz ekonomsku krizu, jer je puno njih živjelo od jednog do drugog kredita i na taj način krpalo rupe, premda nije sporno kako je danas vrlo teško osigurati posao i plaću zaposlenima. Stoga Vlada Srbije kroz pregovore s bankama nastoji spriječiti obustavljanje kredita, kako bi poduzeća mogla povećati likvidnost, a prebijanje dugova planira se kroz moguću multilateralnu kompenzaciju.

»Jedan je od problema i što strane banke financiraju samo profitabilne grane, poput poljoprivrede, dok se metalnoj industriji slabije odobravaju krediti budući da je takva proizvodnja svuda u svijetu u padu, počev od automobilske. Ono što radi Vlada sa bankama mislim da je dobro, ali pitanje je na koji način će se završiti to što su dogovorili. Banke moraju stajati iza poduzeća da, kada uđu u neku nelikvidnost ili problem, mogu reagirati i povući sredstva. Tako da se do sada nije puno pomaknulo i stoga će naš prosvjed u Beogradu biti upravo zbog toga da ukažemo kako se mora hitno tražiti neko rješenje da se kriza ravnomjerno podijeli između onih koji imaju i onih koji nemaju.«

ZAKONI NA ŠTETU RADNIKA

Na spomenutom prosvjedu u Beogradu sindikat Nezavisnost je odbio sudjelovati, o čemu *Huđi* kaže kako to nije ništa novo, jer prepucavanja i nezadovoljstvo između dviju centrala traju već dugo.

»Nezavisnost nam predbacuje kako imovina nije podijeljena, a s druge strane oni su dobivali ogroman novac oko 5. listopada 2000. godine za prevođenje članova iz Samostalnog sindikata u Nezavisni, i to je taj spor koji traje. Naš sin-

dikat je donio odluku o pokretanju pitanja reprezentativnosti i Nezavisnog sindikata i Unije poslodavaca, jer dosta je više da nekog šlepamo, a oni sve vrijeme gdje god stignu govore protiv nas«, kaže Huđi.

On se ipak slaže kako je sindikatu prilično poljuljan ugled, premda u nekim gradovima i općinama radnici još imaju poštovanje i povjerenje u sindikat.

»Nažalost, u Srbiji su doneseni zakoni koji su češće na štetu nego u korist radnika, a oni koji su dobri krše se, pa osnovna prava radnik može samo na sudu ostvariti ili, eventualno, u inspekciji rada dok je u radnom odnosu. U svakom slučaju, kada imamo stalna otpuštanja zaposlenih mi kao sindikat ne možemo imati neki visok rejting. U ovoj krizi svatko se boji za svoje radno mjesto i kad organiziramo neki skup ljudi se ne solidariziraju jedni s drugima. Solidarnost još uvijek nije iskazana u mjeri u kojoj se iskazuje u nekim razvijenim demokratskim društvima kao što su Francuska ili Italija, gdje stane cijela država. Povjerenje bi trebalo što prije povratiti novim zakonima koji bi omogućili pravu ulogu sindikatu«.

Na primjedbu da sindikati ne traže sustavne promjene, Huđi podsjeća kako je upravo on iz Subotice imao nekoliko inicijativa, poput zahtjeva izmjena Zakona o radu u nekoliko poglavlja, osobito onima koji reguliraju fond solidarnosti i otpuštanja zaposlenih, te zahtjeve prema republičkom socioekonomskom vijeću od kojih je zatraženo da naknade zaposlenih ne kasne pet mjeseci.

»Mislim da je puno toga pokrenuto ali je država spora, neučinkovita i nema stvarnog razumijevanja za radnike. Sudstvo bi trebalo brže reagirati, radni sporovi traju mjesecima, a mogli bi se riješiti za nekoliko dana, poslodavce bi trebalo ozbiljnije kažnjavati. O svemu ovome o čemu pričam poslao sam dokumente za Beograd, ali moji predstavnici trebali bi najprije shvatiti što sam napisao. Razmišljanje u sindikatu još uvijek potječe iz nekog prošlog vremena.

S. Mamužić

Republika Srbija – Autonomna Pokrajina Vojvodina

POKRAJINSKO TAJNIŠTVO ZA PROPISE, UPRAVU I NACIONALNE MANJINE

21000 NOVI SAD

Bulevar Mihajla Pupina 16

Tel.: +381 21 487 4213, 421 444

Faks: +381 21 557 074

Klasa: 101-90-00110/2009 Dana: 28. travnja 2009. godine

Temeljem članka 3. Odluke o dodjeli proračunskih sredstava Pokrajinskog tajništva za propise, upravu i nacionalne manjine za dotacije organizacijama etničkih zajednica, Pokrajinsko tajništvo za propise, upravu i nacionalne manjine objavljuje

ISPRAVAK II. NATJEČAJA

za dotacije organizacijama etničkih zajednica u Autonomnoj Pokrajini Vojvodini u 2009. godini,
raspisanog 6. travnja 2009. godine

I.

Ovim ispravkom mijenja se raspored sredstava iz glave »**I. RASPODJELA SREDSTAVA**« Natječaja, tako da glasi:

Nacionalna zajednica	Ukupan svota sredstava za organizacije etničkih zajednica
Mađari	17.500.000,00
Hrvati	3.700.000,00
Slovaci	3.700.000,00
Rumunji	2.750.000,00
Rusini	1.400.000,00
Bunjevci	1.300.000,00
Makedonci	800.000,00
Ukrajinci	500.000,00
Nijemci	350.000,00
Ostali	2.850.000,00
Multikulturalni projekti	1.150.000,00
Ukupno	36.000.000,00

Natječaj se raspisuje na ukupnu svotu od 36.000.000,00 **dinara**.

II.

Ostali uvjeti Natječaja ostaju neizmijenjeni.

pokrajinski tajnik
dr. Tamás Korhecz v. r.

Temeljem članka 10. Zakona o procjeni utjecaja na okoliš (»Službeni glasnik RS« broj 135/04) Gradska uprava, Služba za komunalne poslove, poduzetništvo i zaštitu okoliša, Subotica - Trg slobode br. 1

OBAVJEŠTAVA

Da je podnesen zahtjev nositelja projekta »PHIWA« M.D.O.O. za odlučivanjem o potrebi izrade studije o procjeni utjecaja projekta: KONTEJNERSKI SPREMNICI ZA TNG- kapaciteta 3x5,0 m3 za objekte dvorane 1 i dvorane 2. na kat. čest. 33964/1 k.o. Donji grad, grada Subotice.

Uvid u podatke, obavijesti i dokumentaciju iz zahtjeva nositelja projekta, može se obaviti u prostorijama Službe za komunalne poslove, poduzetništvo i zaštitu okoliša, II. kat Gradske kuće - ured 226, u razdoblju od 4. 5. do 15. 5. 2009. u vremenu od 10 do 12 sati.

Subotica ima tek trećinu vatrogasaca od broja koji bi prema europskim standardima trebala imati: umjesto jednog vatrogasca na tisuću stanovnika, ovdje imamo jednog vatrogasca na tri tisuće stanovnika. Ako se ovome dodaju i drugi kriteriji, poput vrste i obujma industrije, specifičnosti grada s četiri granična prijelaza, zadržavanja velike količine robe i opasnih materija u gradu tijekom carinjenja, potom koridor 10 i veliki teretni tranzitni promet, onda bi broj ljudi u vatrogasnim jedinicama morao biti još veći.

»Na teritoriju grada imamo i velik broj tehničkih intervencija u prometu, na primjer, ako se kod prometnog udesa dogodi da je osoba zaglavljena u autu, vatrogasci je spašavaju. Ukoliko dođe do prevrtanja teretnih vozila s robom ili opasnim materijama moramo sanirati curenja ili uklanjati robu, stoga vatrogasci moraju biti i specijalistički obučeni, a to sve pokazuje da nam treba veći broj vatrogasaca spasilaca«, kaže Siniša Kovačević, zastupnik Općinskog vatrogasnog fonda.

Osim što ih je malo, subotički vatrogasci su opremljeni zastarjelom i dotrajalom opremom za čije obnavljanje već godinama nema novca. Pred vijećnicima Skupštine Grada uskoro će se naći odluka o osnivanju Gradskog vatrogasnog fonda, koji je doduše i do sada postojao, ali se očekuje kako će se nakon njegova reosnivanja više novca izdvajati za ovo područje, te dosljednije poštovati Zakon o protupožarnoj zaštiti prema kojemu su osiguravajuće kuće dužne izdvajati šest posto od osiguranja objekata od požara. Fond će dodatni novac osiguravati iz proračuna Grada, od naplaćenih kazni za prekršaje počinjene iz područja zaštite od požara, te međunarodnih natječaja, a koristit će ih za nabavu opreme, izgradnju objekata, stručna usavršavanja, obuku i osobito za preventivnu edukaciju djece.

»Protupožarna zaštita je posljednjih 20-ak godina marginalizirana i građani je nekako smatraju nevažnom, a podaci govore kako je u tom

Subotičko vatrogastvo na stoljetnoj tradiciji

Vatrogasaca malo, oprema stara i dotrajala

Siniša Kovačević: Protupožarna zaštita posljednjih je 20-ak godina marginalizirana i građani je nekako smatraju nevažnom, a podaci govore kako je u tom razdoblju broj intervencija povećan za 40 posto
* Vilmos Juhász: Mislim da niti jedna lokalna samouprava ne shvaća da su to ljudi koji dobrovoljno rade i pružaju svoju ruku da pomognu

razdoblju broj intervencija povećan za 40 posto. U 95 posto slučajeva uzroci požara su nepažnja, nemar, zapušteni objekti, neodržavanje, loše instalacije. Sve je to odraz stvarnog života i materijalnog stanja, ali i niske razine protupožarne kulture i svijesti u građanstvu, stoga najvažnijim držimo preventivni rad s djecom od 12 do 15 godina, jer samo tako možemo očekivati da ćemo u dogledno vrijeme podići svijest, budući da je stvarno puno toga zapušteno i zaboravljeno«, ocjenjuje Kovačević.

Subotica ima sedam dobrovoljnih vatrogasnih društava od kojih su četiri opremljena vatrogasnim vozilima i osposobljena za gašenje požara. Dobrovoljno vatrogastvo inače je osobitost Vojvodine i ima stoljeće i pol dugu tradiciju, a potječe još iz Austro-Ugarske koja je kao uređena država uredila i ovo područje. U Vojvodini je oko 700 DVD-a u 45 općina, te oko 130

vatrogasnih društava s jedinicama osposobljenim za intervencije.

»Mislim da niti jedna lokalna samouprava ne shvaća kako su to ljudi koji dobrovoljno rade i pružaju svoju ruku da pomognu. Oni ne primaju plaću, niti dnevnicu, ništa. To su ljudi koji su njegujući dugu tradiciju očuvali dobrovoljno vatrogastvo, i mi stalno pokušavamo, a možda nismo dovoljno agilni, potaknuti lokalnu samoupravu da ima malo više razumijevanja«, kaže Vilmos Juhász, predsjednik Općinskog vatrogasnog saveza

Dobrovoljna vatrogasna društva locirana su u dijelovima izvan Subotice: u Bajmoku, Čantaviru, Starom Žedniku i Tavankutu. Godišnje samostalno ugase oko 10 posto od ukupnih požara na teritoriju grada, a zahvaljujući njima intervencije su brže i s manjom štetom. Na primjer, DVD u Tavankutu pokriva područje od 100 kilometara četvornih, a godiš-

nje ugase oko 20 požara i to s vatrogasnim vozilom starim 40 godina. Predsjednik DVD-a Petar Stantić ističe kako članovi Društva poznaju svaki salaš, a nerijetko i po glasu preko telefona prepoznaju osobu koja je u nevolji.

»Imamo 65 članova koji su osposobljeni za intervencije, osim toga desetak pomažućih članova i simpatizere koji sudjeluju na radnim akcijama. Osobito skrbimo za pomladak, 30-ak djece koja odlaze na druženja, kampiranja, organiziramo za njih predavanja i tečajeve, sudjeluju na natjecanjima. Prošle godine su djeca u kategoriji do 11 godina osvojila treće mjesto na državnom natjecanju, do pobjede im je nedostajala jedna sekunda i 20 stotinki«, kaže Petar Stantić i ističe lijepu i dugu suradnju Tavankučana s dobrovoljnim vatrogasnim društvima u Kačmaru (Mađarska), te Trnovi (Hrvatska).

Sva četiri spomenuta subotička DVD-a imaju vatrogasna vozila stara od 30 do 40 godina, te minimalnu opremu, a bez vozila su Palić, Hajdukovo i matično društvo Subotica, koje godinama potiče razvoj vatrogastva na teritoriju cijelog grada budući da su njegovi članovi mahom umirovljenici iz profesionalne jedinice.

»Interesantno je, premda ne i logično, da mi, unatoč malom broju vatrogasaca i lošoj opremi, imamo manji broj intervencija nego zemlje u okruženju, čak i u Europi, dapače, imamo intervencije s manjom materijalnom štetom i manje žrtava. Ipak, mislim kako su to trenutačni pokazatelji i da se na njih ne treba osloniti, možda je to naša trenutačna sreća«, kaže Kovačević.

U Europi je, inače, vatrogastvo organizirano različito od države do države, negdje je u sklopu ministarstava unutarnjih poslova, negdje kao zasebna, autonomna služba ili, pak, kao zasebno ministarstvo. Ipak, u zajedničkom sustavu su i dobrovoljna vatrogasna društva, profesionalne jedinice i jedinice civilne zaštite, te djeluju u okviru jedinstvenih službi koje se nazivaju službama za elementarne nepogode ili, pak, za izvanredne situacije.

S. Gagić i S. Mamužić

Pokrajinski ombudsman Petar Teofilović u ponedjeljak boravio u Subotici

Građani slabo poznaju svoja prava

»Veliki broj građana niti danas, na žalost, ne zna koja su njihova prava kao ni kome se trebaju obratiti za rješavanje problema. Zbog toga im i ovog puta savjetujemo da, kada su god nezadovoljni nekom službenom odlukom, prvo podnesu žalbu kao prvi korak u rješavanju konkretnog problema«, izjavio je u ponedjeljak pokrajinski ombudsman *Petar Teofilović* na konferenciji za novinare u Subotici. Konferencija za medije sazvana je uoči tribine povodom 200 godina postojanja ove institucije (kontinuirano jedino u Švedskoj).

Petar Teofilović je tom prilikom rekao kako se godišnje pokrajinskom ombudsmanu obrati oko 2500 građana s različitim žalbama, ali u proceduru uđe oko 600, za koje se ustanovi kako za njih ima osnova ili da je za njih ova institucija mjerodavna.

»Građani nam se najčešće obraćaju u svezi s rješavanjem problema vezanih uz mirovinsko-invalidska pitanja, pitanja urbanizma i arhitekture, a u posljednje vrijeme sve je veći broj žalbi u svezi s nasiljem u obitelji, te s različitim oblicima mobinga, tj. zlostavljanja na poslu«, kazao je Teofilović.

Kada je riječ o žalbama pripadnika tzv. ranjivih grupa, poput žena, Roma, pripadnika malih vjerskih zajednica ili osoba drugačije seksualne orijentacije, Petar Teofilović je rekao kako im se malo obraćaju oni koji su »svakodnevno potencijalno izloženi nekom obliku diskriminacije«, te da je

razlog za to vjerojatno i samo nepoznavanje vlastitih prava. Sličnu ocjenu on je iznio i kada je riječ o različitim oblicima nacionalne mržnje, jer, kako je naveo, zbog verbalnog ili fizičkog ugrožavanja na osnovi nacionalne pripadnosti pokrajinskom ombudsmanu godišnje se žalbom javi manje od 1 posto građana.

S druge strane, kako je rekao, veliki broj građana žalbama se obraća u svezi s radnim sporovima za koje pokrajinski ombudsman nije mjerodavan. »Građani nam se i tu javljaju povodom različitih problema, ne znajući da za to nije mjerodavan pokrajinski ombudsman nego pravosudni sustav. Ipak, i u takvim slučajevima mi nerijetko reagiramo posredno, napose preko inspekcije rada ili drugih mjerodavnih državnih tijela, kako bismo im pomogli«, rekao je Petar Teofilović.

Na pitanje kakvom ocjenjuje suradnju ombudsmana s državnim tijelima on je rekao da je u početku (prije pet i pol godina, kada je u Srbiji osnovan, prim. a.) bilo otpora u obliku neodazivanja ili nedavanja podataka, ali da je danas to sve rjeđi slučaj.

»Danas gotovo da nemamo takvih problema, ali smo i dalje suočeni s problemom da u Vojvodini u okviru ombudsmana nismo izvršili skoro polovicu sistematizacije posla, što se prije svega odražava na brzinu rješavanja određenih problema«, zaključio je Petar Teofilović.

Z. R.

Održana tribina o borbi protiv narkomanije

Prevencijom smanjiti crni trend

Statistika pokazuje kako je oko 80 posto ovisnika prvi put uzelo neku psihoaktivnu supstanciju između svoje 12. i 17. godine. Procjenjuje se kako je danas u Srbiji između 50 i 70 tisuća ovisnika, a ilustracije radi, to je 15 puta više u odnosu na vrijeme od prije 20-ak godina. Starosna dob pacijenata s razvijenom bolešću ovisnosti također je sve niža, pacijenti imaju prosječno 25 godina, dok su ranije imali više od 30 godina. *Milan Vlaisavljević*, psiholog i direktor odjela Specijalne bolnice od bolesti ovisnosti u Novom Sadu, kaže kako je njegov najmlađi pacijent s već razvijenom bolešću imao svega 15,5 godina.

U cilju pokretanja široke društvene akcije kroz koju će se odgojitelji, nastavnici i pedagozi educirati kako prepoznati narkomansku ovisnost u početnoj fazi, Pokrajinsko tajništvo za obrazovanje pokrenulo je seriju predavanja u vojvođanskim gradovima te predstavljanje knjige »To može biti i vaše dijete«, autora dr. *Bore Lazića*.

»Budući da je narkomanija prisutna i u obrazovnim ustanovama smatrao sam kako trebam učiniti sve što mogu da bismo pokrenuli proces edukacije«, kaže pokrajinski tajnik za obrazovanje *Zoltán Jeges*, te ističe kako su predavanja i način da se izrazi negodovanje prema ljudima koji prodajom droge stječu zaradu uništavajući tuđe živote.

Problem narkomanije u toliko je mjeri u ekspanziji da nema naznaka kako bi se taj crni trend mogao smanjiti bez ozbiljnog rada na prevenciji. Predavanja su održana u Novom Sadu i Subotici, a planirana su i u Somboru, Zrenjaninu, Kikindi i Srijemskoj Mitrovici, kao i u srednjoškolskim i studentskim domovima.

S. M.

Temeljem članka 20. i 29. Zakona o procjeni utjecaja na okoliš (»Sl. glasnik RS« br.135/04) i članka 24. Odluke o općinskoj upravi (»Službeni list općine Subotica« br.5/05, 16/06, 20/06 i 06/07), Služba za komunalne poslove, poduzetništvo i zaštitu okoliša:

OBAVJEŠTAVA

Da je nositelj projekta, »GABRIĆ INŽENJERING« d. o. o, Jovana Mikića br. 207 - Subotica, podnio zahtjev za davanjem suglasnosti na Studiju o procjeni utjecaja na okoliš projekta »Skladište metalne galanterije«, na katastarskoj čestici broj 15687/1 k.o. Novi grad, grad Subotica.

Suglasno članku 20, stavak 2 i 3, Zakona o procjeni utjecaja na okoliš, Služba za komunalne poslove, poduzetništvo i zaštitu okoliša osigurat će javni uvid u predmetnu Studiju u razdoblju od 30. 4. 2009. do 20. 5. 2009. godine u prostorijama Gradske kuće, II. kat - ured 226, svakog radnog dana od 10 do 12 sati.

Javna prezentacija i javna rasprava o predmetnoj Studiji o procjeni utjecaja na okoliš bit će održana 22. 5. 2009. godine u 12 sati u prostorijama Službe za komunalne poslove, poduzetništvo i zaštitu okoliša, II. kat Gradske kuće - ured 226.

SUBOTICA-TRANS obavještava cijenjene putnike na međunarodnoj autobusnoj liniji, Subotica – Zagreb, važe cijene prijevoza s nizom pogodnosti:

- djeca do 6 godina voze se besplatno
- djeca od 6 do 12 godina imaju popust 50% (cijena povratne karte iznosi 1.225 din.)
- studenti uz prikaz studentske legitimacije (koja se dobiva na autobusnoj stanici) uživaju popust od 20% (povratna karta je 3.332 din., a u jednom smjeru 1.960 din.)

POPUSTI VAŽE ISKLJUČIVO ZA IZRAVNU LINIJU OD SUBOTICE DO ZAGREBA U OBA SMJERA I VAŽE 30 DANA.

VAŠ SUBOTICA-TRANS

SRIJEM POSLIJE RASPADA SFRJ

Egzodus hrvatskog stanovništva

Hrvati u Srijemu postaju grana koja svjedoči o slavi koje više nema, ali, kako su govorili i još govore srijemski Hrvati, »hrvatski je narod tisućgodišnje stablo, koje se ovdje razvija toliko stoljeća i neće se dati uništiti«.

Paralelno s raspadom SFRJ i početkom rata u Hrvatskoj u Srijemu počinju napadi i protjerivanja hrvatskog stanovništva. Cilj ovih napada bio je očigledan – nasilno smanjenje broja Hrvata u Srijemu. Psihički i tjelesni teror početkom devedesetih godina postaje svakidašnjica za srijemske Hrvate. Dobivanje otkaza, telefonska uznemiravanja, tjelesni napadi, podmetanje eksplozivnih naprava i ubojstva postaju instrumenti uz pomoć kojih se iseljavaju Hrvati. Meta napada postaje i Katolička crkva, kako sakralni objekti tako i svećenstvo. Šidski župnik Đuro Ćuraj brutalno je pretučen dok je Nikola Kraljević, župnik u Hrtkovcima, nekoliko puta bio pretučen, ubađan nožem i javno maltretiran, župni stan je u potpunosti opljačkan, a župnik se često morao sakrivati po kućama i njiivama. Crkve su se isto našle na udaru – obijanje, pljačkanje, pisanje grafita i podmetanje eksplozivnih naprava postaju sve češći. U Novim Banovcima minirana je i srušena

ŽRTVE

Nažalost, u Srijemu su ubrzo počele padati i nevine hrvatske žrtve. Prva žrtva je Ivan Janiček iz sela Sot, koji je ubijen na kućnom pragu u jesen 1991. godine. Ubrzo nakon toga dolazi do otmice i ubojstva braće Ivice i Mate Abjanovića iz Morovića, koji se još i danas vode kao nestale osobe. U selu Golubinci 6. veljače 1994. godine u svojoj kući nožem je izbodena Marija Purić stara 28 godina, 29. srpnja 1992. godine ubijen je i masakriran Mijat Štefanac iz Hrtkovaca, 23. veljače ubijen je u svom dvorištu Živan Marušić iz Jamene.

Najstrašnija ubojstva dogodila su se u selu Kukujevci, gdje su na najsvirepiji način ubijene dvije obitelji. U noći 30. srpnja ubijena je obitelj Oskomić, Nikola, njegova supruga Agica i Nikolina mama Marija. Agica je ubijena sa 72 uboda nožem, Marija tupim predmetom, a Nikola je zaklan. Sve ovo kao da nije bilo dovoljno, već je žrtvama još i pucano u usta.

Obitelj više nikad nije pronađena, bez uspjeha su ostali svi pokušaji potrage djece i ostale rodbine. U Hrtkovcima je 6. svibnja 1992. godine dr. Vojislav Šešelji održao miting na kojem su pročitana prezimena hrvatskih obitelji koje se

iz Srijema. U mnogim mjestima Hrvati su predstavljali značajan dio stanovništva, u Golubincima i Moroviću bezmalo 50 posto, dok su u Sotu (70 posto), Slankamenu (80 posto), Hrtkovcima (60 posto), Kukujevcima (95 posto) predstav-

Grafiti na katoličkoj crkvi u Slankamenu

moraju protjerati (to sad predstavlja jednu od točki optužbi protiv dr. Vojislava Šešelja u Haagu).

SELO BEZ IMENA

Ubrzo nakon toga, 13. svibnja, uklanja se ploča s nazivom Hrtkovci na ulasku u selo i postavlja nova s natpisom Srbislavci. Sutradan policija uklanja ploču Srbislavci, ali ne vraća staru, tako da Hrtkovci ostaju izvjesno vrijeme selo bez imena. U Slankamenu 11. siječnja 1992. dolazi do provale i uništavanja Hrvatskog doma, uništavaju se stare i vrijedne knjige, kao i velika kolekcija slika starih više od 100 godina. Prebijanja, maltretiranja, eksplozije (u Srijemu je bačeno ili podmetnuto preko 200 eksplozivnih naprava) i ubojstva, dovela su do masovnog iseljavanja hrvatskog stanovništva. Vašica, Sot, Gibarac, Hrtkovci, Nikinci, Slankamen, Šid, Kukujevci, Srijemska Mitrovica, Petrovaradin, Zemun, Golubinci, Beška, Ruma, Morović i još mnoga druga, predstavljaju mjesta velikog egzodusa hrvatskog stanovništva

ljali većinu stanovništva. Danas samo Golubinci i Slankamen imaju više od 15 posto hrvatskog stanovništva. Po popisu stanovništva iz 2002. Golubinci imaju 15 posto Hrvata, Slankamen 20 posto, Morović i Hrtkovci oko 8 posto, dok je u Kukujevcima od 95 posto ostalo samo 3 posto Hrvata. Protjerivanja između 1991. i 1995. godine dovela su do iseljavanja preko 30.000 Hrvata iz Srijema. S područja Grada Beograda (Beograd, Novi Beograd, Zemun) iseljeno je preko 10.000 Hrvata, u mnogim mjestima broj Hrvata je sveden na minimum.

Nakon kolonizacije srpskog stanovništva 1918. i 1945. godine i protjerivanja Hrvata u prvoj polovici devedesetih godina, etnička slika u Srijemu je u potpunosti promijenjena. Hrvati u Srijemu postaju grana koja svjedoči o slavi koje više nema, ali, kako su govorili i još govore srijemski Hrvati, »hrvatski narod je tisućgodišnje stablo, koje se ovdje razvija toliko stoljeća i neće se dati uništiti«.

Dario Španović

Minirana katolička crkva u Vašici

katolička crkva stara 250 godina, 1995. godine eksplozivnom napravom srušena je crkva u Vašici, u Hrtkovcima je djelomice oštećena crkva, dok je crkva u Kukujevcima nakon progona Hrvata nekoliko godina služila kao pilana i stovarište drva.

Obitelj Matijević se, kao i mnoge druge obitelji, spremala na selidbu u Hrvatsku, starija djeca već su se bila odselila, dok je u kući ostao otac Joza sa suprugom Anom i sin Frano, star samo 14 godina. Noć uoči selidbe na brzinu i uz puno buke odvedena je cijela obitelj.

U Ždalu u Hrvatskoj održane dvije radionice Slama i suho cvijeće – materijali za rukotvorine

ŽDAL – U vrtiću »Bambi«, u mjestu Ždal u Koprivničko-križevačkoj županiji, 29. je travnja održana radionica slamarki na stručnom skupu odgojiteljica u vjeri. Domaćica skupa, ujedno i ravnateljica vrtića, *Snježana Tišljarić* pobrinula se da slamarke HKPD-a »Matija Gubec« iz Tavankuta *Sanda Benčik* i *Kristina Kovačić* ponesu sa sobom najljepše dojmove.

Na samom početku radionice 30-ak sudionica je imalo prigodu upoznati se s radom sa slamom preko dva kratka isječka iz filmova: »Od zrna do slike« i »Film o nama«. Zatim je uslijedio rad u skupinama, koji je oduševio sudionice, jer im je to bio prvi susret sa slamom i radovima od slame. Imale su prigodu uživo vidjeti rad profesionalnih slamarki, te se i same oprobati u tom radu.

Nakon dvosatne radionice naših slamarki i one su imale prigodu naučiti nešto novo.

Naime, dvije su Varaždinke održale radionicu o suhom cvijeću. Vješte ruke *Sande Benčik* i *Kristine Kovačić* oprobale su se u ovome i izradile lijepe razglednice od suhoga cvijeća. Po završetku radionice održana je sveta misa za sudionice, a nakon toga je uslijedilo druženje u župi.

S. Gagić

Održana općinska smotra folklor za odrasle Smotra najboljih

ČONOPLJA – Proteklog je vikenda u Čonoplji održana 54. po redu Općinska smotra izvornog stvaralaštva za odrasle. Organizatori su bili Kulturni centar »Laza Kostić« iz Sombora i KUD »Vuk Karadžić« iz Čonoplje. Sudjelovanje je prijavilo 35 anasambala.

U prvom dijelu nastupile su pjevačke skupine, u drugom dijelu društva su izvela narodne običaje iz raznih krajeva naše zemlje, a treći je dio bio rezerviran za nastup plesača. Osim natjecateljskog dijela, pojedine skupine nastupile su i u revijalnom dijelu programa.

KUDH »Bodrog« iz Bačkog Monoštoru predstavio se u pjevačkom dijelu programa, nastupivši s dvjema pjesmama, i u dijelu određenom za običaje, gdje je prikazan dio narodnog običaja vezan uz šokačke svatove »Oblačenje mlade«.

A. Đipanov

U Kuli održana Zonska smotra folklor za djecu Bodrog i Šokadija na pokrajinskom natjecanju

KULA – Dječje skupine KUDH »Bodrog« iz Bačkog Monoštoru i KPZH »Šokadija« iz Sonte plasirale su se za daljnje natjecanje u folkloru. Na Zonskoj smotri folklor za djecu, održanoj 25. travnja u Kuli, Monoštorci su izveli narodni običaj pod nazivom »Kraljice«, istu izvedbu koju su izveli i na općinskom natjecanju, a djeca iz Sonte predstavila su se splotom šokačkih plesova i pjesama. Na smotri su nastupile 22 folklorne skupine iz Vojvodine.

A. Đ. i I. A.

Na Markovo u Starom Žedniku Nastup plesača HKC-a »Bunjevačko kolo«

STARI ŽEDNIK – Folklorci žedničkog ogranka HKC-a »Bunjevačko kolo«, koje vodi koreografkinja *Josipa Sadojević*, u mjesnom su Domu kulture nastupili 24. travnja. Osim mnogobrojnih folkloraca, na manife-

staciji su nastupili i mladi žednički talenti *Darko Šmit*, *Eleonora Boršoš* i *Jelica Čipak*, a pratio ih je ansambl »Boemi«. Na repertoaru su bili plesovi iz Međimurja i Vojvodine, a pjevale su se narodne i starogradske pjesme. A. Čipak

Na Dan planeta Zemlje Dan bez plastičnih vrećica

SVETOZAR MILETIĆ – Ekološka udruga »Vanessa« iz Svetozara Miletića 22. je travnja, na Dan planeta Zemlje, organizirala dan bez plastičnih vrećica. Za donesenih pet plastičnih vrećica darivali su po jednu platnenu i time svojim sugrađanima skrenuli pozornost na štetnost plastičnih vrećica.

Ova udruga je osnovana prije 5 godina, ima 20 članova i oko 50 simpatizera koji su aktivni u radu. Do sada su uređivali i čistili selo, organizirali prosvjede protiv divljih deponija, zasađivali drveće i drugo.

L. Tošaki

Moto žurka u Golubincima Bajkeri na ulicama

GOLUBINCI – U subotu, 25. travnja, Moto klub Golubinci prvi je put organizirao moto skup i moto feštu u ovom srijemskom mjestu. Okupljanje ljubitelja dvokotača počelo je u parku Osnovne škole »23. oktobar«, koji su prethodnih dana članovi ovog kluba uredili za skup nekoliko stotina bajkera iz regije. U pratnji policije vozači dvokotača, od najmanjih do najvećih, protutnjali su ulicama Golubinaca, a sve je trajalo do duboko u noć i završeno je velikom feštom na kojoj je sviralo nekoliko glazbenih skupina.

I. Radoš

Sajmovi motocikala i terenskih vozila privukli oko 10.000 posjetitelja

Prodaja usprkos ekonomskoj krizi

NOVI SAD – Dobra prodaja dvokotača, premijerno predstavljanje motocikala, tribine o sigurnosti u prometu, predstavljanje bajkera, akrobatske vožnje motociklista i koncertni sadržaji obilježili su 4. sajam motocikala, bicikala i prateće opreme »Moto Bike Expo - Novi Sad« i 1. sajam terenskih vozila i prateće opreme »Off road show«, na kojima je 40 izlagača privuklo pozornost oko 10.000 posjetitelja.

Izlagači na 4. sajmu motocikala, bicikala i prateće opreme »Moto Bike Expo - Novi Sad« uglavnom su zadovoljni nastupom, kako zbog posjećenosti, tako i zbog poslovnosti, odnosno prodaje, koja nije izostala usprkos ekonomskoj krizi.

Premijerno je na Novosadskom sajmu održan 1. međunarodni sajam terenskih vozila i prateće opreme, a prema riječima izlagača, to je priredba koja ima veliki potencijal jer trenutačno u okruženju ne postoji sajam tog tipa. Izlagači su izrazili očekivanje da će u budućnosti, kada se stabilizira situacija u automobilskoj industriji, »Off road show« postati priredba koja će biti jedinstvena u regiji.

Osim najnovijih modela motocikala, bicikala i terenskih vozila, sajmove su obilježile i stručne tribine.

I. Kušeta

I stanovnici sjeverozapadne Bačke konačno u prilici slušati emisiju na hrvatskom jeziku

»Kronika tjedna« na valovima Radio Sombora

Jednosatna emisija može se slušati jedanput tjedno, nedjeljom od 17 do 18 sati *

Kronika tjedna je otvorena za suradnju, te poziva dopisnike iz Sonte, Bačkog Monoštora, Bačkog Brega, Lemeša i iz svih mjesta do kojih dopiru valovi Radio Sombora da šalju svoje priloge

Prošle je nedjelje, 26. travnja, na valovima Radio Sombora prvi put emitirana emisija na hrvatskom jeziku. Emisiju pod nazivom Kronika tjedna uređuje i vodi dopisnik Hrvatske riječi iz Sombora *Zlatko Gorjanac*. Jednosatna emisija može se slušati jedanput tjedno, nedjeljom od 17 do 18 sati.

Osim brojnih vijesti i aktualnosti koje su obilježile tjedan, u Kronici tjedna moći će se čuti i najave, zanimljivi prilozi, kao i vjerski prilog, a bit će i razgovora s gostima. Obra-

zovni dio emisije »Govorimo hrvatski« preuzet je s Hrvatskog radija. U prvoj Kronici tjedna gost je bio predsjednik somborske podružnice DSHV-a *Mata Matarić*, a u vjerskom prilogu govorio je preč. *Josip Pekanović*, župnik župe Presvetog Trojstva u Somboru. Radijska emisija Kronika tjedna bilježiti će sve važnije događaje u hrvatskoj zajednici, ali i druge važnije događaje u Somboru i okolici.

»Smatram da su hrvatski mediji ovdje u Vojvodini do sada davali

premalo prostora za Sombor i okolicu, što je na neki način i opravdano. Teško je uvrstiti sve događaje u 'Hrvatsku riječ' ili u pokoji televizijsku ili radijsku emisiju, jer bi tada trebao postojati veći broj stranica lista, ili bi trebala biti mnogo duža satnica televizijskih i radijskih emisija. Hrvatskoj zajednici u Somboru je nedostajala upravo jedna ovakva emisija usredotočena prvenstveno na Sombor i okolicu. Kronika tjedna je otvorena za suradnju, te pozivamo dopisnike iz – Sonte, Bačkog

Monoštora, Bačkog Brega, Lemeša i iz svih mjesta do kojih dopiru valovi Radio Sombora da nam šalju svoje priloge, koje ćemo rado pročitati i koji će se čuti u eteru«, kazao je urednik emisije *Zlatko Gorjanac*.

Osim interesantnih priloga, u emisiji će biti lijepih hrvatskih pjesama i hrvatskih izvođača s naših prostora, te pjesama s raznih festivala, kao što su Festival bunjevački pisama i HosanaFest.

M. K.

Nastavljena akcija Generalnog konzulata Republike Hrvatske u Subotici

Još jedno računalo na dar

SOMBOR – Generalna konzulica Republike Hrvatske u Subotici *Ljerka Alajbeg* darivala je računalom obitelj *Kaić* iz Sombora, na prijedlog župnika župe Presvetog Trojstva preč. *Josipa Pekanovića*. Roditelji *Željko* i *Gordana* zahvalili su na daru, a računalu se posebno obradovalo njihovo četvero djece: *Maja, Tamara, Tijana* i mali *Mario*.

Peta je to donacija Generalnog konzulata obiteljima, s tim da je jedno računalo donirano i hrvatskom programu na Radio Subotici.

»Drago mi je da je župnik Pekanović pronašao doista vrijednu obitelj kojoj treba pomoći, prije svega zato što su djeca vrijedni učenici i dobri vjernici. Nije lako svakoj obitelji kupiti računalo za djecu jer uvijek postoje drugi prioriteti, a ono je svima potrebno. Mislim da će ovaj dar dati poticaj djeci da još više uče i još više rade. Ovoga puta donator je 'Podravka', rekla je za Hrvatsku riječ *Ljerka Alajbeg*.

Maja Kaić, najstarije dijete obitelji *Kaić*, zahvalila je konzulici i župniku lijepim pjesmama koje je odsvirala na primu.

Z. G.

Međunarodna izložba rukotvorina i kolekcionara »Mirk 2009.« u Čoki

Nagrade Ceciliji Miler

ČOKA – Na 39. međunarodnoj izložbi rukotvorina i kolekcionara »Mirk 2009« u Čoki, koja je trajala od 13. do 18. travnja i na kojoj je sudjelovalo oko 2000 izlagača, somborska slikarica *Cecilija Miler* osvojila je prvo mjesto za sliku na svili i prvo mjesto za ulje na platnu.

Na izložbi su viđeni radovi rađeni različitim tehnikama: štrikanjem, heklanjem, oslikavanjem keramike, svile i garderobe, kao i tehnikom ulja na slici. *Cecilija Miler* je na ovoj izložbi sudjelovala s Likovnom

grupom 76 iz Sombora, koja je dobila najviše pohvala stručnog žirija. Ona je rekla kako se nada da će na ovoj izložbi sudjelovati i iduće godine, jer nagrade se ne osvajaju jednostavno i lako, a one su ipak mjerilo, da čovjek vidi dokle je stigao.

Ova slikarica je četiri puta do sada sudjelovala na ovoj izložbi, a tri je puta osvajala nagrade.

Z. G.

Hrvatski veleposlanik Željko Kuprešak posjetio Sombor

Posjet kao lijepa poruka

Mata Matarić, Željko Kuprešak i Dušan Jović

Osim s čelnicima Grada, hrvatski je veleposlanik razgovarao i s predstavnicima hrvatskih udruga iz sjevero-zapadnog dijela Bačke

Grad Sombor ima dobru suradnju s gradovima u Hrvatskoj, a one veze koje su tijekom proteklih godina prekinute, bit će ponovno uspostavljene, izjavio je gradonačelnik Sombora mr. *Dušan Jović* tijekom razgovora s hrvatskim veleposlanikom u Beogradu *Željkom Kuprešakom*. Hrvatski je veleposlanik prvi put službeno posjetio Sombor u utorak 28. travnja, a na poziv somborskog gradonačelnika *Jovića* i predsjednika Skupštine Grada *Nemanje Delića*. Jović je Kuprešakov dolazak u ovaj grad ocijenio kao lijepu poruku građanima Sombora, a osobito građanima hrvatske manjinske zajednice.

Veleposlanik Kuprešak naglasio je kako je nedavna prošlost ostavila puno tragova na bilateralne odnose između Hrvatske i Srbije, ali

je pozitivno to što na objema stranama postoje želja, volja i potreba da se odnosi normaliziraju i krenu smjerom razvoja i suradnje.

»U Hrvatskoj je donesen zakon o zaštiti prava manjina, koji je jedan od najboljih u Europi«, istaknuo je Željko Kuprešak. »Napravili smo velik iskorak i manjinama dali prava koja se ne mogu naći niti u Europskoj Uniji. Hrvatska želi biti multikulturalna i multietnička zajednica naroda i nacionalnih zajednica. Ono što smo omogućili srpskoj manjini u Hrvatskoj, željeli bismo da se omogući i hrvatskoj manjini u Srbiji, niti manje, niti više od toga. To znači pravo na školovanje, na uporabu vlastitog jezika, naravno uz suživot sa zajednicom u kojoj žive bez bilo kakvih problema i konflikata. Vjerujem da ćemo to i uspjeti učiniti.«

Uz veleposlanika Kuprešaka, u posjetu Gradu Somboru bili su i: zamjenica veleposlanika *Romana Vlahutin*, generalna konzulica *Ljerka Alajbeg*, konzul-savjetnik

Ante Franjić i tajnik *Jerko Ljubičić*. Domaćine su, uz gradonačelnika *Jovića* i predsjednika Skupštine *Delića*, predstavljali i zamjenica gradonačelnika Sombora *Snježana Periškić* i član Gradskog vijeća i predsjednik somborske podružnice DSHV-a *Mata Matarić*.

Nakon posjeta gradskim čelnicima izaslanstvo Veleposlanstva Republike Hrvatske sastalo se i s predstavnicima hrvatskih udruga iz: Sombora, Bačkog Monoštora, Bačkog Brega, Lemeša, Stanišića, Sonte, Vajske, Bača i Plavne. Oni su predstavili svoje udruge, govorili o svojim uspjesima, ali i zatražili pomoć. Potom je Mata Matarić ukratko predstavio somborsku podružnicu DSHV-a, a predstavnici stranke su predstavili mjesne organizacije u kojima djeluju.

Uslijedio je srdačan susret izaslanstva Veleposlanstva s predstavnicima Katoličke crkve vlč. *Marinkom Stantićem*, o. *Zlatkom Žuvelom* i o. *Bernandinom Vismegom*.

Zlatko Gorjanac

U Hrvatskom domu

Stipan Katačić, predsjednik HKPD »Silvije Strahimir Kranjčević« iz Bačkog Brega

Za naš rad dobijemo samo »hvala«

»Mi smo uglavnom udruge iz malih sela koje financijski teško stoje, a za naš rad potrebna su sredstva kako bismo mogli ići na nastupe, ali i biti dobri domaćini. Veleposlanik je Sombor posjetio odmah poslije Subotice i duboko se nadamo da će doći posjetiti i naša sela, pa i naš Bereg, kako bi upoznao ljude koji odvajaju svoje vrijeme, dobru volju, pa čak i svoj novac da bi nešto napravili, očuvali običaje i kulturu, a zauzvrat dobivaju samo jedno 'hvala' i odsustvovanje od svoje obitelji. Razgovor uživo puno vrijedi, znamo što možemo očekivati, čemu se nadati, čemu stremiti«, kaže Stipan Katačić, predsjednik HKPD-a »Silvije Strahimir Kranjčević« iz Bačkog Brega.

Siniša Bartulov, predsjednik HKUD »Matoš« iz Plavne

Svatko od nas mora dati sve od sebe

»Pozdravljam dolazak veleposlanika u Sombor i zahvaljujem što smo na ovom skupu mogli predložiti naše probleme i upoznati ga s radom svih udruga. Kao što je njegov zadatak čuvati i braniti naš identitet na ovim prostorima, tako smatram da je i naš zadatak okupljati što više Hrvata u zajednice koje će nas još više povezati. Pozdravljam svaku podršku i pomoć hrvatskom narodu, da može svoje čuvati, pokazivati, da se ne mora bojati. Svi moramo biti zahvalni veleposlaniku na njegovu trudu i zalaganju, a svatko od nas mora dati sve od sebe«, kaže Siniša Bartulov, predsjednik HKUD-a »Matoš« iz Plavne.

IZABRANA NOVA UPRAVA FRANJEVAČKE PROVINCIJE BOSNE SREBRENE

Fra Lovro Gavran novi provincijal

Piše: Arijana Beus

Fra Lovro na dužnost provincijala simbolično stupa u vrijeme kada franjevci obilježavaju 800 godina pokreta i sedam stoljeća djelovanja u BiH

Trećeg dana Kapitula Franjevačke provincije Bosne Srebrene, koji je održan u Sarajevu u kući Franjevačke teologije, izabrana je nova uprava Bosne Srebrene. Za novog provincijala je izabran fra *Lovro Gavran*, dosadašnji definitor Provincije na službi u Đakovici na Kosovu. Za njegova zamjenika – vikara Provincije – izabran je fra *Marijan Karaula*, dosadašnji gvardijan samostana sv. Ante u Sarajevu. Za definitor (vijećnike) Provincije izabrani su: fra *Luka Marković*, voditelj Hrvatske katoličke misije u Münsteru (Njemačka), fra *Mirko Majdandžić*, dosadašnji gvardijan samostana u Fojnici, fra *Mato Topić*, dosadašnji gvardijan samostana u Rami i fra *Pero Vrebac*, bivši misionar u Africi.

ZAKLETVA PRED KAPITULOM FRANJEVAČKE PROVINCIJE

Naime, novi provincijal fra *Lovro Gavran* rođen je u Velikom Prnjavoru, u župi Foča kod Doboja, klasičnu gimnaziju završio je u

»Preko onoga što nam izgleda kao zlo i nepoželjno Bog čini da iz krize uvijek izađemo jači i zbog toga ja nemam nekoga straha da bi Hrvata katolika moglo nestati iz Bosne i Hercegovine«, ističe fra *Lovro*

Visokom, teologiju u Sarajevu i od tada do danas djelovao je u Đakovici na Kosovu i u Albaniji, gdje je nakon pada režima *Envera Hodže* imao zadaću iznova organizirati albansku franjevačku provinciju, koja je za vrijeme komunizma bila zabranjena i gotovo uništena. Fra *Lovro* je obnašao službe gvardijana, definitora i zamjenika provincijala albanske provincije te je, osim redovitog pastoralnog angažmana, jedno vrijeme predavao dogmatiku na Nacionalnom katehetskom institutu u Skadru. Novi provincijal Bosne Srebrene položio je zakletvu pred Kapitulom Franjevačke provincije obvezavši se da će u trogodišnjem mandatu vjerno službovati franjevačkom pokretu i redu svetog Franje Asiškog, ali

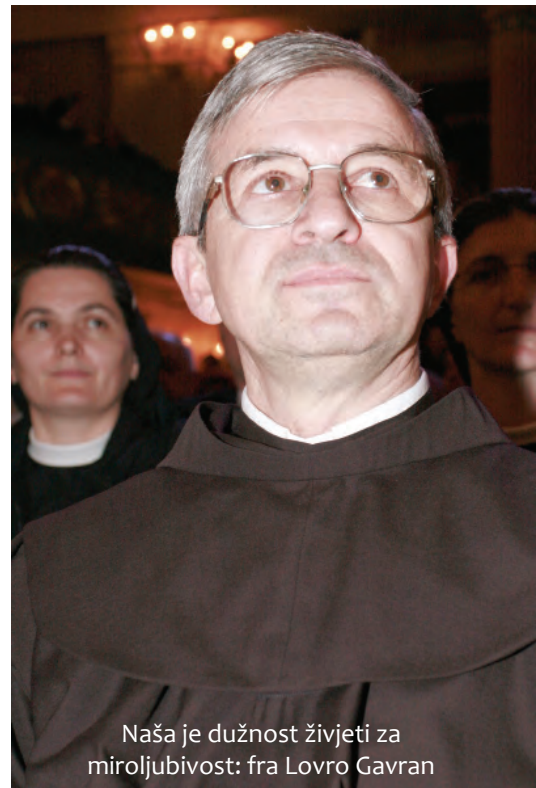
u isto vrijeme i zemlji Bosni i Hercegovini i njenom narodu. Na dužnost provincijala simbolično stupa u vrijeme kada franjevci obilježavaju 800 godina pokreta i sedam stoljeća djelovanja u BiH.

Fra *Lovro* je istaknuo kako mu je čast preuzeti dužnost u vođenju Franjevačke provincije Bosne Srebrene, ali i da je to obveza koju čovjek mora prihvatiti s odgovornošću.

»Naša je dužnost, prije svega, brinuti se o zajednici franjevaca, a onda, živjeti za one ideale za koje smo pozvani od Boga i radi kojih smo upućeni narodu. Dakle, za miroljubivost, slogu, bratski suživot sa svim ljudima oko sebe. Na taj način želimo pomoći ljudima da budu sretni u životu. Koliko ćemo u tome uspjeti, ovisi o Božjoj milosti i našim suradnicima«, kazao je fra *Lovro* nakon izbora za novog provincijala.

FRANJEVCI SU LJUDI NADE I VJERE

On kaže kako BiH ne poznaje koliko bi je trebao poznavati. »Svi ljudi imaju svoje poteškoće i svatko misli da je njegov problem veći nego što jest. Mi franjevci smo ljudi nade, ljudi vjere, ljudi koji znaju da povijest ne vodi čovjeka nego Bog, vrlo često i preko kriza i preko poteškoća. Preko onoga što nam izgleda kao zlo i nepoželjno Bog čini da iz krize uvijek izađemo jači i zbog toga ja nemam nekoga straha

Naša je dužnost živjeti za miroljubivost: fra *Lovro Gavran*

Novi provincijal fra *Lovro Gavran* rođen je u Velikom Prnjavoru, u župi Foča kod Doboja, klasičnu gimnaziju je završio u Visokom, teologiju u Sarajevu i od tada do danas djelovao je u Đakovici na Kosovu i u Albaniji

da bi Hrvata katolika moglo nestati iz Bosne i Hercegovine«, ističe fra *Lovro*. »Veći je problem u nama nego izvan nas, jer ako jedan narod ima vjere i pouzdanja u Boga, ima čvrst oslonac na moralnim principima kršćanstva, a to su - ljubiti bližnjeg kao samoga sebe, ljubiti svoje, poštovati tuđe, živjeti bratski sa svima, takav čovjek može živjeti svugdje i svugdje se osjećati dobro, bez obzira što je negdje malo bolje a negdje malo lošije, ali čovjek voli svoju domovinu, makar u njoj bilo teško i živjeti. Zato se ja ne bojim da će Hrvata katolika nestati s ovih prostora.«

Kardinal Puljić predvodio misu

Provincijski kapitul Bosne Srebrene započeo je na Franjevačkoj teologiji u Sarajevu misnim slavljem i zazivom Duha Svetoga. Misno slavlje u samostanskome oratoriju predvodio je vrhbosanski nadbiskup kardinal *Vinko Puljić* uz koncelebraciju fra *Gabrijela Mioča*, općeg pohoditelja i predsjednika Kapitula, fra *Mije Džolana* i prisutnih članova Kapitula. U prigodnome nagovoru kardinal *Puljić* je podsjetio kako se Kapitul slavi u jubilarnoj franjevačkoj godini te je pozvao franjevačku zajednicu na novo promišljanje svoga mjesta u Crkvi i na reaktualiziranje franjevačke karizme za novo vrijeme. Šire teme koje su na Kapitolu raspravljane tiču se »identiteta manje braće danas«, zatim »mjesta franjevaca u Crkvi« te ulozi Bosne Srebrene i »njezinih članova u politici, životu Hrvata i društvu BiH«.

Srijemski Hrvati podrijetlom iz ogulinskog i kordunskog kraja

Malo istražen migracijski pravac

**U Slankamenu nalazimo tounjske Koreniće već 1762. godine, a modruške Renduliće 1776. *
Doseljenici iz ogulinskog kraja doseljavaju se u gotovo svako hrvatsko selo istočnog Srijema *
Najveće skupine nastanile su se u Hrtkovcima, Nikincima, Slankamenu i Golubincima**

U organizaciji Zajednice protjeranih Hrvata iz Srijema, Bačke i Banata u Zagrebu je nedavno održana tribina »Srijemski Hrvati podrijetlom iz ogulinskog i kordunskog kraja«, na kojoj je i predstavljena knjiga *Hrvoja Salopeka* o toj tematici, pod naslovom »Ogulinsko-modruški rodovi«. Predstavljajući autora, dopredsjednik Zajednice *Petar Gašparović* tada je posjetiteljima približio razloge i motive njegovog dugogodišnjeg istraživanja povijesti ogulinsko-modruškog stanovništva.

RODOSLOVNA ISTRAŽIVANJA

»Salopek je potomak pradjeda koji je krajem 19. stoljeća trajno napustio svoj rodni ogulinski kraj. Tijekom tri naraštaja odvojenosti ugasle su sve veze njegove obitelji sa starim zavičajem i tamošnjim rodacima. S tom činjenicom Salopek se nije mirio pa je još u studentskim danima počeo tragati za svojim podrijetlom i davnim precima. Proučavao je prve njemu dostupne knjige i ubrzo doznao kako potječe od modruških starosjedilaca čije se prezime tamo spominje već krajem 15. stoljeća. Nedugo zatim uslijedio je i njegov prvi posjet starom zavičaju i dirljiv susret s rodacima, koji još uvijek žive u pradjedovskoj kući u selu Desmerice, nedaleko od Ogulina. Tijekom kasnijih brojnih odlazaka u ogulinski kraj dobro je upoznao tamošnje stanovništvo i krajolik te stekao iskrene i bliske prijatelje«, rekao je Gašparović i dodao, kako se autor dugi niz godina bavi rodoslovnim istraživanjima ogulinskog i kordunskog područja te migracijama tamošnjeg stanovništva, a ono što je posjetitelje tribine najviše zanimalo svakako je seljenje njihovih predaka u Srijem i Bačku.

SEOBE U SRIJEM I BAČKU

»Riječ je o jednom zanimljivom, ali malo istraženom migracijskom pravcu koji je prošlih stoljeća

doveo brojne ogulinske i kordunske Hrvate u Srijem. Prva veća ogulinsko – modruška seoba u 19. stoljeću bila je usmjerena prema istočnom Srijemu, a to nekad hrvatsko područje kolonizirale su pojedine obitelji već u 18. stoljeću. Tako, primjerice, u Slankamenu nalazimo tounjske *Koreniće* već 1762., a modruške *Renduliće* 1776. godine«, kaže Salopek i dodaje, kako su značajnije seobe zabilježene početkom 19. stoljeća, za *Napoleonovo* doba, kada su krajišnici iz francuskog dijela Hrvatske (Ilirske provincije) počeli u većem broju prelaziti preko Save i seliti se u austrijski dio Hrvatske. Nezadovoljni masovnim iseljavanjem stanovništva Francuzi su uskoro zatvorili prijelaz preko Save tako da su iseljenici bili prisiljeni promijeniti smjer iseljavanja i ići smjerom preko Bosne, te u Slavoniju ulaziti kraj Stare Gradiške. Tom se seobom doseljenici iz ogulinskog kraja naseljavaju u gotovo svako hrvatsko selo istočnog Srijema. Najveće skupine nastanile su se u Hrtkovcima, Nikincima, Slankamenu i Golubincima. To su obitelji: Bogović, Cindrić, Grdić, Fumić, Kolić, Kućinić, Medvjed, Neralić, Paulić (Pavlić), Paušić, Plivelić, Poljak, Požega, Radočaj, Rendulić, Novačić, Ožanić, Magdić, Marinić, Mlinac, Sabljak, Salopek, Stipetić, Špehar, Štefanac, Turkalj, Žanić, Gašparović, Diković, Jurković, Peraković, Korenić, Mihaljević, Miletić...

»Treba naglasiti da je pojedinačnih selidbi u navedena sela bilo sve do Drugog svjetskog rata. Nažalost, u najnovijoj povijesti, u tijeku Domovinskog rata, većina je Hrvata iz istočnog Srijema bila prisiljena napustiti svoje domove i naseliti se u Republici Hrvatskoj«, zaključio je svoje izlaganje Hrvoje Salopek i ostatak večeri odgovarao na brojna pitanja posjetitelja tribine, poglavito onih koji nose jedno od nabrojanih prezimena, potomaka srijemskih i bunjevačkih iseljenika.

Zlatko Žužić

Hrvoje Salopek

Hrvoje Salopek rođen je u Zagrebu 1960. godine. Djetinjstvo i mladenačke godine proveo je u Austriji, što je odredilo i njegov kasniji život. Osobno iseljeničko-gastarbajtersko iskustvo obogaćeno je u Austriji i upoznavanjem s tamošnjom hrvatskom manjinom – gradišćanskim Hrvatima. Sve je to snažno utjecalo na želju da se, unatoč tome što je po struci ekonomist, društveno i poslovno bavi hrvatskom dijasporom. Tako je od 1993. djelatnik Hrvatske matice iseljenika, gdje vodi Odjel za hrvatske manjine sve do prijelaza u redakciju mjesečnika »Matica« prije dvije i pol godine, a unatrag tri mjeseca obnaša funkciju glavnog urednika tog časopisa Hrvatske matice iseljenika.

Autor je mnogobrojnih članaka objavljenih u zbornicima i časopisima u kojima ponajviše piše o manjinskim i iseljeničkim temama kao i o rodoslovnj problematiki. Njegova dugogodišnja rodoslovna istraživanja ogulinskog kraja rezultirala su dvjema knjigama. Prva knjiga »Stari rodovi Ogulinsko-modruške udoline« objavljena je 1999. godine. Druga knjiga, koja je znatno dopunjeno, prošireno i poboljšano izdanje njegovog prvijenca, pod naslovom »Ogulinsko-modruški rodovi« objavljena je potkraj 2007.«

PLAVNA SE PRISJETILA SVOJIH VELIKANA

Baštinjeno bogatstvo

Piše: Ivan Andrašić

Tamburaški orkestar Muzičke škole u Subotici

Dvodnevna manifestacija »Dani Antuna Gustava Matoša i dr. Josipa Andrića« održana je 25. i 26. travnja u holi OŠ »Ivo Lola Ribar« u Plavni. Uz stručnu pomoć Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata, i uz velik angažman stručnog savjetnika za glazbu prof. *Vojislava Temunovića*, napravljen je prvi iskorak u prikupljanju i obradi glazbene zaostavštine dr. *Josipa Andrića*.

Manifestacija je započela otvorenjem izložbe posvećene *Antunu Gustavu Matošu* i dr. *Josipu Andriću*. Za ovaj postav materijal iz osobnog arhiva organizatorima je ustupio *Ljudevit Vujković Lamić* iz Subotice. Fotografije, notni zapisi, crteži, minijature, osobne stvari, osobna prepiska s rodbinom i prijateljima u Plavni... plijenili su veliku pozornost brojnih Plavanaca, žitelja okolnih mjesta, uzvanika i sudionika programa.

STIHOM I GLAZBA

Kulturno-umjetnički program koji je uslijedio bio je prožet ozrač-

jem stvorenim već na otvorenju izložbe. Za razliku od mnogih manifestacija manjinskih institucija kulture, ove večeri nije videno bogatstvo narodnih nošnji, nije viđena brzoprolazna razdraganost plesa, niti estradna svirka tamburaša. Čitani su stihovi Matoša i dr. Andrića, slušala se glazba Andrićeva. Mnogi Plavanci starije dobi prisjetili su se priprema i izvedbi Andrićeve operete »Na vrbi svirala«, izvođene od 1956. do 1958. godine, neki su od aktera i bili nazočni današnjem programu. Kroz izvedbe tamburaškog i pjevačkog sastava »Matoša«, s vokalnom solisticom *Tonkom Šimić*, združenih zborova »Neven« i »Zvony«, pod ravnanjem prof. *Jurja Sudija*, pučke napjeve samičara *Ivana Vorgića* iz Tovarnika, Republika Hrvatska, stihove *Josipa Dumendžića Meštra*, Matoševe pjesme koje su govorili *Tonka Šimić*, *Siniša Bartulov*, *Ana Filipović* i *Senka Bundić*, provijavao je duh velikana kojima je manifestacija i posvećena. Na samom kraju programa prve večeri Tamburaški orkestar

Muzičke škole u Subotici, pod ravnanjem *Mire Temunović*, premijerno je izveo nekoliko Andrićevih djela, koje je priredio *Vojislav Temunović*.

Brojni uzvanici iz miljea diplomacije, politike, kulture i umjetnosti odali su priznanja organizatorima ovoga skupa. »Rado sam prihvatio poziv za sudjelovanje na ovoj izložbi, upućen od strane prijatelja iz Plavne. Mi se moramo prisjetiti svih velikana iz povijesti naše zajednice, poznatih i manje poznatih, rasvijetliti njihov rad i svima pokazati kako nismo, pučki rečeno, tikva bez korijena. Sačuvani arhivi i prezentacije na živim manifestacijama najbolji su način približavanja našega kulturološkoga, duhovnoga i povijesnoga blaga, kako puku, tako i stručnim krugovima«, kazao je za Hrvatsku riječ *Ljudevit Vujković Lamić*.

IZLAGANJA O VELIKANIMA

Drugoga dana manifestacije, na okruglom stolu govorili su dr. sc. *Sanja Vulić* (o *Antunu Gustavu*

Matošu) i prof. *Julije Njikoš* (o dr. *Josipu Andriću*). Uvriježeno je mišljenje kako je o *Antunu Gustavu Matošu* sve napisano, pa ipak, dr. *Sanja Vulić* je uspjela na topao, ljudski način priopćiti nazočnima svoja zapažanja, svoje dojmove o djelu Matoša, o životu Matoša, prikazala ga je u svjetlu u kojemu ga ostali nisu vidjeli. Dojam običnog čovjeka, koji do ovoga izlaganja baš i nije puno znao o književnom velikanu, bio bi: pa i pjesnici su ljudi sa svim svojim manama i vrlinama. Prof. *Julije Njikoš* govorio je o dr. *Josipu Andriću*, o svojoj suradnji s njim, o njegovoj smirenosti i gospoštini. Govorio je i o potrebi pronalaženja njegovih zagubljenih djela ili dijelova djela, govorio je o potrebi uvođenja njegove glazbe na repertoar današnjih manifestacija.

»Dr. *Josipa Andrića* upoznao sam kao mladi skladatelj i glazbeni urednik *Radio Osijeka*. Napisao je mnoge skladbe koje sam ja praeizvodio. Nastojali smo tamburašku glazbu dovesti do simfonijskog razvoja. To je bilo vrijeme svirki malih sastava, koji su svirali sve

U dva dana dva su velikani povijesne i kulturološke baštine Plavne – Antun Gustav Matoš i dr. Josip Andrić – predstavljeni javnosti * O Matošu i Andriću drugog dana govorili dr. sc. Sanja Vulić i prof. Julije Njikoš

Tambura Josipa Andrića

O Matošu i Andriću napisane su i objavljene strane i strane vezane uz njihovo djelo, tako i one iz privatnog života. Ni drčnost Matoša, ni gosposština Andrića nisu bili smetnja senzacionalistima njihova doba, koji su zadirali u najdublju intimu ove dvojice velikana. Pa opet, jedan mali, ali dr. Andriću jako drag segment života ostao je nedostupan široj javnosti. Upravo o tom segmentu pisali smo prije nekoliko godina. Naime, obitelj Andrić rado je iz Zagreba na odmor dolazila u Plavnu, u goste obitelji dalje rodbine, ali zato bliskih prijatelja, Evice i Antuna Šarvarija. U vrijeme njihova druženja nije bilo vikend-putovanja. U goste na razdaljini od nekoliko stotina kilometara dolazilo se na nekoliko mjeseci. Mnogi razgovori Andrića sa Šarvarijem ostali su nezapisani, vremenom zaboravljeni, mnoge zajedničke šetnje nepatvorenom prirodom plavanjskog atara, koji se velikim dijelom naslanja na Dunav, ostale su u duši Šarvarija u dugogodišnjim sjećanjima. Dio tih sjećanja našem dopisniku je prije nekoliko godina prenijela Antunova udovica Evica Šarvari. I ona je ovaj svijet napustila na Veliki petak ove godine. Zaostavština Šarvarijevih danas je pohranjena u kući njihova unuka, Antuna mladeg. Dio zaostavštine, kojim dominira tambura Josipa Andrića, a čiju je fotografiju upravo Hrvatska riječ prva objavila, na ovoj izložbi premijerno je predložen javnosti.

Okrugli stol

i svašta, vrijeme kad su tamburu smatrali birtaškim glazbalom, a mi smo odudarali od tih ideja. Uspjeli smo dokazati da je tambura ipak umjetničko glazbalo», rekao je Julije Njikoš.

ZAOSTAVŠTINU OTETI OD ZABORAVA

Na otvorenju manifestacije generalna konzulica Republike Hrvatske u Subotici Ljerka Alajbeg je kazala: »Današnja manifestacija je potvrda mogega zapažanja kako su se udruge šokačkog Podunavlja unazad godinu-dvije više okrenule otkrivanju, odnosno otimanju od zaborava svoje bogate kulturološke, povijesne i duhovne zaostavštine. Hrvatsko kulturno-umjetničko prosvjetno društvo »Matoš«, kao najmlađa udruga podunavskih Šokaca, iako nema velike kapacitete, iako u Plavni danas živi svega oko 400 Hrvata, uložila je velik napor u organizaciju ove manifestacije i tako na najljepši način pre-

prikupljanja i sređivanja izgubljenog i zaboravljenog. Moramo žuriti, previše smo vremena izgubili kroz povijest, dugo je bila na djelu asimilacija, poslije protjerivanja. Oni koji su sve to izdržali, koji su u Vojvodini ostali i opstali, sada pred sobom imaju posebnu zadaću. Ne treba istraživati da bi se zaostavštinom ponosili samo u okviru svoje nacionalne zajednice. Hrvati ovdje moraju u svim segmentima života sudjelovati u zajedničkoj mreži sa svim ostalim nacijama i to je ono zajedničko bogatstvo Vojvodine. Uvijek volim reći da će upravo Vojvodina uvesti Srbiju u Europu.«

POTPORA

Veliku potporu organizaciji ove manifestacije HKUPD »Matoš«

imao je u Zavodu za kulturu vojvodanskih Hrvata. »Zavod je ovoj manifestaciji dao bitan doprinos stručnim pristupom glazbenoj zaostavštini dr. Josipa Andrića, u kojem je značajnu ulogu imao naš stručni savjetnik za glazbu prof. Vojislav Temunović«, kazala je menadžerica kulturnih aktivnosti u Zavodu Katarina Čeliković. »Uz njegov angažman započeli smo prikupljanje glazbene zaostavštine dr. Josipa Andrića, s ciljem da se njegova djela stavljaju na repertoar, koji bi bio na raspolaganju i drugim čimbenicima unutar zajednice. Sve to činimo stručno, uz najrepresentativnije kadrove, uz želju da to proširimo i damo na uvid široj javnosti. To svjedoči i premijerno izvođenje djela dr. Andrića od strane Tamburaškog orkestra Muzičke škole u Subotici.«

Veliki naponi članova najmlađe institucije kulture u šokačkom Podunavlju ostavili su nam u sjećanju perfektно organiziranu manifestaciju, manifestaciju koja odudara od dosadašnjih standarda manifestacija u ruralnim sredinama naše nacionalne zajednice.

»Uložili smo puno truda u organizaciju ove naše manifestacije, poslije svega mogu reći da sam zadovoljan potporom prvo Zavoda za kulturu vojvodanskih Hrvata, Konzulata, a i dobrim odazivom prije svega osoba vezanih uz temu manifestacije. Sada moramo složiti sve dojmove i nastaviti s radom koji smo upravo ovom manifestacijom započeli. Osobito priznanje zaslužili su Zvonimir Pelajić i njegova supruga Kata, koji su bili glavni pokretači i organizatori ove manifestacije«, kaže je predsjednik »Matoša« Siniša Bartulov.

Tamburaški i pjevački sastav domaćina

ZNA NSTVENI KOLOKVIJ U ZKVH-U

Zavod će napraviti cjelovit pregled arhivske građe o Hrvatima

Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata (ZKVH) planira napraviti cjelovit pregled postojeće arhivske građe o Hrvatima u Vojvodini koja se nalazi u državnim, crkvenim ili privatnim arhivima, najavio je ravnatelj Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata **Tomislav Žigmanov** na znanstvenom kolokviju »Arhivsko gradivo o Hrvatima u Vojvodini, u postojećim arhivima i u nastajanju na terenu«, koji je u utorak, 28. travnja, održan u sjedištu Zavoda u Subotici.

»Cilj Zavoda nije da preuzme ulogu i funkciju arhiva ili drugih institucija koje rade na ovom području, nego, prije svega, da donese neku vrstu reda, osmisli strateški pristup i, u suradnji s drugim relevantnim institucijama, učini pomak kada se radi o arhivskoj građi. Pomak se prije svega odnosi na pregled onoga što postoji, a značajno je za mjesnu hrvatsku povijest da se zna gdje se to nalazi i u kakvom je stanju, a onda, vremenom, da otvori per-

spektivu drugačijeg publiciranja, tj. povećanja dostupnosti kroz digitalizaciju«, rekao je Žigmanov naglasivši, kako zajednica koja nema ustrojeno sjećanje u koje spada i ustrojena arhivska građa, jest zajednica koja nema svijest o sebi.

Prve korake u popisivanju arhivske građe o Hrvatima učinio je ravnatelj Historijskog arhiva u Subotici **Stevan Mačković**, koji je ovom prigodom predstavio pregled građe hrvatske provenijencije pohranjene u toj subotičkoj arhivskoj ustanovi. On je također ukazao i

Tomislav Žigmanov i Stevan Mačković

na druge arhive u pokrajini (Sombor, Srijemska Mitrovica, Zrenjanin...) koji bi u istom kontekstu bili od značaja za hrvatsku zajednicu. Prema njegovim riječima, problem mapiranja arhivske građe otvara

dva pitanja. »Jedno se pitanje odnosi na postojeći materijal koji govori o onome što je bilo, a drugo je što će ostati od onoga što rade današnje hrvatske udruge. To je ona arhivska građa u nastajanju, dok se prvo pitanje odnosi na pisanje povijesti, kao znanstvene discipline«, kaže Stevan Mačković.

Znanstvenom kolokviju u ZKVH-u nazočni su bili i predstavnici Gradskog arhiva u Somboru, Subotičke biskupije, privatni arhivari s područja Subotice, te predstavnici HNV-a i Zavoda za kulturu vojvođanskih Rumunja i Rusina.

D. B. P.

Mali broj udruga ima sređene arhive

»**M**ali broj udruga kulture s hrvatskim predznakom u Vojvodini ima sređenu arhivu«, kaže ravnatelj ZKVH Tomislav Žigmanov. »U tom smislu, jedna od zadaća Zavoda u budućem razdoblju bit će raditi na educiranju ljudi koji rade u mjesnim hrvatskim udrugama, kako bi se ustrojilo čuvanje arhivske građe koja se producira unutar samoga društva, te da tako i udruge odigraju svoju ulogu u sistemskom pristupu arhivskoj građi o Hrvatima u Vojvodini«.

KOMENTAR

Proslave

Piše: Zvonko Sarić

Proslave su sastavni dio kulture življenja. Prvoga svibnja slavi se međunarodni Dan rada. Proslava već tradicionalno započinje budnicama uz limenu glazbu, a nakon uranka slijede okupljanja i druženja uz glazbu i sportska natjecanja, uz »iče i piće«, a kako se mnogi pojedinci oglašuju o ono što se zove kultura življenja, na brojnim izletima ostaju mali »divlji deponiji«, kao tragovi protekle proslave.

Poznata su brojna prvosvibanjska okupljanja, među kojima: na Marjanu, u Maksimirskom parku, na gradskoj plaži u Vrsaru, u Tuzlanskom kantonu na popularnom izletištu Muška voda kod Kladnja, na Paliću pokraj Subotice, ali se čini kako se danas prilikom proslave Dana rada malo tko sjeća one davne godine u Chicagu, kada su radnici prilikom velikih demonstracija tražili pravo na osam sati rada, osam sati slobodnog vremena i osam sati odmora.

Jesmo li danas zaboravili da postoji radnička klasa? Ako nismo, slijedi pitanje: pridaje li se danas važnost radnicima u našem društvu? I, je li Prvi svibnja suštinski devalviran i obezvrijeđen? Naravno, ne od jučer, i ne baš od početka ove »nove« ekonomske krize. O novim prilikama u kojima se nalazi radnička klasa govori i pjesma *Darka Rundeka* – Radnička klasa odlazi u raj: bolje je da odete prilike su nove / uloži u povijesti došao je kraj / u pola četiri ujutro sa perona pet / radnička klasa odlazi u raj / pa-pa proletari ... oni ideju na najljepši weekend vu življenju / sebe buju našli tam.

Nije, naravno, sve tako crno, kao što nikad nije sve ni crno-bijelo. Evo i jednog primjera. Blagoslovom žita u Ljutovu u okolici Subotice započelo je slavlje ovogodišnje Dužijance, a kada žito sazri u srpnju uslijedit će brojne manifestacije u okviru programa žetvenih svečanosti.

Zbog čega navodim ovaj primjer? Zbog toga što je slavlje nakon žetve zahvala Bogu i ljudima, što kazuje kako je ova manifestacija prožimanje duhovnih vrijednosti i rada. Prožimanje između duhovnih vrijednosti i samoga rada kao osnovna karakteristika proslave Dužijance, ukazuje na životvornost kultiviranja rada, a što u praksi znači njegovanje kulture življenja u kojoj narod ostvaruje svoj identitet. Svakom novom Dužijancom proslavlja se i rad, a neponovljivost svake Dužijance se ogleda, kako kroz izvornost nasljedovanu iz srži tradicije, tako i kroz njenu dinamiku konstituiranja novih vrijednosti koje korespondiraju s aktualnim vremenom. Dužijanca objedinjuje iskaz smisla egzistencije, identiteta i duhovnih vrijednosti suvremenog čovjeka i time temporalno tumači etiku i estetiku bunjevačkih Hrvata, objedinjavajući tradicionalni, običajni, vjerski i kulturni izraz.

Uskoro internetska stranica Zavoda

SUBOTICA – Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata ovih dana privodi kraju aktivnosti na izradi vlastite internetske stranice, koja ima adresu: www.zkvh.org.rs, priopćavaju iz ove institucije. Kako bi se uspješno završio ovaj zahtjevan i složen posao, jedno vrijeme stranice trebaju biti javno dostupne radi testiranja njihove uporabljivosti i funkcionalnosti. Stoga Zavod obavještava sve zainteresirane da u sljedećih desetak dana ciljano posjećuju internetsku stranicu Zavoda, provjeravaju njezino funkcioniranje, a ukoliko žele komentirati, predlagati ili ukazati na moguću pogrešku, slobodno se mogu javiti elektroničkim putem preko opcije »Pišite nam«, koja postoji na samoj stranici.

Inače, web prezentacija Zavoda zamišljena je kao informativni portal cijele kulturne scene vojvođanskih Hrvata, a ne samo Zavoda kao kulturne ustanove. To znači da će na ovoj stranici biti prezentirana kultura vojvođanskih Hrvata općenito; tako će se na stranici naći prikazi vlastite povijesti, prikazi velikana, materijalni tragovi kulture, kratke informacije o institucijama i organizacijama, najvažnijim kulturnim manifestacijama, najave događaja i izvješća o njima... Također, stranice sadržavaju i kalendar kulturnih manifestacija hrvatskih udruga kulture u Vojvodini, čime se nastoji uvesti red i omogućiti voditeljima kulturnih udruga bolje planiranje kulturnih događaja s ciljem da se izbjegnu preklapanja.

Koncert mladih folkloraca »Kola«

SUBOTICA – Folklorni odjel HKC »Bunjevačko kolo« organizira godišnji koncert dječjih skupina u nedjelju 3. svibnja u Velikoj dvorani Centra, u Preradovićevoj br. 4, s početkom u 19 sati. Karte po cijeni od 150 dinara mogu se kupiti u preprodaji ili na ulazu pred početak koncerta.

Spomen ploča i izložba Lászla Moholy-Nagy

MOL/NOVI SAD – U Molu je prošloga petka otkrivena spomen-ploča posvećena Lászlu Moholy-Nagy, velikom mađarskom i svjetskom umjetniku, koji je u djetinjstvu jedno vrijeme živio u Adi i Molu.

Obraćajući se nazočnima u Domu kulture u Molu, predsjednik Skupštine AP Vojvodine Sándor Egeresi je istaknuo kako Moholy-Nagy spada među one velikane koji su svojim dostignućima pokazali da je Vojvodina dio velikog svijeta, ravnopravni dio Europe i europskog duha i najvrjednijih umjetničkih stremljenja.

Zamjenik pokrajinskog tajnika za kulturu Dragan Srećkov rekao je kako je Moholy-Nagy poznatiji u svijetu nego na ovim prostorima, ali da se zajedničkim naporima Izvršnog vijeća AP Vojvodine, Pokrajinskog tajništva za kulturu i Galerije »Bel Art« baca novo svjetlo na velika umjetnička dostignuća ovog umjetnika.

Tako je u utorak, 28. travnja, u Galeriji Poklon zbirka Rajka Mamuzića u Novom Sadu otvorena izložba likovnih djela Lászla Moholy-Nagya. Na otvorenju je govorio i Péter Baki, direktor Mađarskog muzeja fotografije u Kečkemetu.

László Moholy-Nagy (Bácsborsód, 20. srpnja 1895. – Chicago, 24. studenog 1946.), bio je slikar i fotograf, a također i profesor na glasovitoj školi za dizajn Bauhaus. Bio je pod velikim utjecajem umjetničkih ideja konstruktivizma. Snažno je zagovarao ideju integracije tehnologije i industrije u umjetnost. Njegova se djela nalaze u svim važnijim muzejskim i umjetničkim zbirkama u svijetu.

Suradnja vojvođanskog i riječkog muzeja

NOVI SAD - Muzej Vojvodine u Novom Sadu i Muzej grada Rijeke u Republici Hrvatskoj razmijenit će neke od svojih izložbenih postava, dogovoreno je u utorak u razgovoru pomoćnika gradonačelnika Novog Sada Zoltána Bunyika i Vladimira Kociela s članom Gradskog

poglavarstava Rijeke Božom Mimicom i direktorom gradskog muzeja Ervinom Dubovićem.

Izložba Muzeja Vojvodine »Vojvođansko slikarstvo 20. stoljeća« bit će u studenom postavljena u Muzeju grada Rijeke, a postav »Merika« (iseljavanje iz srednje Europe u Ameriku 1880.-1914.) riječkog muzeja u veljači i ožujku sljedeće godine u Novom Sadu, priopćeno je iz kabineta gradonačelnika Novog Sada.

Bunyik i Kociel su, izrazivši zadovoljstvo suradnjom u području kulture između dvaju gradova, istaknuli spremnost za proširivanje odnosa i na druga područja i projekte.

Priznanje Katarini Čeliković za doprinos recitatorskom pokretu

SEČANJ – Predsjednica Hrvatske čitaonice Katarina Čeliković dobitnica je priznanja za dugogodišnji doprinos afirmaciji recitatorskog pokreta u Vojvodini. Ovo priznanje Katarini Čeliković dodijelili su Zavod za kulturu Vojvodine i Savez amatera Vojvodine a u povodu 40. obljetnice pokrajinske smotre recitatora.

»Ovo je veliko priznanje koje doživljam ne toliko osobno koliko kao priznanje našoj djeci, recitatorima na hrvatskom jeziku. Stoga je ovo za mene i vrlo emotivno budući da su naši recitatori prisutni na smotri u Vojvodini, ali i Srbiji, jer su bili i na republičkim natjecanjima, prisutni od osnutka Hrvatske čitaonice, u okviru koje također postoji pokrajinska smotra recitatora. Kazivanje poezije izgrađuje odnos prema književnosti i jeziku, a u ovoj smotri širi ravnopravan odnos u multikulturalnoj sredini«, kaže Katarina Čeliković.

Zahvalnicu i umjetničku sliku dobilo je devet pedagoga, a uručio ih je u ime Zavoda za kulturu *Vlado Ris* na početku natjecanja recitatora u petak, 24. travnja, u Domu kulture u Sečnju.

Uskrsni koncert Katedralnog zbora »Albe Vidaković«

SUBOTICA – Katedralni zbor »Albe Vidaković« pod vodstvom i ravnanjem s. Mirjam Pandžić u nedjelju, 26. travnja, održao svoj već tradicionalni Uskrsni koncert u katedrali svete Terezije Avilske u Subotici. U prvom dijelu koncerta pjevači su uz pratnju orgulja izveli nekoliko skladbi hrvatskih skladatelja (Vidakovića, Pintarića, Canjuge, Asića, Antonića). U drugom dijelu koncerta priključio im se Subotički tamburaški orkestar pod ravnanjem Stipana Jaramazovića, te dječji zbor »Zlatni klasovi«. U ovom segmentu publika je, među ostalim, imala prigodu čuti i pučke uskrsne pjesme.

Bio je ovo 19. po redu koncert što ga je ovaj subotički zbor priredio u povodu najvećeg kršćanskog blagdana. Spomenuti zbor, podsjetimo, već više od tri i pol desetljeća djeluje na očuvanju hrvatske duhovne glazbene baštine. Od 1980. godine nosi ime Albe Vidakovića, utemeljitelja Instituta za crkvenu glazbu u Zagrebu, koji je kasnije nazvan njegovim imenom. Zbor »Albe Vidaković« trenutačno ima 35 stalnih članova.

Izložba slika Save Stojkova otvorena u Splitu

SPLIT – Izložbu slikara naivne umjetnosti Save Stojkova iz Sombora, koji prvi put izlaže u Splitu, otvorio je u utorak, 28. travnja, u prepunoj galeriji Kula potpredsjednik hrvatske Vlade Slobodan Uzelac, piše Hina.

Otvorenju izložbe, između ostalih, nazočni su bili Zvonimir Marić iz Splitsko-dalmatinske županije i dogradonačelnik Splita Jozo Balić, koji je rekao kako je grad pod Marjanom počašćen ovakvom izložbom.

Sava Stojkov, koji zbog bolesti nije mogao iz Vojvodine doći u Split, dobitnik je brojnih nagrada i priznanja, a do sada je izlagao 312 puta po cijelom svijetu, te održao 550 grupnih izložbi. Motivi njegovih ulja na platnu većinom su pejzaži, te likovi iz bačke ravnice koje je portretirao.

MEĐUNARODNI OKRUGLI STOL »ZEMLJA, ŠUMA, ŠOKCI I BUNJEVCI« ODRŽAN U OSIJEKU I SOMBORU

Sudbinski okvir Šokaca i Bunjevaca

Dvodnevni skup okupio je predavače iz Osijeka, Sombora, Subotice, Sonte, Beograda, Zagreba, Slavonskog Broda, Vrbanje i Pečuha

Pišu: Slavko Žebić i Zlatko Gorjanac

Prošloga je vikenda organiziran Međunarodni okrugli stol pod nazivom »Urbani Šokci 4«, a već prvoga je dana bilo vidljivo kako je okvir zadane teme »Zemlja, šuma, Šokci i Bunjevci« uzan i da će u izlaganjima biti proširen vodom i konjima, jer to je ne samo stereotip, već sudbinski okvir Šokaca i Bunjevaca na njihovim životnim i povijesnim prostorima.

Organizatori ovogodišnje znanstvene sesije bili su Udruga »Šokačka grana« iz Osijeka te Udruga građana »Urbani Šokci« iz Sombora, pa je projekt realiziran u dvoranama ZOO-hotela u Osijeku te Inter Nacion hotela u Somboru pod pokroviteljstvom lokalne samouprave, a kako su u Hrvatskoj upravo u punom jeku pripreme za svibanjske izbore, nazočni su bili gotovo svi kandidati za gradonačelnika Osijeka, ali i župana, jer

djelatnost je Šokačke grane prepoznala i Osječko-baranjska županija i pružila joj punu potporu.

»Šokačka je grana već na osnivačkoj skupštini, prije četiri i pol godine, najavila ovakav razvitak događanja«, rekla je mr. Vera Erl, predsjednica te udruge. »Već je prvi okrugli stol imao međunarodni karakter, među sudionicima su bili Šokci i Bunjevci s obiju strana Dunava, dakle iz najšokačijeg staništa – Slavonije, Baranje i Srijema, zatim iz Bačke i Mađarske, već ove godine dolaze sudionici iz Zagreba, Beograda i Novoga Sada, a dogodine i iz Beča i Budimpešte«, dodala je najavljujući i suradnju s gradišćanskim Hrvatima, ali i s Hrvatima iz Bosanske posavine, povijesnog staništa Šokaca, pa će u ovaj projekt biti uključena čitava šokačka i bunjevačka regija, koja zahvaća prostore Hrvatske, Bosne

Stvaranje pretpostavki za daljnja istraživanja

»Ovo je četvrti znanstveni skup čiji je cilj odrediti mjesto i ulogu Šokaca i Bunjevaca na ovim prostorima i valorizirati vrlo često minimizirani doprinos ovih etničkih skupina ukupnome razvitku, te stvoriti pretpostavke za daljnja istraživanja, ali i ostaviti pisanoga traga generacijama koje dolaze«, rekla je predsjednica Šokačke grane mr. Vera Erl pozdravljajući goste i sudionike okruglog stola u Osijeku.

i Hercegovine, Austrije, Mađarske i Srbije.

ŠUMA HRANITELJICA I BRANITELJICA

I šuma je zablistala u dvorani ZOO-hotela u Osijeku, šuma hraniteljica i

braniteljica, što bi rekao pučki pjesnik Đuka Galović iz Drenovaca, kojega su citirali i Vladimir Rem i Julije Njikoš i još nekolicina sudionika, no, najčešće su spominjali: Josip Kozarac, Mara Švel-Gamiršek, Vanja Radauš, Matoš, Matko Peić, Ante Sekulić – najzaslužniji za stereotipe o Šokcima i Bunjevcima. Jer, što je Šokac bez zemlje i šume, bez konja i vinograda, bez te zemljovidne odrednice Šokadije, i šteta je što u zadanome okviru nije moguće predstaviti što je to sve divno rečeno na 4. okruglom stolu, ali vrijedi spomenuti Gorana Rema, moderatora osječkog skupa, čiji je uradak naslovljen stihom Miroslava Slavka Mađera »Šume šume ali više ne ulaze u me...« s radnim podnaslovom »Kulturološki projekt drenovačkog Duhovnog hrašća«, a ima i pragmatično tehnološku tezu napomenu Ruralni razvoj. I doista, Drenovci su postigli mnogo više od ostalih sela Cvelferije zahvaljujući tom Duhovnom hrašću, baš kao što je Monoštor postigao više od ostalih šokačkih sela uz Dunav zahvaljujući Bodrog-festu.

Uživanje je bilo slušati Filipovčicu Julija Njikoša, *Vlastu*

S okruglog stola održanog u Somboru

Markasović o opusu i pjesničkom i slikarskom Vanje Radauša, Alojzija Stantića kako je u surduku zavladao ruku u »gnjzda« bregunice, *Stjepana Blažetina* o Rastatkinjama, *Antuna Karagića* ili *Andelka Mrkonjića*, koji je esejistički iščitavao Kozarčevu Slavonsku šumu uspoređujući ju sa slikarstvom *Adolfa Waldingera*, pozivajući u pomoć i *Albrehta Dührera*, *Paula Cezana*, *Hotzendorfa*, *Alebića*, *Džanka* i još pregršt planetarno poznatih slikarskih veličina.

I umjesto zaključka, parafrazirat ćemo Vladimira Rema, kako opisi vanje ljepote zemlje, šume i prirode općenito, ne može biti, kao što i nije bez šireg društvenog konteksta, jer nema odraza niti zemlje, niti šume koji nisu od općeljudskog značenja i osjećanja.

Nikako ne možemo zaobići niti vapaj prof. *Ljiljane Kolenić* koja je govorila o šokačkom i bunjevačkom govoru i zvonila na uzbunu, jer ovi govori nestaju, izumiru, pa je potrebno još danas nešto poduzeti jer sutra će već biti kasno.

U kulturnom dijelu programa nastupili su studenti II. godine glume Umjetničke akademije u Osijeku pod mentorstvom *Maje Đurinović* i *Vjekoslava Jankovića* i redatelja *Roberta Raponje*, koji su izveli plesnu predstavu Pretapanja u suradnji s pjevačkim skupinama Šokačke grane uz pratnju samičara *Franje Verića*.

SESIJA U SOMBORU

Sama tema okrugloga stola dovoljno je govorila o čemu se prebiralno na skupovima u ova dva dana,

Dio sesije u Osijeku

prije svega o ravničarskom prostoru vezanom za Dunav i Podunavlje, te baštini, običajima i drugim specifičnostima šokačkih i bunjevačkih Hrvata.

»Dunav je oduvijek spajao, a ne razdvajao narode, pogotovo ne jedan te isti narod koji živi s jedne i druge strane njegova toka u prostranoj i plodnoj panonskoj ravnici«, rekao je profesor *Matija Đanić* na otvorenju skupa u Somboru.

»Taj veličanstveni Dunav s prostanim ritovima koji ga okružuju i prate, a koji su oduvijek davali i daju vrijedne izvore života i opstanka živom svijetu, stoljećima je inspirirao brojne umjetnike, te poticao znanstvenike i gospodarstvenike na uočavanje i vrjednovanje njegovih specifičnosti i izuzetnih vrijednosti, a samim tim i na akcije čuvanja i očuvanja njegove

Fenomen osvijetljen s različitih polazišta

»Tema je izvrsno pogodena, pa su izlaganja i priloženi radovi ovaj fenomen osvijetlili s različitih polazišta i razvidno je da su i ta zemlja i ta šuma izvor dostignutoga stupnja razvika, jer još je biskup Strossmayer znao gospodariti i zemljom i šumom, pa je dohodak ulagao u znanost, osnivao je sveučilišta, a osječko danas s ponosom nosi njegovo ime. Osnovao je akademiju, zavode i brojne nacionalne institucije širom Hrvatske«, rekao je *Ivica Vuletić*, dogradonačelnik Osijeka.

cjelokupne prirode prostora koji ga prati i okružuje«, rekao je *Đanić*.

Svaki predavač je u deset minuta, koliko je imao na raspolaga-

nju, iznio najvažnije i najzanimljivije crte rada koji je pripremio. Predavači u Somboru su bili: doc. dr. sc. *Martin Bobinac*, prof. dr. sc. *Ivo Durok*, mr. sc. *Ljubica Grigorijević*, mr. sc. *Jeca Ilić*, muzikolog *Julije Njikoš*, prof. dr. sc. *Helena Sablić-Tomić*, mr. sc. *Vera Erl*, prof. dr. sc. *Ljiljana Kolenić* i mr. sc. *Miroslava Hadžihusejnović*.

Uvažene goste, među kojima i generalnu konzulicu Republike Hrvatske u Subotici *Ljerku Alajbeg* i gradonačelnika Sombora mr. *Dušana Jovića*, pozdravila je organizatorica somborskog dijela okruglog stola, predsjednica UG »Urbani Šokci« *Marija Šeremešić*.

U umjetničkom dijelu programa nastupila je pjevačka skupina KUDH-a »Bodrog« iz Bačkog Monoštora i recitatori HKUD-a »Vladimir Nazor«, a slikari *Cecilija Miler* i *Stipan Kovač* ovom su prigodom izložili svoje slike.

Predavači u Osijeku: Vladimir Rem, Julije Njikoš, Alojzije Stantić i Miroslava Hadžihusejnović

PROJEKT »HRVATSKA MODERNA I SUVREMENA ARHITEKTURA« U NOVOM SADU

Jedinstven izraz u europskom kontekstu

Do 9. svibnja u Muzeju suvremene umjetnosti Vojvodine (MSUV) u Novom Sadu mogu se pogledati dvije tematske izložbe otvorene u okviru projekta »Hrvatska moderna i suvremena arhitektura«. Riječ je o izložbama »Avangarda i kontinuitet: fragmenti hrvatske arhitekture od modernizma do 2007.« i »Suvremena hrvatska arhitektura: trideset projekata ostvarenih nakon 2000.«

Čast da prošle srijede, 22. travnja, spomenute izložbe otvori pripala je generalnoj konzulici Republike Hrvatske u Subotici *Ljerki Alajbeg*. »Tek kada dođem na neku ovakvu izložbu shvatim što mi imamo u Zagrebu, što ne primjećujemo svaki dan. U Bruxellesu, kao i u drugim gradovima, imali smo ne-

koliko izložbi hrvatske arhitekture i pojedinih arhitekata, a i ovdje vidim nekoliko poznatih imena i to poznatih ne samo u Hrvatskoj. U Hrvatskoj je posljednjih desetljeća izgradnja urbanizirana i mi imamo iznimnu infrastrukturu i važno je da to prepoznaju umjetnici ovdje u Vojvodini. Vojvodina čini vrata Srbije u Europu i nadam se da će nas ta Europa još više ujediniti«, rekla je generalna konzulica.

»Hrvatska moderna i suvremena arhitektura« prvi je projekt u realizaciji Odjela za arhitekturu i urbanizam Muzeja suvremene umjetnosti Vojvodine. Po riječima kustosice odjela i autorice projekta *Ljubice Milović* projekt je zamišljen da bude prvi u nizu kojim će u iduće dvije ili tri godine u MSUV-u biti

prestavljena europska arhitektura, baveći se nacionalnim produkcijama.

»Prva izložba 'Avangarda i kontinuitet' predstavlja fragmente hrvatske arhitekture, u kojoj je naglasak na praćenju tradicije avangardnog, modernog mišljenja u hrvatskoj arhitekturi kojim se zapravo izvodi niz, kako se, oslanjajući se na jaku modernističku praksu u arhitekturi s

početka dvadesetog stoljeća, hrvatska arhitektura razvila u to kakva je sada, i zapravo ima taj, u europskom kontekstu, jedinstveno suvremeni izraz. Druga je izložba koncentrirana baš na suvremenu arhitektonsku produkciju u Hrvatskoj i prikazuje trideset projekata koji su realizirani nakon 2000. godine«, kaže autorica projekta *Ljubica Milović*.

A. Jukić-Mandić

Novi termini pratećih predavanja

Prateća predavanja i tribine zakazane za 8. i 9. svibnja, kojima je projekt »Hrvatska moderna i suvremena arhitektura« trebao biti zatvoren, pomaknuta su za 29. i 30. svibnja.

Svi programi bit će održavani u Departmanu za arhitekturu i urbanizam FTN-a u Novom Sadu.

Kapitalni projekt Hrvatskog akademskog društva predstavljen u Mađarskoj

Leksikon u Santovu

Hrvatska državna samouprava u Mađarskoj bila je organizator predstavljanja Leksikona podunavskih Hrvata – Bunjevaca i Šokaca, koje je u prošli petak, 24. travnja, održano u Santovu. U prostorijama Hrvatske škole, koja djeluje u ovome mjestu, okupilo se četrdesetak ljudi kojima su Leksikon predstavili glavni i odgovorni urednik Leksikona *Slaven Bačić* i vanjski suradnik, Santovčanin *Živko Mandić*. Predstavljanje je vodio predsjednik jedinice samouprave u Santovu i novinar Hrvatskog glasnika iz Pečuha *Stipan Balatinac*.

O začetku ideje pokretanja Leksikona, počecima stvaranja, nakanama, imenu, pa i o teškoćama na koje se nailazi u radu u dosad urađenih osam svezaka govorio je *Slaven Bačić* naglasivši, kako je Leksikon jedini projekt takve vrste u manjinskim zajednicama u Srbiji.

Živko Mandić, koji je, pokraj *Ladislava Heke*, vanjski suradnik Leksikona iz Mađarske, istaknuo je kako je ovo djelo namijenjeno svima onima koji žele upoznati prošlost i sadašnjost ovdašnjih Hrvata i onima koji se kulturološki interesiraju za ove skupine i da bi dobro bilo da se nalazi u svakoj kući gdje je Šokaca. Leksikon ne

piše samo o značajnim Hrvatima koji su iz Bajskog trokuta, nastavio je *Mandić*, nego i o onima koji su u – Kalači, Baču, Dušniku, Budimu, Tukulji, Andzabegu, Sent Andreji..., koji su hrvatskog podrijetla. Pouzdana i provjerena građa Leksikona objavljena je do sada na oko 620 stranica, koje sadrže 940 sažetih i kratkih natuknica pot-

Slaven Bačić, Živko Mandić i Stipan Balatinac

krijepljenih s oko 450 fotografija, ilustracija, crteža. Protumačeno je 160 bitnih povijesnih, književnih, vjerskih, etnografskih i drugih pojmova, opisano je 90 naselja, jednako toliko udruga, organizacija, stranaka, navedeno je pedesetak novina, godišnjaka, kalendara, prikazano 20 bunjevačkih plemićkih obitelji, prikazano 17 narodnih običaja, blagdana, što sve svjedoči o bogatom, šarolikom književnom i društvenom životu. *Mandić* je izlaganje završio navodeći mnoge poznate i zaslužne osobe, napose one iz Santova, i najavio kako se do kraja ljeta očekuje objavljivanje novoga, IX. sveska u kojemu će biti obrađeni pojmovi pod slovom H.

Predstavljanje je završeno posve neuobičajeno. Nekadašnji vjerski pastir, sada Subotičanin, *Antal Hegedis*, obraćajući se svojim župljanima koji ga i danas s radošću pamte, naglašavajući kako je Leksikon kapitalno djelo, pozvao je nazočne da zapjevaju kao nekad. I pjesma »Svet, svet, svet« zaorila se u učionici Hrvatske škole u Santovu.

M. Kopunović

JEZIČNI SAVJETNIK

Prijedlog s/sa

Piše: Miranda Glavaš-Kul

Često nas uporaba prijedloga s/sa dovodi u nedoumicu te nismo sigurni koji oblik trebamo uporabiti. Podjednako učestalo griješimo u govoru i pismu. U hrvatskome se jeziku češće rabi prijedlog s koji se iznimno proširuje sa a radi lakšega izgovora. Kako je pravilo jednostavno, ne bismo trebali imati problema, no najbolje bi bilo krenuti od samoga početka.

Što su prijedlozi? Prijedlozi su nepromjenjiva vrsta riječi koja izriče odnos riječi sa sklonidbom (deklinacijom) i ostalih riječi u rečenici. S ovom se nepromjenjivom vrstom riječi prvi put susrećemo u petome razredu, stoga nije čudno ako smo dosad ponešto zaboravili. Prijedlog s/sa najčešće se slaže s instrumentalom, padežom kojim izričemo društvo i sredstvo. Ukoliko imenicom u instrumentalu označavamo sredstvo, dakle što neživo, onda ne rabimo prijedlog, nego ćemo pravilno reći:

Vozim se biciklom, autobusom, zrakoplovom...

Pišem olovkom.

Slikam uljanim bojicama.

Stigao sam automobilom.

Ukoliko kažemo:

Stigao sam s automobilom, rekli smo kako smo stigli u isti čas kada i automobil, ali se njime nismo dovezli.

Prijedlog s pravilno ćemo uporabiti kada imenica označava živo biće, dakle kada govorimo o društvu:

Šetam s prijateljicom.

Družim se s Markom.

Razgovaram sa Sanjom.

Konačno dolazimo do problema s početka priče. Zašto smo u prva dva

primjera uporabili s, a u trećem sa? Prijedlog sa je rjeđi, rabimo ga ako se imenica koja označava društvo nađe ispred riječi koja počinje sa s, š, z, ž ili ispred zamjenice mnom te ukoliko ispred njega slijedi samo jedan glas: sa sestrom, sa šefom, sa Zoranom, sa Žanom, sa mnom, sa o (u primjeru: zamjena l sa o). Prijedlog sa uporabit ćemo i ispred suglasničkih skupova ks i ps: sa Ksenijom, sa psom.

Osim s instrumentalom, prijedlog s/sa možemo rabiti i s genitivom (koga, čega?).

Sa stola sam skinula uskrnsni stolnjak.

Ne mogu oprati mrlju s Lukine omiljene majice.

POVIJEST HRVATSKE KNJIŽEVNOSTI (25. dio)

Antun Mihanović – autor hrvatske himne

Priređuje: Miranda Glavaš-Kul

Književnost Hrvata bila je u vremenu predromantizma i romantizma usko vezana uz sudbinu svoga naroda i njegovu višestoljetnu borbu za opstankom

i afirmacijom. Takva književnost predstavlja osebujuju spoj onoga što određuje književnost europskog romantizma i svega onoga što je hrvatskim pjesnicima romantizma nametnuto društvenom i političkom stvarnošću. Pjesnici hrvatskoga romantizma pjesništvu prilaze s različitih stajališta. Za jedne je pjesništvo imalo domoljubnu zadaću, moglo bi se čak reći i dužnost, dok je drugima služilo za izražavanje vlastite intime. Hrvatski su romantičari bili svjesni da naciju ponajprije određuju jezik, običaji i književnost, a tek potom državotvorne oznake. Upravo zato naši pisci romantizma pokazuju veliku brigu za očuvanjem, afirmacijom i razvojem svoga jezika. Predporodni pisac Antun Mihanović u svome se radu naslanja na hrvatsku književnu tradiciju koja, još od vremena renesanse, pokazuje brigu za jezik i pravopis.

Antun je Mihanović rođen 1796. godine u Zagrebu. Nakon što je diplomirao pravo u Beču, službovao je kao vojni sudac, a nakon prelaska u diplomaciju kao austrijski konzul u Beogradu, Solunu, Smirni, Carigradu i Bukureštu. Skupljao je stare listine i rukopise, rijetke knjige i ostalu spomeničku građu koja govori o hrvatskoj povijesti. Na Svetoj je Gori pronašao *Zografsko evanđelje* i tzv. *Mihanovićev odlomak*. Dok je studirao u Beču, intenzivno se bavio jezikoslovljem. Autor je brošure *Rječ domovini od hasnovitosti pisanja vu domorodnom jeziku* (1815.) koja idejno prethodi ilirskom preporodu. Svojim se radom zalagao da hrvatski jezik u životu svoga naroda dobije mjesto koje mu pripada, mjesto koje drugi jezici imaju u životu svojih naroda. U hrvatskoj povijesti i književnosti ostao je zapamćen ponajprije kao tvorac glasnogovorne *Horvatske domovine*. Pjesma

je objavljena 1835. u desetom broju priloga *Danica Horvatzka, Slavonszka y Dalmatinzka*. Prve dvije i zadnje dvije strofe te pjesme (uz manja odstupanja) postat će hrvatskom nacionalnom himnom poznatijom pod nazivom *Lijepa naša* koji je dobila prema početnim stihovima pjesme. Pjesmu je 1846. uglazbio Josip Runjanin, a hrvatskom je himnom proglašena 1891. godine.

Svojim istraživačkim radom obogatio je hrvatsku književnopo- vijesnu znanost otkrićem rukopisa *Osmana* u Veneciji 1817. godine. Proglasom *Znanostih i narodnoga jezika prijateljem* (Padova, 1818.) nasojao je potaknuti javnost na izdavanje Gundulićeva *Osmana*, no u svojim nastojanjima nije uspio. Ipak će do izdanja Gundulićevih djela doći, i to samo četvr stoljeća kasnije. Gundulićeva će djela biti prva knjiga kojom će Matica ilirska započeti svoju izdavačku djelatnost.

Najveći Gospin kip na svijetu

SANTOVO - Tik uz granicu s Mađarskom, nedaleko od Bačkog Brega, nalazi se selo Santovo koje nastanjuju i Hrvati Šokci, a u njemu djeluje Hrvatska škola, vrtić i đачki dom. Na rubu sela, gdje počinju prostranstva njiva, na svetištu se nalazi malo svjetsko čudo – najveći Gospin kip na svijetu. *Sándor Vöö*, nekadašnji žitelj Santova, svojim je milodarom omogućio podizanje kipa koji je visok 10,53 metra.

Dan duhovnih zvanja

U nedjelju, 3. svibnja, na Svjetski dan duhovnih zvanja, učenici Klasične gimnazije »Paulinum« priredit će prigodni program u katedrali-bazilici svete Terezije Avilske u Subotici. Program će sadržati vokalne i instrumentalne točke, te recitacije i govore. Nakon ovog svečanog programa slijedi sveta misa, koju će služiti odgojitelj Paulinuma.

Na ovu glazbenu meditaciju, koja počinje u 18:30, kao i na svetu misu, učenici Paulinuma pozivaju zainteresirane vjernike i s radošću ih očekuju.

Blagoslov križa, žita i proštenje

STARI ŽEDNIK – Župna crkva u Starom Žedniku posvećena je svetom Marku evanđelisti, koji je ujedno i zaštitnik sela. Ovom prigodom, na Markovo, 25. travnja, blagoslovljen je križ koji je podignut u dvorištu obitelji *Marka Vukova*. Križ je blagoslovio mjesni župnik vlč. *Željko Šipek*, a prigodnu propovijed održao je mons. *Andrija Kopilović*.

Istoga je dana u kasnijim popodnevnim satima obavljen blagoslov žita, kako to i priliči ovome danu. Njivu i polja blagoslovio je vlč. *Šipek* u pratnji fra *Željka Kujundžića* i ministranata.

Sutradan, u nedjelju, proštenje je započelo svetom misom koju je predvodio vlč. *Josip Mioč*, a poslužitelji kod svetog stola bili su mjesni župnik vlč. *Šipek* i đurđinski župnik vlč. *Lazar Novaković*. Misno slavlje uveličala su dva zbora mladih, te gosti, sjemeništarci, koji, počevši od 2000. godine, uvijek na dan proštenja dolaze u Stari Žednik, kao i župni zbor kojeg vodi *Nikola Ostrogonac*. Mladi u Žedniku nedavno su osnovali vokalno-istrumentalni sastav »Markovi lavovik«, koji se ovoga puta predstavio vjernicima. Putem valova Radio Marije ovom je prigodom organiziran izravan radijski prijenos misnog slavlja.

A. Č.

Sveti Josip Radnik

Blagdan Sv. Josipa Radnika slavi se od 1955. godine, a uveo ga je veliki papa Pio XII. Odredio je da se taj blagdan slavi 1. svibnja, na dan »koji si je svijet rada izabrao kao svoj praznik«. Godine 1889. takozvana Druga internacionala odlučila je da će 1. svibnja slaviti kao svjetski praznik radništva. Iste godine papa Leon XIII. izdaje svoju encikliku o svetom Josipu *Quamquam pluries* te u njoj »radnike i sve ljude skromnih životnih prilika 'upućuje na sv. Josipa' kao uzor i primjer za nasljedovanje«. Sveto pismo Novog zavjeta samo na

jednom mjestu spominje Josipovo zanimanje. Sveto pismo spominje Josipa poimence više od 12 puta, a samo jedanput govori o njegovu zanimanju. Ne navodi nam također ni jednu jedinu njegovu riječ niti što kaže o svršetku njegova života. Crkva postavlja svetog Josipa za uzor radnika. A dok to čini, onda želi reći da Josipovo svakidašnje poslovanje i njegov rad nije bio samo čisto naprezanje, već spremnost služenja u vjernoj poslušnosti tajni utjelovljenja Sina Božjega i djela otkupljenja. A to bi morao biti smisao rada svakoga kršćanskoga djelatnika. Rad bi morao biti apostolska služba, suradnja s Kristom na djelu spasenja.

U Subotičkoj biskupiji postoje dvije župe koje su pod okriljem sv. Josipa Radnika, a to su župe u Đurđinu i u Gornjem Bregu.

TERET ODGOVORNOSTI KOJI SE NE MJERI USPJESIMA, NEGO SU USPJESI SAMO LJUDI

Dobri Pastir

Piše: mons. dr. Andrija Kopilović

Prošla je nedjelja Dobrog Pastira. To je nedjelja u crkvenoj godini kada se u Katoličkoj crkvi naviješta odlomak u kojem se Isus predstavlja slikom dobrog pastira. Nama je danas ta slika potpuno strana. Međutim, važno je ući u poruku kao vrlo aktualnu u našem vremenu. Odnos pastira – ovaca je odnos ljudi koji su u društvu odgovorni prema ostalima. Odgovornost nosi sa sobom veliki teret koji se ne može mjeriti uspjesima, nego su uspjesi sami ljudi. Svi »vođe« ili »pastiri« trebali bi biti zaneseni slikom Dobroga Pastira, bilo da se radi o Crkvi kao društvu ili bilo kojem drugom društvu. U ovom slučaju je vrednota koju kršćanstvo navješćuje ovom slikom vječna.

Pojasnimo to na jednome primjeru iz našega života. Nijedan čovjek ne »pripada« drugomu kao što mu pripada stvar. Djeca nisu »vlasništvo« roditelja. Supružnici nisu »vlasništvo« jedno drugoga. Ali, oni »pripadaju« jedno drugome na mnogo dublji način nego, primjerice, komad drveta, zemljište ili bilo što što nazivamo »vlasništvom«. Djeca »pripadaju« roditeljima, a ipak su slobodna Božja stvorenja, svatko sa svojim vlastitim pozivom, vlastitom novošću i jedincatošću pred Bogom. Oni pripadaju jedni drugima ne kao vlasništvo, nego kao odgovornost. Pripadaju jedni drugima upravo po tomu što prihvaćaju slobodu drugoga i međusobno se podupiru u ljubavi i poznavanju – slobodni i istodobno jedno u ovom zajedništvu sve dovijeka.

Tako i »ovce«, koje su osobe stvorene od Boga, njegov otisak, ne pripadaju pastiru kao stvari – na takav ih način prisvaja kradljivac i pljačkaš. Upravo je to razlika između vlasnika, pravoga pastira, i pljačkaša: za pljačkaša, za ideologije i diktature, ljudi su samo stvar koju posjeduju. No, za pravoga su pastira one slobodne za istinu i za život. Pastir se pokazuje kao njihov vlasnik upravo time što ih poznaje i ljubi, što ih želi u slobodi istine. One mu pripadaju po jedinstvu »poznavanja«, u zajedništvu istine koja je on sam. Upravo ih zbog toga on ne rabi, nego daje svoj život za njih. Kao što su utjelovljenje i muka povezani, tako je poznavanje i davanje sama sebe, u biti, jedno. Poslušajmo još jednom odlučujuću rečenicu: »Ja sam pastir dobri i poznajem svoje i mene poznaju moje, kao što mene poznaje Otac i ja poznajem Oca i život svoj polažem za ovce.«

Tako i »ovce«, koje

su osobe stvorene od

Boga, njegov otisak,

ne pripadaju pastiru

kao stvari – na takav

ih način prisvaja

kradljivac i pljačkaš.

Upravo je to razlika

između vlasnika, pra-

voga pastira, i pljač-

kaša: za pljačkaša, za

ideologije i diktature,

ljudi su samo stvar

koju posjeduju. No,

za pravoga su pastira

one slobodne za isti-

nu i za život.

Benedikt XVI. u ovoj rečenici vidi drugu poveznicu koja se mora uvažiti. Međusobno poznavanje Oca i Sina protkano je međusobnim poznavanjem pastira i ovaca. Poznavanje koje Isusa povezuje s njegovima nalazi se u unutarnjemu prostoru njegova spoznavajućega jedinstva s Ocem. Njegovi su utkani u trojstveni dijalog. Moći ćemo vidjeti da su Crkva i Trojstvo međusobno isprepleteni. Ova isprepletnost dviju razina spoznavanja ima veliko značenje za poimanje biti »spoznaje« o kojoj govori Ivanovo evanđelje. Prenoseći sve to na svoj vlastiti život možemo reći: samo u Bogu i samo polazeći od Boga se uistinu poznaje čovjek. Poznavanje koje čovjeka sužava na empirijsko i dohvatljivo ne susreće se s istinskom dubinom čovjeka. Čovjek poznaje sama sebe samo ako sebe shvaća polazeći od Boga i drugoga poznaje samo ako u njemu vidi Božje otajstvo. Za pastira u Božjoj službi to znači da ljude ne smije vezati na sebe, na svoje vlastito malo »ja«. Uzajamno poznavanje koje ga povezuje s »ovcima« koje su mu povjerene mora biti usmjereno prema tomu da se uzajamno uvode u Boga, da vode prema Bogu. Ono mora biti pronalaženje jedni drugih u zajedništvu Božje spoznaje i ljubavi. Pastir u Isusovoj službi uvijek mora voditi onkraj sama sebe da bi drugi našao svu svoju slobodu. Zbog toga on sam uvijek mora izlaziti iz sebe prema jedinstvu s Isusom i Trojstvenim Bogom. Tko njega upozna, »vidi« i Oca, ulazi u ovo njegovo zajedništvo s Ocem. Upravo nam ovo dijaloško nadilaženje, koje se događa u susretu s Isusom, ponovno pokazuje pravoga pastira, koji nas ne drži svojim posjedom, nego nas vodi prema slobodi našega postojanja, uvodeći nas u zajedništvo s Bogom i dajući svoj život za nas.

Malo smo se upustili u teološko razmišljanje. Neka. Treba shvatiti da je naša vjera utemeljena objavom i da se ne može uokviriti samo običajem. Prožima svaki naš dan i svaki naš čin. Međusobni odnosi su uvijek izazov na koji vjera odgovara uspostavljanjem harmonije. Kad treba je snaga, kad treba ona je svjetlo, kad treba ona je izvor. Dakle, vjera je život i stoga ni jedan čovjek ne može postati »vlasništvo«, nego je po naravi osoba. Po vjeri je osoba u odnosu prema Bogu, ali i prema bližnjima.

Mali savjeti snalažljivih kućanica

PIVOM DO SJAJA

Nemojte prosipati pivo koje je ostalo u boci ili čaši. Njime navlažite mekanu krpu i možete očistiti kožnu fotelju, dvosjed ili trosjed. Još bolji učinak dobit ćete ukoliko je pivo odstajalo. Vaša kožna garnitura ponovno će dobiti sjaj.

SOBNE BILJKE

Pivo možete također iskoristiti i za cvijeće. Mekanom krpom natopljenom u pivo možete osvježiti i listove fikusa ili drugog sobnog cvijeća koje ima veće listove.

Ovaj efekt, kao i dodatno hranjenje listova, možete postići i korom banane.

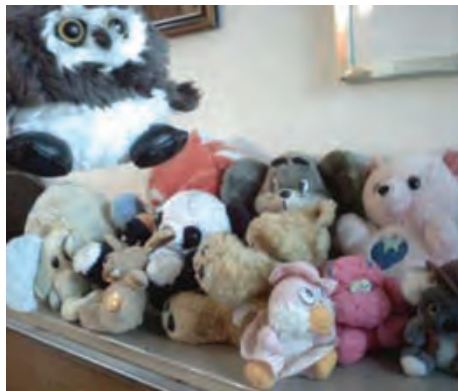

STOLNJACI

Ukoliko imate stare ili požutjele stolnjake možete ih dovesti u prvobitno stanje ako u perilicu, nakon iskuhavanja, u vodu za posljednje ispiranje stavite čašu octa ili soka od limuna.

PLIŠANE IGRAČKE

Plišane igračke idealne su za sakupljanje prašine, kao i grinja. Ukoliko igračke perete u peri-

lici (na 30 stupnjeva) dobro ih osušite, jer vlaga je idealna za razvoj mikroorganizama.

Plišane igračke možete staviti i u najlonsku vreću i staviti ih u hladnjak preko noći. Temperatura u hladnjaku ubija grinje.

Ukoliko na vašoj bundi primijetite opadanje dlaka, također je stavite u veliku vreću i ostavite preko noći u hladnjaku. Dlake više neće opadati.

KAKO ČISTITI MIKROVALNU PEĆNICU?

Natopiti dvije-tri kuhinjske krpe vodom i staviti ih u mikrovalnu pećnicu. Uključiti je na 1 minutu i kasnije je samo prebrisati.

KUHINJSKE KRPE

Mrlje na kuhinjskim krpama bolje će se oprati ako ih preko noći potopite u toplu vodu s deterdžentom za suđe ili žlicom sode bikarbone. Sutradan krpe samo iskuhajte.

DSHV i Bus prijevoz »Beneš« Vas vode u Banju Kanjižu. Polazak ispred Doma DSHV-a u petak, 1. svibnja 2009. godine u 14 sati, povratak u 19 sati.

Uvjet za besplatan prijevoz je Kupon iz posljednjeg broja »Hrvatske riječi«.

tel: 024 600-886

fax: 024 753-186

mail: busbenes@tippnet.rs

Piše: dr. Marija Mandić

Refleksologija i kiropraktika

Refleksologija je raširena grana koja skupa s još mnogobrojnim tehnikama pripada skupini alternativne medicine pod zajedničkim nazivom »Rad na tijelu«. Ovo su drevne, ali i moderne tehnike koje potiču opuštanje tijela i duše, i liječenje zdravstvenih tegoba kroz poduku o pravilnom kretanju, ponovnom educiranju o držanju tijela, tjele vježbi, masaži i raznim drugim oblicima upravljanja tijelom. Ove tehnike osobito pomažu kod tegoba sa sustavom mišića i kostura, a osim refleksologije tu se ubrajaju i masaže, chi kung, shiatsu, tai chi i druge. Neke od ovih vježbi mogu se provoditi kod kuće, ali za neke je svakako potrebno vodstvo stručnjaka.

Sama se refleksologija sastoji od manipulacije određenih predjela na stopalima, a katkad i na rukama, sa svrhom dovođenja organizma u homeostazu ili ravnotežu. Prema refleksologima, različita područja stopala odgovaraju određenim organima ili tjelesnim sustavima, te stimulacija određenog područja ima svrhu ukloniti energetske blokade za koje se smatra da uzrokuju bolove ili bolesti u povezanim strukturama. Raspored područja refleksologije na stopalima odražava organizaciju u organizmu u toj

mjeri da su organi s desne strane tijela zastupljeni na desnom stopalu, a s lijeve strane u lijevom.

U osnovi postoji nekoliko tehnika koje se mogu provesti kod kuće, samostalno ili uz pomoć druge osobe. U temeljnoj tehnici upotrebljava se unutarnji rub jagodice palca kako bi se njime »hodalo« po refleksnim područjima. Ovo se provodi tako da stranom jagodice koja je udaljenija od ostalih prstiju »gmižete« prema naprijed savijanjem prvog zgloba palca i neznatnim

ispravljanjem kako se prst malo-pomalo pomiče prema naprijed. Isto se može raditi i s kažiprstom i to rubom bližim palcu. Dok se jednom rukom radi na određenom području stopala druga bi ruka trebala pridržavati stopalo koje je namješteno u udobni položaj, ispruženih tabana i ravnih prstiju.

Praktičari refleksologije tvrde kako ona može ublažiti široku lepezu različitih zdravstvenih tegoba, dok strogi kritičari ovu metodu smatraju modifikacijom obične masaže stopala.

Kiropraktika se danas svrstava u alternativnu medicinu, ali je do određene mjere postala široko prihvaćena u zapadnjačkoj medicini. To je djelomično zato što veliki broj novijih ispitivanja pokazuje da je ona prilično djelotvorna u rješavanju problema kao što su akutni bolovi u križima. Ovaj sustav liječenja u Americi se poučava na posebnim koledžima u trajanju od 5 godina i zakonski je dopušten prema određenim kriterijima.

Kiropraktika se temelji na zamisli da ljudski organizam ima urođenu sposobnost samoliječenja te traga za homeostazom ili ravnotežom, a upravo živčani sustav igra značajnu ulogu u održavanju te ravnoteže, a time i zdravlja. Naime, smatra se kako problemi u zglobovima, koji se najpribližnije mogu opisati kao iščašenje ili ukleštenje, ometaju pravilno funkcioniranje živčanog sustava, te je kao posljedica toga smanjena sposobnost organizma zadržati optimalno zdravstveno stanje. Kiropraktičari nastoje ponovno dovesti organizam u ravnotežu ručnom manipulacijom kralježnice i drugih zglobova i mišića, dopuštajući tako sustavu živaca, mišića i kosti da nesmetano funkcionira.

šati ionako loše stanje bolesnika. Ovo se osobito odnosi na slučajeve tzv. protruzije diska kralježnice ili, pak, puknuća diska, kada se ovakva osoba najprije mora javiti liječniku, pa i neurokirurgu i onda dalje biti upućena na odgovarajući rehabilitacijski tretman.

Iako kiropraktičari mnogima mogu pomoći mora se biti oprezan kod težih promjena na kralježnici, jer svaka gruba i nestručna manipulacija može samo pogor-

Poštovani čitatelji,
U želji unapređivanja medicinske strane u našem tjedniku, možete slati svoja pitanja na koja će odgovarati naši liječnici-suradnici.

Pisma možete slati poštom na adresu redakcije ili mailom na: hrvatskarijec@tippnet.rs

OČNA KUĆA

optika i ordinacija
na jednom mjestu

551-045

Subotica
Maksima Gorkog 20

KOD GLAVNE POŠTE

Limena puhačka glazbala

Veliki pozdrav svim čitateljima Hrckovog kutka!

Ovoga ćemo puta govoriti o glazbenim instrumentima i to lime-nim puhačkim glazbalima. Ovoj skupini pripadaju četiri glazbala, od kojih jedno sigurno poznajete, a to je truba. Preostala tri su: tuba, trombon i horna ili francuski rog. Upoznat ćemo ih, ali ćemo upoznati i jednog mladog umjetnika.

Da biste se upisali u muzičku školu i svirali na nekom glazbalu potrebno je da imate talenta za glazbu i jaku volju. Tu mislim na to da stvarno

morate voljeti glazbalo na kojem svirate, jer da biste u nečemu uspjeli morate na tome puno raditi. Tako je i s glazbom, morate vježbati svakoga dana. Ako imate talenta, a ništa ne radite, onda dar za glazbu možete baciti u vodu, jer i oni koji nemaju previše dara, ukoliko rade-vježbaju, mogu postići veće rezultate od onih nadarenih, a lijenih.

U osnovnoj Muzičkoj školi u Subotici imate dva pripremna i četiri niža razreda, koji skupa obuhvaćaju osnovnu Muzičku školu. Nakon toga možete nastaviti srednju Muzičku školu u Subotici. Za neka je glazbala interes veći, kao primjerice za glasovir, ali za neka je slabiji. Danas Muzičku školu u Subotici pohađaju dva učenika koji sviraju horna u nižoj školi. Jedan od njih je *Bela Anišić*, učenik sedmog razreda hrvatskog odjela OŠ »Ivan Milutinović« iz Male Bosne. Bela Muzičku školu pohađa četiri godine i prvotno je želio svirati trubu, međutim, njegov prvi nastavnik *Istvan Harka* predložio mu je da proba svirati horna. Kako sam Bela kaže, on je probao, horna mu se zasvidala i tako i danas svira na ovom glazbalu, te dnevno vježba po jedan sat.

Belin sadašnji nastavnik horne je *Nikola Peić*, koji nam pojašnjava kako, ako su djeca mala kada dođu i odluče se za neko od puhačkih glazbala, moraju prvo svirati frulicu, jer za sviranje puhačkih glazbala potrebna je tehnika puhanja i fizička predispozicija. Tu se misli na položaj zuba i usana, što je jako važno za sviranje ove vrste glazbala. Kad učenik i počne svirati, prvo uči samostalno svirati i nastupati, a tek kasnije (kada je spreman) može se priključiti orkestru. Učenici puhačkih glazbala od III. razreda niže škole imaju komorni orkestar, što znači da

ih svira nekoliko u skupini od najmanje troje. Tako Bela svira s još dva svoja prijatelja koji sviraju horna i trubu. Pitali smo Belu i kako njegovi vršnjaci reagiraju na to kad on kaže da svira horna. »Kad kažem što sviram, nitko ne zna ni što je to niti kako izgleda. Onda im kažem drugi naziv, a to je rog (francuski), jer tome najviše i slič. Malo njih zna što je horna. Moja učiteljica *Sanja Dulić* me je ustvari potaknula na sviranje«, kaže Bela.

Bela je nedavno nastupio i na republičkom natjecanju gdje je dobio pohvalnicu, i, kako kaže njegov nastavnik, to je izuzetan uspjeh. »Moram reći kako je to nama draga nagrada, jer na tom natjecanju prosuđivao je međunarodni žiri i nisu dodijeljene niti

Belin nastavnik horne:
Nikola Peić

prva niti druga nagrada u njihovoj kategoriji, samo treće mjesto i dvije pohvalnice. Moram ovom prilikom reći i to kako je Bela jedan od najpeditnijih učenika koji su u mojoj klasi«, rekao je nastavnik Peić.

Bela nam je odao i podatak kako namjerava upisati i srednju Muzičku školu u Subotici.

Svaki učenik ove škole ima i samostalne nastupe još od malih nogu kako bi se oslobodio treme i pokazao svoj rad. Ako želite poslije srednje škole nastaviti usavršavanje, u Srbiji postoje fakulteti u Novom Sadu i u Beogradu, kao i u Hrvatskoj i Mađarskoj. Onaj tko želi svirati na nekom glazbalu, a ne posjeduje ga, može ga iznajmiti u knjižnici Muzičke škole. Kako biste i vi nešto naučili o limenim puhačkim glazbalima donosimo vam o svakom od njih ponešto, ali evo prvo glazbala na kojem svira naš prijatelj Bela.

Jedan od rijetkih hornista: Bela Anišić

HORNA ILI ROG

Horna ili francuski rog je limeno puhačko glazbalo s uskom, konično brušenom, kružno savijenom cijevi koja se pri donjem kraju proširuje u ljevkasti otvor. Zrak koji svirač puše u cijev prekida se titranjem njegovih usana pritisnutih na ljevkasti usnik.

Preteča roga su jednostavna puhačka glazbala načinjena od životinjskog roga ili bjelokosti, od školjke, puževe kućice, drvene cijevi i sl., koji

se javljaju od prehistorijskog doba na svim kontinentima. Takvi se primitivno građeni rogovi nalaze i danas u folklornom instrumentariju mnogih izvanoevropskih naroda. Zvuk horne je pun, mekan, sonoran i ima veliki raspon nijansi, od posve nježnog piana do prirodnog fortea. Upotrebljava se kao glazbalo orkestralnih i komornih sastava te solističkog muziciranja. Cijev horne je višestruko uvijena u kružni oblik: ulazni dio cijevi s nausnikom, izlazni lijevak, izrazito proširen, u sredini dopunske cijevi s ventilnim mehanizmom. Horna ima tri ventila pregradnog tipa. Pri sviranju drži se udesno, naniže od usta svirača. Zbog svoje pune, zaobljene, srazmjerno mekane boje zvuka, koristi se u orkestru i kao solo glazbalo.

Za izradu limenih puhačkih glazbala pretežno se upotrebljava tanko prešani mesingani lim, ili, u novije vrijeme, metalna legura »novo srebro«.

TRUBA

Truba je limeno puhačko glazbalo koje proizvodi najviši ton, iznad tube, trombona i horne. Smatra se jednim od najstarijih glazbala, te

se tako spominje već u antici. Nekada je truba bila ograničena te je bila namijenjena za signaliziranje jednostavnijih melodija. Svoju ulogu u orkestru, a pogotovo u solističkoj glazbi dobiva tek u 18. stoljeću primjenom ventila, koji su bili najprije primijenjeni na horni. Nakon što se truba afirmirala u klasičnoj glazbi, postaje naročito popularna u jazz glazbi 20. stoljeća, gdje je jedno od vodećih glazbala.

TROMBON

Trombon je jedno od najstarijih limenih puhačkih glazbala, azijskoga podrijetla. Tu je riječ o velikoj trubli, te i on ima cilindričnu cijev. Može imati ventile kao i trublja. No, češće je bez ventila, a promjena duljine njegove cijevi izvodi se izvlačenjem i uvlačenjem prvoga zavoja

cijevi, koji se naziva *povlačak*. Kad je povlačak sasvim uvučen, trombon je u prvoj poziciji i izvodi temeljni ton i njegove alikvode.

TUBA

Tuba je najdublje limeno puhačko glazbalo u simfonijstvu. Dužina čunjaste cijevi iznosi 565 cm. Prvi put je vojni orkestar još 1829. godine. Glazba za tubu se tube je mekan napravljene u skladu s nisu postale koncert za 1954. godine.

no puhačko glazbalo u simfonijstvu. Dužina čunjaste cijevi iznosi 565 cm. Prvi put je vojni orkestar još 1829. godine. Glazba za tubu se tube je mekan napravljene u skladu s nisu postale koncert za 1954. godine.

Poziv na crtanje

Likovni odjel HKC-a »Bunjevačko kolo« poziva svu nadarenu i zainteresiranu djecu na likovnu dječju sekciju, na sate crtanja. Članovi sekcije se okupljaju svake subote u prostorijama Hrvatske čitaonice (Bele Gabrića 21). S djecom radi nastavnik likovne kulture Geza Verebeš, a početak je u 10 sati. Svi ste pozvani!

Piše i uređuje: Željka Vukov

U STARIM MIKANOVCIIMA PREDSTAVLJENA KNJIGA DR. ĐURE SENČIĆA O SLAVONSKOJ ŠUNKI

Hrvatski autohtoni proizvod

U globaliziranom svijetu u kojemu je sve više sličnoga a sve manje različitoga, očuvanje posebnosti jednostavno je imperativ, pa tako i u prehrani predstavlja nužnost za prepoznavanje i održavanje identiteta kraja, regije, države - rekao je prof. Senčić

Uz 4. nacionalnu šunkijadu u Starim Mikanovcima, manifestaciju koju je utemeljila Stočarska udruga »Utvaj« sa željom da se promiče, zaštiti i registrira umijeće proizvodnje slavonske šunke, koja se na ovim prostorima već stoljećima čuva za važne datume u životu, za rađanja i pogrebe a posebice za Uskrs, predstavljena je u Mikanovcima i nova knjiga prof. dr. Đure Senčića s Poljoprivrednog fakulteta u Osijeku pod nazivom »Slavonska šunka – hrvatski autohtoni proizvod«.

PROIZVODNJA ŠUNKE – ZAHTEJEVAN POSAO

O novoj je knjizi govorio prof. dr. Branko Berić, također s Poljoprivrednog fakulteta u Osijeku. »Ova divna knjiga poslužit će za edukaciju mnogim stočarima i proizvođačima šunke na tradicijski način, jer na 80-ak stranica vrlo pregledno obuhvaća čitav tehnološki postupak ovog zahtjevnog posla. U tri poglavlja kolega Senčić govori o čimbenicima kvalitete slavonske šunke, počevši od genotipa svinja i tehnologije tova, do načina držanja svinja, uvjetima smještaja, hranidbi i postupcima prije klanja, zatim o tehnologiji obrade butova, soljenju ili salamurenju, tiještenju ili prešanju do dimljenja i zrenja šunke.

U drugome poglavlju on tu kvalitetu šunke precizno raščlanjuje na senzorska svojstva, vanjski izgled, izgled presjeka, konzistenciju, miris i okus, a u trećemu govori o sadržaju proteina i masti, vlage, natrijevog klorida, kolesterola i

aminokiselina, te napominje najčešće pogreške u proizvodnji i na koncu o načinu ocjenjivanja na mikanovačkoj šunkijadi i rezultatima dosadašnjih manifestacija.«

IZUZETNO DOBRO ŠTIVO

Doista, ova je knjiga pokušaj struke da ukaže na optimiziranje tradicionalnog postupka proizvodnje šunke i pridonese boljoj kvaliteti ovog izvanrednog proizvoda. Knjiga je izuzetno dobro štivo za sve proizvođače i one koji se žele baviti proizvodnjom šunke, a nije ni čudo, jer autor za sobom ima barem desetak knjiga, sudionik je bezbroj stručnih simpozija u zemlji i inozemstvu i objavio je više od 300 znanstvenih radova.

O knjizi je govorio i sam autor, zahvalivši Stočarskoj udruzi

Europe, predstavlja priliku za napredovanje obiteljskih gospodarstava kroz razvitak ruralnog turizma, pa i plasmanu na inozemno tržište«, naglasio je prof. Senčić.

ORGANIZIRAJU SE PROIZVOĐAČI ŠUNKI

Šunkijadi u Mikanovcima prof. Senčić daje vrlo dobru ocjenu i vjeruje da će za koju godinu prerasti u nacionalnu šunkijadu, pa i s međunarodnim karakterom, jer, evo, i u Vojvodini se organiziraju proizvođači šunke na Paliću, i svakako će htjeti doći u Mikanovce, a i ove proizvođače pozvati tamo, jer međusobna provjera i svaka razmjena iskustava uvijek je korisna.

»Proizvodnja šunke počinje u svinjcu, puno toga ima u tom dugom lancu proizvodnje kvalitetne

Branko Berić i Đuro Senčić na predstavljanju knjige

»Utvaj« iz Starih Mikanovaca na ideji o pokretanju šunkijade, na pozivu za ocjenjivanje, što je i njega potaknulo da napiše ovu knjigu. Izrazio je nadu da će knjiga barem malo pridonijeti ruralnom razvoju ovoga kraja i ovih 5-6 slavonskih županija, jer slavonska je šunka izuzetan proizvod, nedovoljno valoriziran i dugo vremena zanemaren autohtoni hrvatski proizvod.

»U globaliziranom svijetu u kojemu je sve više sličnoga a sve manje različitoga, očuvanje posebnosti jednostavno je imperativ, pa tako i u prehrani predstavlja nužnost za prepoznavanje i održavanje identiteta kraja, regije, države. Proizvodnja tradicionalnih, autohtonih, neindustrijskih proizvoda, među kojima i šunke, kojih nema u mnogim razvijenijim zemljama

šunke i ja sam pokušao dati odgovore na sva ta pitanja tehnologije postupka i ponudio prihvatljiva rješenja, jer tvrdim, dobru je šunku teže proizvesti nego dobar kulen. Vidite, mnogi danas drže pietrensku rasu jer ima veći postotak mesa u ukupnoj masi, ali, kvalitetnu šunku teško ćete dobiti od te rase svinja, jer kvantiteta i kvaliteta rijetko idu skupa«, istaknuo je prof. Senčić.

Knjigu je tiskalo Sveučilište J. J. Strossmayera u Osijeku, Poljoprivredni fakultet Osijek u nakladi od 500 primjeraka, a recenzenti su prof. dr. Branko Berić s Poljoprivrednog fakulteta u Osijeku i dr. vet. med. Mario Škrivanko iz Veterinarskog zavoda u Vinkovcima.

Slavko Žebić

Nagrađeni na šunkijadi

Štand moto opreme

Punkt za osvježenje

Motoraški vikend na Paliću

Parkirani »ljubimci«

Odlazak na vožnju

U NEKOLIKO REDAKA

More

Prošli su svi blagdani i praznici. Nema više slobodnih i neradnih dana. Pa što. Nema ni novca koji je potrošen za uživanje u njima. Život ide dalje. Vraćamo se uobičajenoj svakodnevnici i počinjemo planirati sljedeće neradne dane. Ah, da. Bliži se ljeto i trebalo bi već početi razmišljati o financijskoj konstrukciji potencijalnoga odlaska na more. Tko je rekao, Palić?

FOTO KUTAK

Kad će prva vožnja?

KVIZ

Nagrada Oscar

Koja su tri filma osvojila najviše Oscara u povijesti?
Koliko su ta tri filma osvojila ovih nagrada?
Koja je glumica osvojila najviše Oscara?
Koji je glumac novijeg doba osvojio najviše Oscara?
Koji je redatelj osvojio najviše Oscara?
Koja je jedina država s prostora nekadašnje Jugoslavije osvojila Oscara za najbolji film na stranom jeziku i kako se taj film zove?
Tko je redatelj toga filma?

Ford (4), Bosna i Hercegovina – Nitilja zemlja, Danis Tanović
su po 11 Oscara, Katharine Hepburn (4), Jack Nicholson, John Ben Hur, Titanic i Gospodar prstenova: Povratak kralja, osvojili

VICEVI

Momak i djevojka sjede zagrljeni na klupi u parku.
Djevojka kaže momku:

- Postoje dva mjesta gdje bih željela da me poljubiš.
- Koja su to dva mjesta? – zapita oduševljeno momak.
- Acapulco i Rio de Janeiro

Došao čovjek kod liječnika i požali se:

- Osjećam se kao pas!
- Otkad se osjećate tako? – zapita liječnik.
- Još otkada sam bio štene – odgovori čovjek.

Obitelj Orčić

Zapisao: Dražen Prčić

Nekada davno, kada je posjedovanje fotografskog aparata na ovim prostorima predstavljalo »nezamisliv luksuz«, snimanje obiteljskih fotografija moralo je imati određeni povod, da se zabilježi trenutak vremena u kojemu se živjelo. Nažalost, povod fotografiranja obitelji Orčić, prema kazivanju *Ruže Orčić* iz čije obiteljske kolekcije dolazi ova fotografija, bila je želja da se njezina sestra *Pavka*, u to vrijeme već jako bolesna od tuberkuloze, slika skupa sa svim članovima obitelji. Druga zanimljivost ove fotografije snimljene 1. travnja 1940. godine rukom *Ane Vojnić Purčar* (Foto Ana) je činjenica, kako je to jedna od prvih obiteljskih snimki *Neste Orčića*, glasovitog kipara i jednog od najvećih umjetnika poteklih iz bačke ravnice.

»Do 1939. godine živjeli smo u Đurđinu na obiteljskom salašu, ali smo nakon iznenadne očeve smrti jednostavno bili primorani doseliti se u Suboticu, jer se nije imao tko brinuti o zemlji.

Pozivamo čitatelje da nam se jave ukoliko imaju neke zanimljive fotografije iz prošlosti i znaju priču o njima, a žele ih podijeliti s našim čitateljstvom.

U obitelji nas je bilo šest sestara i tri brata, te smo se skupa s materom preselili kod teta *Gize* u njezinu kuću, koja se nalazila u tadašnjoj Crnogorskoj ulici broj 18 (današnja Ivangradska). Snimljena fotografija, najvjerojatnije, predstavlja materinu želju da se njezina bolesna kćer, a naša sestra *Pavka*, slika skupa s obitelji i zabilježena je u dvorištu tetine obiteljske kuće u kojoj smo nekoliko godina svi skupa živjeli«, pojašnjava fotografiju *Ruža Orčić*, koja se i sama nalazi

na ovoj fotografiji napravljenju tužnim povodom.

Na fotografiji se nalaze: *Mijo*, *Ana*, *Pavka*, *Julka* i *Etela* (gornji red), mater *Ilka*, *Ruža*, majka *Mara*, *Katarina*, teta *Giza* i *Nesto Orčić* (srednji red), dok se u posljednjem redu nalazi najmlađi brat *Josip*.

Orčićevi, iako su odrastali u teškim uvjetima poratnog vremena bez muške glave obitelji, svi su odreda uspjeli završiti veliku maturu, a *Ruža* i *Nesto* diplomirali su na Ekonomskom fakultetu,

odnosno Akademiji umjetnosti. *Julka* i *Etela* su završile dvije godine fakulteta – filozofije i agronomije.

Donja fotografija zabilježena je još ranije, 1938. godine, na obiteljskom salašu u Đurđinu, a djelo je obiteljske prijateljice *Marije Horvacki Palivukov*. Na njoj se, u društvu sestara i brata *Mije*, nalazi mlada *Nesto Orčić*, koji je već tada počinjao pokazivati umjetničke sklonosti, kreirajući svojim crtežima prigodne blagdanske čestitke.

Na salašu u Đurđinu 1938.

U Subotici održano Otvoreno prvenstvo Vojvodine u padobranskim skokovima na cilj

Titula najboljeg Milanu Radojčinu

Piše: Dražen Prčić

Član Aerokluba »Ivan Sarić« Milan Radojčin iz Subotice pobjednik je u natjecateljskoj konkurenciji 17 padobranaca iz Bosne i Hercegovine, Makedonije, Mađarske i Srbije, na Otvorenom prvenstvu Vojvodine u padobranskim skokovima – Panonia kupu 2009., održanom prošloga vikenda u sportskoj zračnoj luci Subotica. Zanimljivo natjecanje održano je usprkos jakom vjetru i ne baš idealnom vremenu za ovaj sport, a padobranici su uspjeli »iskočiti« po pet turnusa u kojima je u momčadskoj konkurenciji najbolja bila momčad Padobranskog kluba Feniks iz Beograda.

Kako je cijelo natjecanje vidio sa zemlje i iz zraka, zapitali smo pobjednika Milana Radojčina.

»Službeno je Panonia kup 2009. otvoren u petak, 24. travnja, postrojanjem natjecatelja i momčadi za koje su nastupali (PK Feniks – Beograd, Délvidéki repülő klub – Szeged, Mađarska, AK Ivan Sarić – Subotica i Nebeski dijamant), a natjecanje su otvorili pozdravnim govorima: Gyula Ladocki u ime Gradskog vijeća Subotice, Ljerka Alajbeg i János Babics u ime hrvatskog i mađarskog konzulata u Subotici i Željko Vuletić u ime Vazduhoplovnog saveza Vojvodine. Prvi i jedini natjecateljski dan održan je u subotu, 25.

travnja, počevši od 8 sati izjutra, i uspjeli smo, sve do 19 sati, obaviti po pet skakačkih turnusa, što je dovoljan broj za priznavanje regularnosti natjecanja. Nakon zbrajanja svih rezultata, sa 16 bodova uspio sam osvojiti prvo mjesto«, kaže Milan Radojčin, prvak Panonia kupa 2009.

PRAVILA NATJECANJA

Svaki deset minuta zrakoplov (Cesna 182) polijeće na visinu od 1000 metara i nosi četiri padobranca, kojima za skok prema cilju na zemlji treba u prosjeku između 3 do 5 minuta. Za regularnost natjecanja potrebno je izvesti najmanje četiri do najviše osam sko-

kova. Meta na zemlji je 2 cm promjera, a svaki centimetar od »idealne nule« nosi jedan poen. Pobjednik Radojčin imao je 16 poena, drugoplasirani György Mészáros 21, a treći Radosav Korać i Željko Đurđev po 22 poena.

»Vrijeme nam nije baš išlo na ruku, jer je kontinuirano puhao jak vjetar, a za regularnost natjecanja njegova maksimalna snaga ne smije prelaziti 7 m u sekundi. Ipak, i pokraj svega, uspjeli smo privesti natjecanje

kraju, uz 5 skakačkih turnusa i osobno sam veoma zadovoljan svojim nastupom, koji mi je donio naslov na Panonia kupu 2009.«

1200 skokova

U dosadašnjoj padobranskoj karijeri, koja je započela još 1982. godine, Milan Radojčin je skočio 1200 puta, a bio je član momčadi koja je oborila državni rekord u grupnoj formaciji.

PADOBRAN

Zlatno je pravilo da padobranac uvijek sam pakira svoj padobran i toga se gotovo svi pridržavaju, osim ukoliko imaju osobu (rigger) od maksimalnog povjerenja koja to može uraditi za njih.

»Uvijek sam pakiram svoj stari padobran davne domaće proizvodnje (model Kluz iz 1985. godine), kojemu je davno istekla uporabna vrijednost i jedini je bio te vrste na ovom natjecanju, za razliku od suvremenih padobrana američke proizvodnje (Parafoil 2000).

Sama kupola padobrana košta oko 2000 eura, dok cijeli komplet dostiže cijenu i do 5500 eura. Površina kupole padobrana je 282 četvorna feeta, ili otprilike oko 25 četvornih metara«, objašnjava Milan Radojčin uz informaciju, da će se sljedeće natjecanje održati u lipnju u Jagodini.

www.supijace.co.rs

OD NJIVE DO TRPEZE.

JKП Суботичке пијаце
Szabadkai Piacok KK
JKP Subotičke pijace

Tenis

Juhas prvak Vojvodine

Sigurnom igrom i glatkom pobjedom (6-1, 6-1) u finalnom susretu prvenstva Vojvodine za igrače do 14 godina mladi tenisač subotičkog Spartaka Danijel Juhas osvojio je naslov prvaka pokrajine. Prvi nositelj turnira opravdao je status prvoga favorita, zabilježivši pet pobjeda uz samo osam izgubljenih gemova.

Nogomet

Remi Bačke

Nogometaši Bačke nisu uspjeli zabilježiti pobjedu na svom terenu protiv momčadi Bačke Topole i s neodlučenih 1-1 morali su se zadovoljiti samo sa skromnim bodom. Glavni konkurent za drugo mjesto - momčad Pančeva, zabilježila je pobjedu i slijedi neizvjesna daljnja borba za mjesto koje vodi u baraž.

Poraz Spartak ZV

Mladost iz Lučana svladala je rezultatom 2-1 gostujuću momčad Spartak Zlatibor vode i nanijela subotičkom prvoligašu drugi poraz u nastavku proljetnog dijela prvenstva. Gubitkom bodova Spartak ZV zakomplicirao je svoju poziciju na prvenstvenoj ljestvici, a priliku za popravak imao je u izvanrednom kolu odigranom protiv momčadi Srema u srijedu, 29. travnja.

Odbojka

Medić i Klisura u reprezentaciji

Dvije mlade odbojkašice subotičkog Spartaka pozvane su u juniorsku reprezentaciju Srbije za nastup u kvalifikacijama za plasman na Svjetsko prvenstvo. Olivera Medić i Sara Klisura na pozicijama primača nastojat će osigurati u Gabrovu (Bugarska) od 8. do 10. svibnja nastup na XV. svjetskom prvenstvu za juniorke.

Hrvanje

Spartaku Kup Srbije

Domaćini drugog Kupa Srbije u hrvanju za seniore, hrvači Spartaka, pobijedili su sve rivale na strunjačama u subotičkoj Dvorani sportova u nedjelju, 26. travnja, i s ukupno 80 osvojenih bodova nadmoćno

zauzimaju prvo mjesto u konačnom poretku. Prva mjesta u svojim kategorijama osvojili su D. Štefanek i Franjković, dok su drugi bili M. Štefanek i Bosnić.

**DOLAZI PLIN DO VAS ?
ONDA POSJETITE NAS !**

BAXI

CIM GAS

**Cesta Jovana Mikića 56.
24000 Subotica
Tel: 024/621-000
www.cimgas.rs**

**VRHUNSKA OPREMA I MONTAŽA SISTEMA
ZA GRIJANJE I KLIMATIZACIJU**

Davor Štefanek, hrváč

Američke pripreme za Mediteranske igre

Nastupom na Kupu Srbije najbolji subotički hrváč nastavlja natjecateljsku sezonu

Razgovarao i snimio: Dražen Prčić

Proteklog vikenda Subotica je bila domaćin Kupa Srbije u hrvanju za seniore, a zasigurno najveća zvijezda ovog

izuzetno jakog natjecanja bio je državni reprezentativac i sudionik posljednje dvije olimpijade *Davor Štefanek*. Između dviju borbi

odgovorio je na nekoliko pitanja u svezi s aktualnostima u njegovoj hrvачkoj karijeri.

Kako ocjenjujete jačinu Kupa Srbije na kojem nastupate?

Ovaj turnir za seniore ima jačinu državnog prvenstva, primjerice, u mojoj sadašnjoj kategoriji do 66 kg nastupaju *Aleksandar Maksimović* i *Boško Boban*, uz mene, najbolji hrvачi u državi. S obzirom da smo u istoj skupini, sastat ćemo se već prije finala.

U kakvoj ste trenutačno natjecateljskoj formi?

Objektivno govoreći i nisam u nekoj formi, s obzirom na stanku koju sam imao nakon Europskog prvenstva, ali polagano se nastojim vratiti u puni natjecateljski ritam. Već idućeg tjedna, 4. svibnja, putujemo na 18-todnevne pripreme u SAD, gdje ćemo trenirati u Colorado Springsu, u olimpijskom centru gdje se nalazi kamp američke hrvачke reprezentacije, koju vodi *Momir Petković*.

Komentar EP-a?

Nažalost, poražen sam izravnom sudačkom nepravdom u borbi za treće mjesto protiv rumunjskog borca, i na koncu umjesto brončane medalje osvojio sam samo peto mjesto.

Koja Vas veća natjecanja očekuju u nastavku sezone?

Glavna dva natjecanja su Mediteranske igre u Pescari (Italija) i Svjetsko prvenstvo u Kopenhagenu (Danska). Ukoliko uspijem skinuti kilograme za kategoriju do 60 kg, vjerujem u dobar rezultat, ali ne bih htio unaprijed ništa prognozirati, jer su još uvijek svježi kiksevi s Olimpijade i nedavnog EP-a. Sada je najvažnije dobro se pripremiti za ova natjecanja.

Vesna Piperski-Cucić, hrvачka sutkinja

Na hrvачkom Kupu Srbije za seniore, među snažnim borcima drevnog olimpijskog sporta, sportsku pravdu je dijelila i jedna žena. *Vesna Piperski-Cucić*, diplomirana profesorica književnosti i knjižničarka u Osnovnoj školi »Petar Petrović Njegoš« u Zrenjaninu, već 15 godina aktivno se bavi sudjenjem. Za one koji malo bolje prate ovaj trofejni sport prezime Piperski dobro je poznato. Vesna je, naime, kćer pokojnog saveznog hrvачkog trenera *Branislava Piperskog* i od malena je vrijeme provodila uz strunjaču, a danas je jedina međunarodno licencirana sutkinja u Srbiji.

»Mnogima je čudno što jedna žena sudi u hrvanju, ali moja hrvачka priča traje već dugo i pokraj svog oca zarana sam ostala vezana uz ovaj lijepi sport i već 15 godina aktivno se bavim dijeljenjem pravde. Posjedujem licenciju druge međunarodne kategorije i do sada sam sudila velike turnire pod okriljem FILA-e, a ove godine nadam se kako ću otići na polaganje stručnog zvanja za prvu kategoriju i nakon toga biti u mogućnosti suditi i na velikim svjetskim natjecanjima. Za hrvanje me veže prije svega genetika, jer je, osim mog oca, hrváč bio i moj pokojni brat, a kada ste cijeloga života uz strunjaču i sada kao sutkinja na njoj, onda to pojašnjava moju dugogodišnju privrženost ovom sportu.

PETAK
1.5.2009.

05.50 - Najava programa
 05.55 - Trenutak spoznaje
 07.00 - Dobro jutro, Hrvatska
 07.05 - Vijesti
 07.10 - Dobro jutro, Hrvatska
 07.35 - Vijesti
 07.40 - Dobro jutro, Hrvatska
 09.15 - Sve će biti dobro
 10.00 - Vijesti
 10.20 - Blaga islama na Sredozemlju - Turska, Istanbul, mora, zidine i džamije - dok.serija
 11.10 - Oprah Show
 12.00 - Dnevnik
 12.35 - Draga neprijateljica
 13.25 - Dan za danom, emisija
 14.30 - Vijesti
 14.45 - Glas domovine
 15.10 - Znanstvena petica
 15.40 - Drugo mišljenje
 16.15 - Hrvatska uživo - Vijesti
 16.20 - Hrvatska uživo
 17.40 - Jelovnici izgubljenog vremena
 18.05 - Iza ekrana
 18.40 - Sve će biti dobro, telenovela
 19.30 - Dnevnik
 20.15 - Vaš film tjedna
 22.15 - Dnevnik 3
 22.35 - Poslovne vijesti
 22.40 - Vijesti iz kulture
 22.50 - Opaki igrači, američki film
 00.45 - Dosjei X (6), serija
 01.30 - Zvezdane staze: Deep Space Nine 6, serija
 02.15 - Ljubavnice 1, serija
 03.00 - Bostonsko pravo 3
 03.45 - reprizni program
 04.05 - Lijepom našom: Gruda (Konavle) (2/2)
 05.05 - Draga neprijateljica

07.05 - Najava programa
 07.10 - Pustolovine Marka i Goge, crtana serija
 07.30 - Kuzco - careva nova škola, crtana serija
 07.55 - TV vrtić:
 --- Honzik i Samuel
 --- Tikvići: Vitek i Jacek
 --- Pingu
 08.15 - Abeceda EU: Slovo C
 08.25 - Mali titani, crtana serija
 08.50 - Školarci obavještajci, serija za djecu
 09.15 - Beverly Hills 9, serija
 10.00 - Muppeti i čarobnjak iz Oza, američki film
 11.30 - Na prvi pogled, serija za mlade

12.00 - Početnik u cirkusu, američki film
 13.50 - Pola ure kulture
 14.20 - Dokuteka - Branko Lentić: Dobro jutro, Avdići - dok. film (1975.)
 14.55 - Obični ljudi, TV serija
 15.45 - Koga briga? Slobodne aktivnosti
 16.20 - Nove avanture stare Christine 3, serija
 16.40 - Tuđinci u Americi, humoristična serija
 17.05 - Bostonsko pravo 3,
 17.55 - Berlin: Košarka, EL - Final Four: Barcelona - CSKA Moskva, prijenos polufinala
 18.45 - Vijesti na Drugom
 18.50 - Berlin: Košarka, EL - Final Four: Barcelona - CSKA Moskva, prijenos polufinala
 19.45 - Vip Music Club
 20.20 - Lijepom našom: Gruda (Konavle) (2/2)
 21.25 - Vijesti na Drugom
 21.40 - Bitange i princeze 1, humoristična serija
 22.20 - Ljubavnice 1, serija
 23.10 - Struna u krvi 5, mini-serija
 00.45 - Državnik novog kova 2, humoristična serija
 01.15 - Filmski maraton: Trixie, američki film
 03.05 - Filmski maraton: Ubiti Cabosa, meksički film
 04.50 - TV raspored

06:45 Otvori svoje srce, serija
 07:35 Yu-Gi-Oh GX
 08:00 Fifi i cvjetno društvo
 08:15 Tomica i prijatelji
 08:30 Ezo TV, tarot show
 09:30 Nova lova, TV igra
 10:05 IN magazin
 10:50 Inspektor Rex, serija
 11:50 Farma, reality show
 12:50 Vatreno srce, serija
 13:45 Rebelde, serija
 14:45 Ja i moji dvojnici, film
 17:00 Vijesti Nove TV
 17:25 Inspektor Rex, serija
 18:25 IN magazin by Bijele udovice
 19:15 Dnevnik Nove TV
 20:00 Farma, reality show
 22:00 Vrućina, igrani film
 01:00 Gradska džungla, film
 02:40 Ezo TV, tarot show
 03:40 Ja i moji dvojnici, film
 05:35 Kraj programa

07.10 Dexterov laboratorij
 07.30 Transformeri
 07.55 Korak po korak, serija

08.25 Kako sam upoznao vašu majku, serija
 08.55 Punom parom, kulinarski izazov
 09.35 Kunolovac, kviz
 10.40 Astro show, emisija
 11.40 Malcolm u sredini, serija
 12.10 U dobru i zlu, serija
 12.40 Reba, serija
 13.05 Ekkluziv, magazin
 13.20 Večera za 5, lifestyle emisija
 13.45 Marina, telenovela
 14.35 Cobra 11, serija
 15.25 Magnum, akcijska serija
 16.20 Korak po korak, serija
 16.45 Kako sam upoznao vašu majku, serija
 17.10 Malcolm u sredini, serija
 17.35 U dobru i zlu, serija
 18.00 Reba, serija
 18.30 Vijesti
 18.55 Ekkluziv, magazin
 19.05 Večera za 5, lifestyle emisija
 19.35 Punom parom, kulinarski izazov
 20.00 Hrvatska traži zvijezdu, uživo
 22.00 Majmunaska posla, film, komedija (1. dio)
 23.00 Hrvatska traži zvijezdu, odluka, uživo
 23.25 Majmunaska posla, film, komedija (2. dio)
 00.00 Vijesti
 00.15 Cobra, film, akcijski

SUBOTA
2.5.2009.

05.10 - Najava programa
 05.15 - Drugi red partera, emisija o kazalištu
 05.55 - Znanstvena petica
 06.25 - Iza ekrana
 06.55 - Velike filmske ljepotice: Maria Schneider, dokumentarna serija
 08.00 - Vijesti
 08.10 - Kinoteka - ciklus klasičnog vesterna: Shenandoah, film
 10.00 - Vijesti
 10.15 - Kućni ljubimci
 10.50 - Veterani mira, emisija za branitelje
 12.00 - Dnevnik
 12.35 - Draga neprijateljica
 13.20 - Prizma, multinacionalni magazin
 14.05 - Duhovni izazovi
 14.35 - Reporter: Votka, zadaća i ja
 15.45 - Euromagazin
 16.20 - Vijesti
 16.35 - Hrvatska kulturna baština
 17.00 - Svirci moji, glazbena emisija

17.55 - U istom loncu, kulinarski show
 18.35 - TV Bingo Show
 19.15 - LOTO 7/39
 19.30 - Dnevnik
 20.10 - Zvijezde pjevaju (8/8) (1. dio)
 21.25 - Zvijezde pjevaju (8/8) (2. dio)
 22.10 - Miris love, američki film
 23.50 - Dnevnik 3
 00.10 - Filmski maraton: Obačun kroz vrijeme, američki film
 01.40 - Filmski maraton: Shenandoah, film
 03.25 - Garaža
 03.55 - Reporter: Votka, zadaća i ja
 05.00 - Draga neprijateljica

06.55 - Najava programa
 07.00 - Disneyjevi crtići: Šiljo i sportovi
 07.25 - Disneyjevi crtići: Kuzco - careva nova škola
 07.50 - Na kraju ulice
 08.15 - Danica
 08.20 - Dinosapiens, serija
 08.45 - Abeceda EU: slovo Č
 08.55 - Ninin kutak
 09.00 - Navrh jezika
 09.10 - Kokice
 09.25 - Parlaonica
 10.25 - Briljanteen, serija za mlade
 12.00 - Istraživanje divljine: Australsko crveno srce, dokumentarna serija
 13.00 - Tenis, Makarska Ladies Open 2009.
 15.20 - Dokumentarni program
 16.15 - KS automagazin
 16.45 - 4 zida
 17.25 - Košarka, PH: Zagreb - Cibona, prijenos
 19.20 - Garaža
 19.55 - Španjolska nogometna liga: Real M - Barcelona, prijenos
 21.55 - Bitange i princeze 1, humoristična serija
 22.35 - Ususret PORINU
 23.15 - Sportske vijesti
 23.20 - Dodjela Britanskih glazbenih nagrada 2009.
 00.50 - Noć u kazalištu - balet: "Carmen" (1976.)
 01.35 - TV raspored

06:10 Code Lyoko
 06:35 Superheroj Spiderman, crtana serija
 07:00 Winx, crtana serija
 07:25 Pocoyo, crtana serija

DAN OBUKE
Na programu RTL-a:
Ned, 3.5. u 23:35

Mladi idealist Jake Hoyt (Ethan Hawke) želi postati agent za narkotike policije Los Angelesa, te spriječiti dilere da neometano prodaju drogu na ulicama, ali to će

07:50 Roary, crtana serija
 08:05 Dora istražuje, crtana serija
 08:30 Ezo TV, tarot show
 09:30 Nova lova, TV igra
 10:30 Kralj Queensa, serija
 11:30 Čarobnice, serija
 12:30 Smallville, serija
 13:30 Provjereno, informativni magazin
 14:30 Farma, reality show
 17:10 Vijesti
 17:20 Ne zaboravi stihove, glazbeni kviz
 18:30 Kod Ane, kulinarski show
 19:15 Dnevnik Nove TV
 20:00 Danas umireš, film
 21:45 Boa, igrani film
 23:25 Partneri u akciji, film
 01:05 Vrućina, igrani film
 03:50 Gradska džungla, film
 05:20 Kraj programa

07.25 Marina, telenovela
 08.15 Ulica Sezame, crtana serija
 09.10 Bikeri s Marsa, crtana serija
 09.35 Ben 10, crtana serija
 10.05 Jedna od dečki, humoristična serija
 10.35 Put izdaje, akcijska serija
 11.25 Čarobne hlače, igrani film, humorna drama
 13.40 Premier League: Middlesbrough - Manchester United
 15.45 Hrvatska traži zvijezdu, glazbeni show
 17.55 Zvijezde Ekstra, zabavna emisija
 18.30 Vijesti
 19.05 Eksploziv, magazin
 20.00 Cura sa zadatkom 2: Lijepa i naoružana, igrani film, komedija

mu za rukom izgleda poći iznimno teško jer 24 sata svoje obuke mora provesti s agentom Alonzom Harrisom (Denzel Washington). Harris je veteran, u Odjelu za narkotike već više od desetljeća, a njegove su metode, blago rečeno, tijekom vremena postale upitne, ako već ne i otvoreno korumpirane. Kako dan prolazi, Hoyt tim metodama svjedoči iz prve ruke, dok ga do ludila dovodi razmišljanje o tome tko je u cijeloj priči pravi krivac i gdje se to točno kriju odgovori.

22.05 Faca, igrani film, akcijska komedija
23.35 Ukleti brod, igrani film, horor
01.05 Cobra, igrani film, akcijski

NEDJELJA 3.5.2009.

05.45 - Najava programa
05.50 - Svirci moji, glazbena emisija
06.35 - Glas domovine
07.00 - Euromagazin
07.45 - Vijesti
07.55 - Završnica Violinističkog natjecanja Vaclav Huml (4. i 5. nagrada)
09.15 - Opera box
10.00 - Vijesti
10.20 - Poirot 11, mini-serija
12.00 - Dnevnik
12.30 - Plodovi zemlje
13.25 - Split: More
14.00 - Nadjeljom u dva
15.05 - Mir i dobro
15.40 - Vijesti
15.55 - Fotografija u Hrvatskoj
16.10 - Podstanarka, američki film
17.45 - Manji brat - fra Bonaventura Duda, dokumentarni film
18.35 - U istom loncu, kulinarski show
19.15 - LOTO 6/45
19.30 - Dnevnik
20.10 - 1 protiv 100, kviz
21.10 - Stipe u gostima 2, TV serija
21.50 - Paralele
22.25 - Rizzi bizz
23.15 - Dnevnik 3
23.25 - Vijesti iz kulture
23.35 - Filmski klub: Brazil, britanski film

01.35 - Ljubav u bijegu, francuski film
03.05 - Rizzi bizz
03.50 - Garaža
04.20 - Opera box
04.50 - Plodovi zemlje
05.40 - Split: More

07.00 - TV vodič
07.25 - Najava programa
07.30 - Dexterov laboratorij, crtana serija
07.55 - Lockie Leonard, serija za djecu
08.20 - Djeca na Otoku s blagom 3: Tajna Otoka s blagom, novozelandski film za djecu
09.50 - Nora Fora, TV igra za djecu
10.40 - Biblija
10.50 - Portret mjesta i Crkve
11.00 - Bristivica: Misa, prijenos
12.05 - Hannah Montana, serija za mlade
12.30 - Tree Hill 5, serija za mlade
13.20 - Zvijezde pjevaju (8/8)
15.20 - Magazin nogometne Lige prvaka
16.00 - Volim nogomet
19.25 - Garaža
20.00 - HNL - emisija
20.10 - HNL: Hajduk - Varteks, prijenos
22.05 - HNL - emisija
22.25 - Sportske vijesti
22.35 - Košarka, EL: Final Four - finale, snimka
00.25 - Prikriveni 2, humoristična serija
00.50 - TV raspored

06.35 Code Lyoko, crtana serija
07.00 Superheroj Spiderman, crtana serija
07.25 Winx, crtana serija
07.50 Pocoyo, crtana serija
08.15 Roary, crtana serija
08.30 Dora istražuje, crtana serija
08.55 Automotiv, auto-moto magazin
09.25 Novac, business magazin
09.55 Izgubljeni, serija
11.55 Djevojke u trendu, igrani film
13.45 Prva liga, igrani film
15.45 Vijesti
15.55 Patch Adams, film
18.00 Nad lipom 35
19.15 Dnevnik Nove TV
20.00 Farm, reality show

21.00 Super luzeri, igrani film
23.00 Red Carpet, showbiz magazin
00.30 Televizijska posla, serija
01.00 Boa, igrani film
02.30 Partneri u akciji, film
04.00 Red Carpet
05.20 Farma, reality show
06.20 Kraj programa

07.35 Put izdaje, serija
08.20 Grupna terapija, humoristična serija
08.50 Ulica Sezame, crtana serija
09.45 Bikeri s Marsa, crtana serija
10.05 Ben 10, crtana serija
10.35 Jedna od dečki, humoristična serija
11.00 Djevojke s plaže, dramska serija
11.55 Mijenjam ženu specijal: Rina, dokumentarna sapunica
13.35 Cura sa zadatkom 2: Lijepa i naoružana, igrani film, komedija
15.40 Faca, igrani film, akcijska komedija
17.10 Odred za čistoću, dokumentarna emisija
17.45 Ekkluziv, magazin
18.30 Vijesti
19.05 Discovery: Everest: Preko svih granica, dokumentarna serija
20.00 Wipeout, game show
21.00 Paukova zavjera, igrani film, triler
22.45 CSI: Miami, kriminalistička serija
23.35 Dan obuke, igrani film, triler
01.30 Kunolovac, kviz

PONEDJELJAK 4.5.2009.

06.10 - Najava programa
06.15 - Drugo mišljenje
07.00 - Dobro jutro, Hrvatska
07.05 - Vijesti
07.10 - Dobro jutro, Hrvatska
09.15 - Sve će biti dobro
10.00 - Vijesti
10.15 - Moja susjeda kuna
11.10 - Treća dob, emisija za umirovljenike
12.00 - Dnevnik
12.35 - Draga neprijateljica
13.25 - Dan za danom, emisija
14.30 - Vijesti
14.45 - Normalan život, emisija o osobama s invaliditetom

15.35 - Direkt
16.10 - Hrvatska uživo - Vijesti
16.15 - Hrvatska uživo
17.50 - Najslabija karika, kviz
18.40 - Sve će biti dobro
19.30 - Dnevnik
20.10 - Latinica: Balkan - od ratova do suradnje
21.50 - Potrošački kod
22.25 - Otvoreno
23.30 - Dnevnik 3
23.45 - Poslovne vijesti
00.00 - Dosjei X (6), serija
00.45 - Zvezdane staze: Deep Space Nine 6, serija
01.30 - Life on Mars 1, serija
02.15 - Dosje kuhinja, serija
02.40 - Bostonsko pravo 3
03.35 - Latinica: Balkan - od ratova do suradnje
05.05 - Draga neprijateljica

07.05 - Najava programa
07.10 - Pustolovine Marka i Goge, crtana serija
07.30 - Kuzco - careva nova škola, crtana serija
07.55 - TV vrtić
08.15 - Abeceda EU: Slovo D
08.25 - Mali titani, crtana serija
08.50 - Školarci obavještajci, serija za djecu
09.15 - Beverly Hills 9, serija
10.00 - Obiteljski film / Film za djecu
11.45 - Na prvi pogled, serija za mlade
12.10 - Antologija hrvatskoga glumišta - Lada Kaštelan: A tek se vjenčali (1983.)
13.15 - Mjesto za počinak, američki film
14.55 - Obični ljudi, TV serija
15.45 - Ta politiká
15.55 - Brlog
16.15 - U uredu 3, serija
16.35 - Tuđinci u Americi, humoristična serija
17.00 - Bostonsko pravo 3
17.50 - Županijska panorama
18.15 - Vijesti na Drugom
18.35 - Na rubu znanosti: Tajni zrakoplovi i pogoni NLO-a
19.20 - Crtani film
19.30 - Vip Music Club
20.05 - Zmaj: Priča o Bruceu Leeju, američki film
22.05 - Vijesti na Drugom
22.20 - Zakon!, domaća humoristična serija
22.55 - Life on Mars 1, serija
23.45 - Dosje kuhinja, serija
00.10 - Ciklus horora: Freddy protiv Jasona, američki film
01.45 - TV raspored

06.30 Otvori svoje srce, serija
07.20 Yu-Gi-Oh GX
07.45 Fifi i cvjetno društvo
08.00 Graditelj Bob
08.15 Tomica i prijatelji, crtana serija
08.30 Ezo TV, tarot show
09.30 Nova lova, TV igra
10.15 IN magazin by Bijele udovice
11.00 Inspektor Rex, serija
12.00 Farma, reality show
13.00 Vatreno srce, serija
13.55 Rebelde, serija
14.55 Super luzeri, igrani film
17.00 Vijesti Nove TV
17.25 Inspektor Rex, serija
18.25 IN magazin
19.15 Dnevnik Nove TV
20.00 Farma, reality show
21.00 Ne zaboravi stihove, glazbeni kviz
22.00 Privatna praksa, serija
23.05 Vijesti
23.20 Kevin Hill, serija
00.20 Seinfeld, serija
00.50 Život na sjeveru, serija
01.45 Ezo TV, tarot show
02.45 Danas umireš, igrani film
04.10 Seinfeld, serija
04.35 Život na sjeveru, serija
05.20 IN Magazin
06.00 Kraj programa

06.45 Dexterov laboratorij, crtana serija
07.10 SpužvaBob Skockani, crtana serija
07.30 Punom parom, kulinarski izazov
08.00 Korak po korak, američki film
08.30 Kako sam upoznao vašu majku, serija
09.10 Kunolovac, kviz
10.15 Astro show, emisija
11.15 Malcolm u sredini, humoristična serija
11.45 U dobru i zlu, humoristična serija
12.15 Reba, humoristična serija
12.40 Ekkluziv, magazin
13.20 Večera za 5, lifestyle emisija
13.45 Marina, telenovela
14.35 Cobra 11, kriminalistička serija
15.25 Magnum, akcijska serija
16.20 Korak po korak, humoristična serija
16.45 Kako sam upoznao vašu majku, serija
17.10 Malcolm u sredini, humoristična serija
17.35 U dobru i zlu, humoristična serija
18.00 Reba, humoristična serija
18.30 Vijesti

18.55 Ekkluziv, magazin
19.05 Večera za 5, lifestyle emisija
19.35 Punom parom, kulinarski izazov
20.00 Transporter, igrani film, triler
21.40 Smrtonosno oružje, film, akcijska komedija
23.40 Vijesti
23.50 Kunolovac, kviz
01.50 Paukova zavjera, igrani film, triler

**UTORAK
5.5.2009.**

05.50 - Najava programa
05.55 - Normalan život, emisija o osobama s invaliditetom
07.00 - Dobro jutro, Hrvatska
07.05 - Vijesti
07.10 - Dobro jutro, Hrvatska
07.35 - Vijesti
09.15 - Sve će biti dobro
10.00 - Vijesti
10.15 - Ritmovi savane, dokumentarni film
11.10 - Christinin vrt 2, dokumentarna serija
11.40 - Hrvatska kulturna baština
12.00 - Dnevnik
12.35 - Draga neprijateljica
13.25 - Dan za danom, emisija
14.30 - Vijesti
14.45 - Među nama
15.35 - Profesija Ladovac, emisija pučke i predajne kulture
16.15 - Hrvatska uživo
17.50 - Najslabija karika, kviz
18.40 - Sve će biti dobro
19.30 - Dnevnik
20.10 - Globalno sijelo
20.45 - Rijeke Hrvatske: Krka, popularno-znanstvena serija
21.20 - Poslovni klub
21.55 - Otvoreno
23.00 - Dnevnik 3
23.15 - Poslovne vijesti
23.30 - Dosjei X (6), serija
00.15 - Zvezdane staze: Deep Space Nine 6, serija
01.00 - CSI: Miami 6, serija
01.45 - Zovem se Earl 2, humoristična serija
02.05 - Bostonsko pravo 3
02.50 - Skica za portret
02.55 - Profesija Ladovac, emisija pučke i predajne kulture
03.25 - Drugi format
04.05 - Globalno sijelo
04.35 - Poslovni klub
05.05 - Draga neprijateljica

07.05 - Najava programa
07.10 - Pustolovine Marka i Goge, crtana serija
07.30 - Kuzco - careva nova škola, crtana serija
07.55 - TV vrtić:
--- - Danica: Danica i vučica na buvljaku
--- - Medvjedići: Srna tajna
--- - Klaun Kiri: Lutke prijatelji
--- - Profesor Baltazar: O mišu i satovima
08.25 - Mali titani, crtana serija
08.50 - Školarci obavještajci, serija za djecu
09.15 - Beverly Hills 10, serija
10.00 - Obiteljski film / Film za djecu
11.55 - Na prvi pogled, serija za mlade
12.20 - Antologija hrvatskoga glumišta - D.Mihanović: Bijelo (2003.)
13.15 - Polleke, nizozemski film
14.55 - Obični ljudi, TV serija
15.45 - Navrh jezika
15.55 - Iznad crte
16.15 - U uredu 3, serija
16.35 - Tudinci u Americi, humoristična serija
17.00 - Bostonsko pravo 3
17.50 - Županijska panorama
18.15 - Vijesti na Drugom
18.35 - Drugi format
19.20 - Crtani film
19.30 - Vip Music Club
20.05 - Nogometna Liga prvaka - emisija
20.35 - Nogometna Liga prvaka - polufinale: Arsenal - Manchester UTD, 1. poluvrijeme
21.30 - Vijesti na Drugom
21.40 - Nogometna Liga prvaka - polufinale: Arsenal - Manchester UTD, 2. poluvrijeme
22.35 - Nogometna Liga prvaka - analiza utakmice
22.50 - CSI: Miami 6, serija
23.40 - Zovem se Earl 2, humoristična serija
00.05 - Ciklus europskog filma
01.50 - TV raspored

06:30 Otvori svoje srce, serija
07:20 Yu-Gi-Oh GX
07:45 Fifi i cvjetno društvo
08:00 Graditelj Bob
08:15 Tomica i prijatelji
08:30 Ezo TV, tarot show
09:30 Nova lova, TV igra
10:30 IN magazin
11:10 Inspektor Rex, serija
12:10 Farma, reality show
13:10 Vatreno srce, serija
14:05 Rebelde, serija

15:05 Dvostruka prijevara, igrani film
17:00 Vijesti Nove TV
17:25 Inspektor Rex, serija
18:25 N magazin
19:15 Dnevnik Nove TV
20:00 Farma, reality show
21:00 S mamom na medeni mjesec, igrani film
22:50 Vijesti
23:05 Kevin Hill, serija
00:05 Seinfeld, serija
00:35 Život na sjeveru, serija
01:30 Ezo TV, tarot show
02:30 Vatrene krug, igrani film
04:05 Seinfeld, serija
04:30 Život na sjeveru, serija
05:15 IN magazin
05:55 Kraj programa

07.10 Dexterov laboratorij
07.30 Transformeri
07.55 Punom parom, kulinarski izazov
08.25 Korak po korak, humoristična serija
08.55 Kako sam upoznao vašu majku, serija
09.35 Kunolovac, kviz
10.40 Astro show, emisija
11.40 Malcolm u sredini, humoristična serija
12.10 U dobru i zlu, humoristična serija
12.40 Reba, serija
13.05 Ekkluziv, magazin
13.20 Večera za 5, lifestyle emisija
13.45 Marina, telenovela
14.35 Cobra 11, kriminalistička serija
15.25 Magnum, akcijska serija
16.20 Korak po korak, humoristična serija
16.45 Kako sam upoznao vašu majku, serija
17.10 Malcolm u sredini, humoristična serija
17.35 U dobru i zlu, humoristična serija
18.00 Reba, serija
18.30 Vijesti
18.55 Ekkluziv, magazin
19.05 Večera za 5, lifestyle emisija
19.35 Punom parom, kulinarski izazov
20.00 Wipeout, game show
21.00 Odvratne trule hulje, igrani film, komedija
22.55 Zaboravljeni slučaj, kriminalistička serija
23.50 Vijesti
00.05 Kunolovac, kviz
02.05 Transporter, film, triler

**SRIJEDA
6.5.2009.**

05.50 - Najava programa
05.55 - Među nama
07.00 - Dobro jutro, Hrvatska
07.05 - Vijesti
07.10 - Dobro jutro, Hrvatska
07.35 - Vijesti
09.15 - Sve će biti dobro
10.00 - Vijesti
10.15 - Susjedi u savani, dokumentarni film
11.10 - Oprah Show
12.00 - Dnevnik
12.35 - Draga neprijateljica
13.25 - Dan za danom, emisija
14.30 - Vijesti
14.45 - Riječ i život, religijski program
15.35 - Eko zona
16.10 - Hrvatska uživo - Vijesti
16.15 - Hrvatska uživo
17.50 - Najslabija karika, kviz
18.35 - Sve će biti dobro
19.15 - LOTO 7/39
19.30 - Dnevnik
20.10 - Idemo na put s Goranom Milićem: Bosna i Hercegovina
21.00 - Luda kuća 4, TV serija
21.40 - Proces
22.15 - Otvoreno
23.25 - Dnevnik 3
23.40 - Poslovne vijesti
23.55 - Dosjei X (6), serija
00.40 - Zvezdane staze: Deep Space Nine 6, serija
01.25 - Zakon i red: Zločinačke nakane 2, serija
02.10 - Bostonsko pravo 3
02.55 - Oprah Show
03.35 - Scientia croatica
04.05 - Eko zona
04.35 - Proces
05.05 - Draga neprijateljica, telenovela

07.05 - Najava programa
07.10 - Pustolovine Marka i Goge, crtana serija
07.30 - Kuzco - careva nova škola, crtana serija
07.55 - TV vrtić:
--- - Ninin kutak: Travnat priatelj
--- - Braća koale: Noin posebni gost
--- - Mali crveni traktor: Mr. Big
08.25 - Mali titani, crtana serija
08.50 - Školarci obavještajci, serija za djecu
09.15 - Beverly Hills 10, serija
10.00 - Obiteljski film / Film za djecu
11.35 - Na prvi pogled, serija za mlade
12.00 - Film
13.35 - reprizni program
14.45 - Obični ljudi, TV serija
15.35 - španjolski dokumentarni film za mlade

15.50 - Kokice
16.10 - U uredu 3, serija
16.30 - Tudinci u Americi, serija
17.00 - Bostonsko pravo 3
17.50 - Županijska panorama
18.15 - Vijesti na Drugom
18.35 - Scientia croatica
19.05 - Znanstvene vijesti
19.20 - Crtani film
19.30 - Odbrojanje do EUROSONGA (1/3)
19.30 - Vip Music Club
20.05 - Nogometna Liga prvaka - emisija
20.35 - Nogometna Liga prvaka - polufinale: Chelsea - Barcelona, 1. poluvrijeme
21.30 - Vijesti na Drugom
21.40 - Nogometna Liga prvaka - polufinale: Chelsea - Barcelona, 2. poluvrijeme
22.35 - Nogometna Liga prvaka - analiza utakmice
22.50 - Zakon i red: Zločinačke nakane 2, serija
23.40 - Crna kutija
00.10 - Pogled iznutra, serija
00.55 - TV raspored

06:30 Otvori svoje srce, serija
07:20 Yu-Gi-Oh GX
07:45 Fifi i cvjetno društvo
08:00 Graditelj Bob
08:15 Tomica i prijatelji
08:30 Ezo TV, tarot show
09:30 Nova lova, TV igra
10:30 IN magazin
11:15 Inspektor Rex, serija
12:15 Farma, reality show
13:15 Vatreno srce, serija
14:10 Rebelde, serija
15:10 S mamom na medeni mjesec, igrani film
17:00 Vijesti Nove TV
17:25 Inspektor Rex, serija
18:25 IN magazin
19:15 Dnevnik Nove TV
20:00 Farma, reality show
21:00 Joe Kid, igrani film
22:45 Vijesti
23:00 Kevin Hill, serija
00:00 Seinfeld, serija
00:30 Život na sjeveru, serija
01:20 Ezo TV, tarot show
02:20 Vatrene krug 2: Krv i čelik, igrani film
03:50 Seinfeld, serija
04:15 Život na sjeveru, serija
05:00 IN magazin
05:40 Kraj programa

07.10 Dexterov laboratorij
07.30 SpužvaBob Skockani
07.55 Punom parom, kulinarski izazov
08.25 Korak po korak, serija

08.55 Kako sam upoznao vašu majku, serija
09.35 Kunolovac, kviz
10.40 Astro show, emisija
11.40 Malcolm u sredini, serija
12.10 U dobru i zlu, serija
12.40 Reba, serija
13.05 Ekkluziv, magazin
13.20 Večera za 5, lifestyle emisija
13.45 Marina, telenovela
14.35 Cobra 11, serija
15.25 Magnum, akcijska serija
16.20 Korak po korak, serija
16.45 Kako sam upoznao vašu majku, serija

17.10 Malcolm u sredini, serija
17.35 U dobru i zlu, serija
18.00 Reba, serija
18.30 Vijesti
18.55 Ekkluziv, magazin
19.05 Večera za 5, lifestyle emisija
19.35 Punom parom, kulinarski izazov
20.00 CSI: New York, serija
21.00 Mentalist, serija
21.50 11. sat, serija
22.40 Skrivena meta, serija
23.35 Vijesti
23.45 Kunolovac, kviz
01.45 Zaboravljeni slučaj, serija

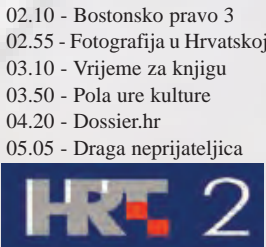
**ČETVRTAK
7.5.2009.**

05.50 - Najava programa
05.55 - Riječ i život, religijski program
07.00 - Dobro jutro, Hrvatska

07.05 - Vijesti
07.10 - Dobro jutro, Hrvatska
09.15 - Sve će biti dobro
10.00 - Vijesti
10.10 - Vijesti iz kulture
10.15 - Les Ailerons du Lagon, dokumentarni film
11.10 - Oprah Show
12.00 - Dnevnik
12.35 - Draga neprijateljica
13.25 - Dan za danom, emisija
14.30 - Vijesti
14.45 - Trenutak spoznaje
15.35 - Seoski turizam na rubu močvare - Lonjsko polje, dok. film

16.10 - Hrvatska uživo - Vijesti
16.15 - Hrvatska uživo
17.50 - Najslabija karika, kviz
18.40 - Sve će biti dobro
19.30 - Dnevnik
20.10 - 1 protiv 100, kviz
21.10 - Dossier.hr
22.00 - Pola ure kulture
22.35 - Otvoreno
23.25 - Dnevnik 3
23.40 - Poslovne vijesti
23.45 - Vijesti iz kulture
23.55 - Dosjei X (6), serija
00.40 - Zvezdane staze: Deep Space Nine 6, serija
01.25 - Blizu doma, serija
02.10 - Bostonsko pravo 3
02.55 - Fotografija u Hrvatskoj
03.10 - Vrijeme za knjigu
03.50 - Pola ure kulture
04.20 - Dossier.hr
05.05 - Draga neprijateljica

07.05 - Najava programa

07.10 - Pustolovine Marka i Goge, crtana serija
07.30 - Kuzco - careva nova škola, crtana serija
07.55 - TV vrtić:
08.25 - Mali titani
08.50 - Školanci obavještajci, serija za djecu
09.15 - Beverly Hills 10, serija
10.00 - Split: Sudamja
12.30 - Film
14.15 - Slikovnica
14.50 - Obični ljudi, TV serija
15.40 - Koga briga?
16.15 - U uredu 3, serija
16.35 - Tuđinci u Americi, humoristična serija

17.05 - Vrijeme za knjigu
17.50 - Županijska panorama
18.15 - Vijesti na Drugom
18.25 - Nogometni Kup UEFA - polufinale: Šahtar - Dinamo K, 1. poluvrijeme
19.25 - Nogometni Kup UEFA - polufinale: Šahtar - Dinamo K, 2. poluvrijeme
19.30 - Odbrojanje do EUROSONGA (2/3)
20.20 - Vip Music Club
20.40 - Nogometni Kup UEFA - polufinale: Bremen - Hamburg, 1. poluvrijeme
21.35 - Vijesti na Drugom
21.45 - Nogometni Kup UEFA - polufinale: Bremen - Hamburg, 2. poluvrijeme
22.45 - Blizu doma, serija
23.35 - Vrijeme je za jazz: Asja Valčić - Klaus Paier Duo

00.35 - Pepper Denis, serija

06:30 Otvori svoje srce, serija
07:20 Yu-Gi-Oh GX
07:45 Fifi i cvjetno društvo
08:00 Graditelj Bob
08:15 Tomica i prijatelji
08:30 Ezo TV, tarot show
09:30 Nova lova, TV igra
10:30 IN magazin
11:10 Inspektor Rex, serija
12:10 Farma, reality show
13:10 Vatreno srce, serija
14:05 Rebelde, serija
15:05 Muza, igrani film
17:00 Vijesti Nove TV
17:25 Inspektor Rex, serija
18:25 IN magazin
19:15 Dnevnik Nove TV
20:00 Farma, reality show
21:00 Provjereno, informativni magazin
22:00 Pod nož, serija
23:05 Vijesti
23:20 Kevin Hill, serija
00:20 Seinfeld, serija
00:50 Život na sjeveru, serija
01:40 Ezo TV, tarot show
02:40 Obitelj Manson, film
04:15 Seinfeld, serija
04:40 Život na sjeveru, serija
05:25 IN magazin
06:05 Kraj programa

07.10 Dexterov laboratorij
07.30 Transformeri
07.55 Punom parom, kulinarski izazov

08.25 Korak po korak, humoristična serija
08.55 Kako sam upoznao vašu majku, serija
09.35 Kunolovac, kviz
10.40 Astro show, emisija
11.40 Malcolm u sredini, humoristična serija
12.10 U dobru i zlu, serija
12.40 Reba, serija
13.05 Ekkluziv, magazin
13.20 Večera za 5, lifestyle emisija
13.45 Marina, telenovela
14.35 Cobra 11, serija
15.25 Magnum, akcijska serija
16.20 Korak po korak, serija
16.45 Kako sam upoznao vašu majku, serija
17.10 Malcolm u sredini, serija
17.35 U dobru i zlu, humoristična serija
18.00 Reba, humoristična serija
18.30 Vijesti
18.55 Ekkluziv, magazin
19.05 Večera za 5, lifestyle emisija
19.35 Punom parom, kulinarski izazov
20.00 Velike zvijezde cirkusa, zabavna emisija
21.00 Uvod u anatomiju, dramska serija
21.55 Kućanice, dramska serija (dvije epizode)
23.40 Vijesti
23.50 CSI: New York, kriminalistička serija
00.35 Mentalist, kriminalistička serija
01.20 11. sat, kriminalistička serija

GLAS DOMOVINE

Emisija o životu Hrvata izvan domovine pod nazivom »Glas domovine«, emitira se na HRT1 petkom u 14,45 sati.

KRONIKA

Polusatna televizijska emisija na hrvatskom jeziku »Kronika« emitira se na subotičkoj TV K23 nedjeljom 13 sati, i na somborskoj TV Spektar, također nedjeljom u 13 sati. Polusatna radijska emisija »Kronika« emitira se na valovima Radio Sombora, nedjeljom u 12 sati.

»Kronika tjedna« nedjeljom od 12:30 na YU ECO televiziji

Polusatna emisija »Kronika tjedna«, u produkciji NIU »Hrvatska riječ«, emitira se svake nedjelje od 12 i 30 sati na kanalu RTV YU ECO. U »Kronici« bilježimo i tumačimo događaje važne za život hrvatske nacionalne manjine u Vojvodini, predstavljamo ljude, njihove poslove i običaje. Podsjećamo na povijest, ali govorimo i o budućnosti ove zajednice.

ZVUCI BAČKE RAVNICE

Emisija na hrvatskom jeziku »Zvuci bačke ravnice« emitira se četvrtkom u 19 sati, na valovima Radio Bačke (99,1 MHz).

PRIZMA

Emisija na hrvatskom jeziku »Prizma« emitira se svake druge subote u 16.30 na RTV2 a repriza utorkom u 12.10 sati. E-mail emisije je: prizma@rtv.co.yu

PROGRAM NA HRVATSKOM JEZIKU RADIO SUBOTICE

SHEMA ZA RADNE DANE:

18,00 - 19,00

• Najava programa • Večernji dnevnik • Agencijske vijesti iz zemlje • Agencijske vijesti iz RH • Kronologija • Dogodilo se na današnji dan • Jezični savjetnik 'Govorimo hrvatski'

19,00 - 19,30

• Poetski predah • 'Popularne melodije' - zabavna glazba (ponedjeljkom) • 'Na valovima hrvatske glazbene tradicije' - narodna glazba (utorkom) • 'Veliki majstori glazbe' - ozbiljna glazba (srijedom) • 'Rock vremeplov' (četvrtkom) • 'Minute za jazz' (petkom)

19,30 - 20,00

• 'Europski magazin' - magazin Radija Deutsche Welle (ponedjeljkom) • 'Kulturna povijest' (utorkom) • 'Putokazi' (srijedom) • 'Iz hrvatske književne baštine' (četvrtkom) • 'Tjedni vodič' (petkom)

20,00 - 20,30

• »Razgovor s povodom« (ponedjeljkom) • »DW Aktualno« - regionalni magazin Radija Deutsche Welle (utorkom) • »Otvoreni studio« (srijedom) • »Kultur café« - magazin iz kulture Radija Deutsche Welle (četvrtkom) • »Vodič za moderna vremena«

- emisija Hrvatskoga radija (petkom)

20,30 - 21,00

• Narodna glazba • Blic vijesti i odjava programa

SHEMA ZA DANE VIKENDA:
Subota

• 18,00 Najava programa, Vijesti dana, Vojvodanski tjedan, Kronologija, zabavna glazba • 18,30 'Deutsch - warum nicht?' - tečaj njemačkog jezika Radija Deutsche Welle • 19,00 'Vjerska emisija', duhovna glazba • 20,00 'Stazama agrara', narodna glazba • 20,55 Odjava programa

Nedjelja

• 18,00 Najava programa, Vijesti dana • 18,10 Nedjeljni mozaik (kronologija, zanimljivosti, zabavna glazba) • 18,30 'Deutsch - warum nicht?' - tečaj njemačkog jezika Radija Deutsche Welle • 19,30 »Putnici kroz vrijeme« - emisija za djecu Hrvatskoga radija • 20,00 'Ljudi nizine' - talk show Bele Franciskovića • 20,30 Narodna glazba • 20,55 Odjava programa

104, 4 Mhz

KRIŽALJKA

www.kviskenetka.hr

[illegible]

© 1997-2000 Microsoft Corporation. All rights reserved. Microsoft, the Microsoft Dynamics logo, and the Microsoft Dynamics logo are either registered trademarks or trademarks of Microsoft Corporation in the United States and/or other countries.